

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการกับความรับผิดชอบของนักเรียน
ในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร

ปริญญานิพนธ์
ของ
ถวิล จันทรสว่าง

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการวัดผลการศึกษา

พฤษภาคม 2545

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการกับความรับผิดชอบของนักเรียน
ในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร

บทคัดย่อ
ของ
ถวิล จันทรสว่าง

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการวัดผลการศึกษา
พฤษภาคม 2545

ถวิล จันทร์สว่าง. (2545). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการกับความรับผิดชอบ
ของนักเรียนในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การวัดผลการศึกษา).
กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. คณะกรรมการควบคุม :
รองศาสตราจารย์ ดร. บุญเชิด ภิญโญนนตพงษ์, อาจารย์ ชวลิต รวยอาจัน.

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการกับความรับผิดชอบต่อ
การเรียนรู้ และศึกษาคำนำหนักความสำคัญของปัจจัยบางประการที่ส่งผลต่อความรับผิดชอบต่อการเรียน
กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2544 ในโรงเรียนสังกัด
กรุงเทพมหานคร เลือกมาโดยวิธีการสุ่มแบบสองขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบ
ถามการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล แบบสอบถามความรับผิดชอบต่อการเรียน แบบสอบถามความมีวินัย
ในตนเอง แบบสอบถามความเชื่อมั่นในตนเอง และแบบสอบถามความอดทน

ผลการวิจัยสรุปได้ ดังนี้

1. ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างความมีวินัยในตนเอง ความเชื่อมั่นในตนเอง ความอดทน
และการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลกับความรับผิดชอบต่อการเรียนมีค่า .670 และ มีความสัมพันธ์กันอย่าง
มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2. คำนำหนักความสำคัญสัมพัทธ์ของปัจจัยทุกด้านส่งผลต่อความรับผิดชอบต่อการเรียนอย่าง
มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และที่ส่งผลมากที่สุด คือ ปัจจัยด้านความอดทน (50.29%) รองลงมา
ตามลำดับ คือ ความเชื่อมั่นในตนเอง (25.56%) การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล (13.78%) และความมีวินัย
ในตนเอง (10.37%)

A STUDY OF THE RALATIONSHIP BETWEEN SOME FACTORS
AND RESPONSIBILITY OF STUDENTS IN SCHOOLS UNDER
BANGKOK METROPOLITAN

AN ABSTRACT
BY
THAWIN CHANSAWANG

Presented in partial fulfillment of the requirements
for the Master of Education degree in Educational Measurement
at Srinakharinwirot University
May 2002

Thawin Chansawang. (2002). A Study of the Relationship between Some Factors and Responsibility of Students in Schools under Bangkok Metropolitan. (Education Measurement). Bangkok : Graduate School, Srinakharinwirot University. Advisor Committee: Assoc. Prof. Dr. Boonchird Pinyoanuntapong, Mr.Chawalit Ruayajin

The purposes of this research were to study the relationship between some factors and learning – responsibility. The sample consisted of 454 Prathom Suksa 6 students in schools under Bangkok Metropolitan during second semester of the 2001 academic year and were selected by the two – stage random sampling technique. The instruments used for collecting data were questionnaires of the sensible rearing, learning – responsibility, self – discipline, self – confidence and forbearance.

The results were as follows :

1. The multiple correlation coefficients between self – discipline, self – confidence, forbearance and sensible rearing with learning – responsibility were significant relationship at .01 level.
2. The beta – weight values of all factors contributed to the learning – responsibility significantly at .01 level and the highest contribution was the factor of forbearance (50.29%) and the three following factors were self – confidence (25.56%), sensible rearing (13.78%) and self – discipline (10.37%) respectively.

ปริญญานิพนธ์

เรื่อง

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการกับความรับผิดชอบ
ของนักเรียนในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร

ของ

นางสาวกวิลา จันทร์สว่าง

ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการวัดผลการศึกษา
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

.....คนบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(รองศาสตราจารย์ ดร. นภาพร หะวานนท์)

วันที่ 10 เดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2545

คณะกรรมการสอบปริญญานิพนธ์

.....ประธาน

(รองศาสตราจารย์ ดร. บุญเชิด ภิญโญนนท์)

.....กรรมการ

(อาจารย์ชวลิต รวยอาจัน)

.....กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม

(รองศาสตราจารย์ วัฒนา วิศาลาภรณ์)

.....กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม

(อาจารย์ ดร.สุพร เข้มแข็ง)

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงไปได้ โดยได้รับความอนุเคราะห์ช่วยเหลือจากรองศาสตราจารย์ ดร.บุญเชิด ภิญโญอนันตพงษ์ ประธานกรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์ และอาจารย์ ขวลิต รวยอาจิณ กรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์ ได้กรุณาให้ความรู้ คำแนะนำ ข้อคิดเห็น และช่วยแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างยิ่ง

ในการตรวจสอบและพิจารณาเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ได้รับความกรุณาจาก รองศาสตราจารย์ วัณญา วิชาลาภรณ์ อาจารย์ ดร.ละเอียต วัชรเฝ้า อาจารย์ ดร.สุพร เข้มเฮง ศาสตราจารย์ ดร.ชาญวิทย์ เทียมบุญประเสริฐ และอาจารย์ อุดมศักดิ์ นาดี เป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจแบบสอบถาม ซึ่งผู้วิจัยขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ วัณญา วิชาลาภรณ์ และอาจารย์ ดร. สุพร เข้มเฮง เป็นอย่างสูงอีกครั้งในการที่ท่านได้เป็นคณะกรรมการเพิ่มเติมในการสอบปากเปล่าที่ให้คำแนะนำเพิ่มเติมจนทำให้ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

การเก็บรวบรวมข้อมูลได้รับความร่วมมือจากผู้บริหารโรงเรียน คณะครู และนักเรียนของโรงเรียน ในสังกัดกรุงเทพมหานครที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งทุกท่านที่ให้ความช่วยเหลือเป็นอย่างดี

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกท่าน ที่ทำให้ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงด้วยดี คุณประโยชน์ของปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ผู้วิจัยขอบแต่บิดา มารดา ครูอาจารย์ ตลอดจน ผู้ที่เกี่ยวข้องทุกท่าน ที่ได้ให้ความช่วยเหลือ คำแนะนำ ข้อคิดเห็น และเป็นกำลังใจให้ด้วยดีเสมอมาจนผู้วิจัยสำเร็จการศึกษา

ถวิล จันทรสว่าง

สารบัญ

บทที่	หน้า
1	บทนำ..... 1
	ภูมิหลัง..... 1
	ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า..... 2
	ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า..... 2
	ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า..... 2
	นิยามศัพท์เฉพาะ..... 3
	สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า..... 3
2	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง..... 4
	ความหมายของความรับผิดชอบ..... 4
	ลักษณะของบุคคลที่มีความรับผิดชอบ..... 10
	ความสำคัญของความรับผิดชอบ..... 13
	ปัจจัยบางประการที่เกี่ยวข้องกับความรับผิดชอบ..... 14
	ความหมายของความมีวินัยในตนเอง..... 14
	ลักษณะของบุคคลที่มีวินัยในตนเอง..... 15
	ความสำคัญของความมีวินัยในตนเอง..... 18
	ความหมายของความเชื่อมั่นในตนเอง..... 20
	ลักษณะของบุคคลที่มีความเชื่อมั่นในตนเอง..... 21
	ความสำคัญของความเชื่อมั่นในตนเอง..... 22
	ความหมายของความอดทน..... 22
	การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล..... 24
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความรับผิดชอบ..... 26
	งานวิจัยในประเทศ..... 26
	งานวิจัยต่างประเทศ..... 28
3	วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า..... 30
	ประชากร..... 30
	กลุ่มตัวอย่าง..... 30
	เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า..... 31
	วิธีดำเนินการสร้างเครื่องมือ..... 31
	ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ..... 32
	ลักษณะของแบบสอบถาม..... 33

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
3 (ต่อ) การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	35
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	36
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	36
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	40
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	40
การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	40
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	41
5 สรุป อภิปราย และข้อเสนอแนะ.....	45
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า.....	45
สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า.....	45
เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า.....	45
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	46
สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	46
อภิปรายผล.....	47
ข้อเสนอแนะ.....	47
บรรณานุกรม.....	50
ภาคผนวก.....	61
ประวัติผู้วิจัย.....	86

บัญชีตาราง

ตาราง		หน้า
1	แสดงจำนวนห้องเรียนและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า โดยจำแนกตามขนาดโรงเรียน.....	30
2	ค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนปัจจัยแต่ละด้านกับความรับผิดชอบต่อการเรียน.....	41
3	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายระหว่างปัจจัยแต่ละด้าน กับความรับผิดชอบต่อการเรียน.....	42
4	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (R) คำนวณหาความสำคัญสัมพัทธ์ และค่าเปอร์เซ็นต์ส่งผลของปัจจัยทั้ง 4 ด้านกับความรับผิดชอบต่อการเรียน....	43
5	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อความรับผิดชอบ ต่อการเรียนมากที่สุด.....	43
6	ตารางวิเคราะห์ค่า IOC ของแบบสอบถาม.....	66
7	ตารางวิเคราะห์ค่า r ของแบบสอบถาม.....	71

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

การพัฒนาประเทศให้มีความก้าวหน้าทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกสิ่งที่จะต้องคำนึงถึงเป็นอันดับแรก คือ การพัฒนาคนให้มีคุณภาพ เพราะคนเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดในการพัฒนาประเทศ การพัฒนาคนควรครอบคลุมถึงความรู้สึกนึกคิดที่ต้งาม ความมีสุนทรีย์ และเน้นด้านจริยธรรมเป็นสำคัญ ทั้งนี้เพราะประเทศใดที่ประชากรมีจริยธรรมสูงประเทศนั้นก็จะพัฒนาไปได้อย่างรวดเร็ว ดังนั้นการปลูกฝังจริยธรรมให้กับประชากรจึงเป็นเรื่องสำคัญ ที่ผ่านมามีการจัดการศึกษาอย่างไม่เอื้อต่อการพัฒนาจริยธรรมอันเป็นพื้นฐานสำคัญของการพัฒนาคุณภาพชีวิต เป้าหมายที่สำคัญ คือ การมีสังคมที่พึงปรารถนา ครอบครัวอบอุ่น ชุมชนเข้มแข็งและประเทศชาติมั่นคง ในการพัฒนาคนให้บรรลุเป้าหมายดังกล่าว ต้องมีวิสัยทัศน์ในการพัฒนาคนให้มีความสุข มีศีลธรรม มีการศึกษา มีจิตสำนึกรับผิดชอบต่อสังคม มีระเบียบวินัย เห็นคุณค่าในศาสนา ประเพณีและวัฒนธรรมไทย (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ . 2540 : 1) ในการพัฒนาคนให้บรรลุเป้าหมายดังกล่าว ทุกฝ่ายนับตั้งแต่ครอบครัว โรงเรียน และผู้บริหารทุกฝ่ายทุกระดับ จะต้องเห็นความสำคัญ และคุณค่าของตนในการสร้างเสริม พัฒนาเด็กและเยาวชนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ โดยให้ความสำคัญในการสร้างเสริมด้านจริยธรรมทัดเทียมกับความรู้ด้านวิชาการ ความรับผิดชอบเป็นจริยธรรมที่สำคัญที่ควรปลูกฝังเพื่อให้บรรลุจุดหมายดังกล่าว เพราะพลเมืองที่มีความสำนึกในความรับผิดชอบเท่านั้นที่จะดำเนินกิจการของตนเองให้เป็นผลอันน่าชื่นชม ซึ่งจะเป็นกำลังสำคัญที่จะส่งเสริมให้ประเทศชาติเจริญก้าวหน้ายิ่งขึ้น

จากข้อคิดดังกล่าวข้างต้นชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของความรับผิดชอบ ซึ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องรักษาให้อยู่คู่กับบุคคล เพื่อความสงบสุขของสังคม สร้างความมีระเบียบวินัยและความสัมพันธ์อันดีงามของสมาชิกในสังคม เป็นการเพิ่มคุณภาพของบุคคลอันเป็นรากฐานแห่งความเจริญรุ่งเรืองของสังคม และประเทศชาติ

ถ้าพิจารณาจากงานวิจัย พบว่า จริยธรรมด้านความรับผิดชอบได้รับการจัดลำดับความสำคัญไว้เป็นอันดับหนึ่ง ร่วมกับการพึ่งตนเอง และความขยันหมั่นเพียร ในการประกาศค่านิยมพื้นฐาน 5 ประการ (สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ . 2524 : 3) และถูกจัดเป็นอันดับหนึ่งในคุณลักษณะของ

จริยธรรมที่ควรปลูกฝังในสังคม 11 ประการ จากการวิจัยของกรมการฝึกหัดครู ส่วนการจัดอันดับของค่านิยมของคนไทย พบว่า ค่านิยมวิถีปฏิบัติด้านความรับผิดชอบมีความสำคัญเป็นอันดับสาม นอกจากนี้ความรับผิดชอบยังเป็นคุณสมบัติพื้นฐานของประชากรที่มีคุณภาพประการแรกใน 5 ประการ (สัณญา สัณญาวิวัฒน์ . 2514) การศึกษาเกี่ยวกับค่านิยมพื้นฐานทางจริยธรรมของไทยของ ธวัชชัย ชัยจิรฉายากุล (2529 : 1 – 20) โดยการจัดลำดับความสำคัญของค่านิยมพื้นฐานทางจริยธรรม 10 ลำดับ พบว่า ความรับผิดชอบเป็นค่านิยมพื้นฐานที่สำคัญและควรเร่งปลูกฝังเป็นอันดับหนึ่ง]

ความรับผิดชอบเป็นคุณลักษณะที่มีความสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาประเทศ ปัญหาต่างๆที่เกิดขึ้นมากมาย ล้วนแล้วแต่เกิดจากการที่บุคคลขาดความรับผิดชอบ (ละม้ายมาศ ศรทัศน์ และจรรยา สุวรรณทัต . 2510 : 112 : อ้างอิงจาก Peck and others. n.d.) กล่าวว่่านักจิตวิทยาเห็นพ้องต้องกันว่าความรับผิดชอบของบุคคลเป็นลักษณะหนึ่งแสดงถึงความเป็นผู้มีวุฒิภาวะด้านอุปนิสัย และเป็นส่วนประกอบที่สำคัญยิ่งต่อการดำรงชีวิตในสังคม

การปลูกฝังและพัฒนาความรับผิดชอบแก่เยาวชนให้ได้ผลดีนั้นควรเริ่มตั้งแต่วัยเยาว์ ซึ่งกรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ (2521 : 21) ได้เสนอแนะวิธีการปลูกฝังความรับผิดชอบว่าให้ฝึกหัดนิสัยรับผิดชอบตั้งแต่เด็ก ทั้งที่บ้านและที่โรงเรียนโดยการส่งเสริมให้เด็กได้มีการกระทำ มิใช่คอยควบคุมห้ามปราม จากงานวิจัยของ เพค และ เฮวิงเฮิร์ส (Peck and Havinghurst . 1963 : 12) พบว่าเด็กที่มาจากครอบครัวที่มีบรรยากาศประชาธิปไตยจะมีความเป็นอิสระในตนเองและมีความรับผิดชอบสูงกว่าเด็กที่มาจากครอบครัวที่มีบรรยากาศอัตตาธิปไตย นอกจากการอบรมเลี้ยงดูจากครอบครัวจะมีผลทำให้เด็กมีความรับผิดชอบสูงแล้วยังมีลักษณะบางประการภายในตัวเด็กที่จะส่งเสริมให้เด็กมีความรับผิดชอบ เช่น ความมีวินัยในตนเอง ความเชื่อมั่นในตนเอง ดังที่สัทธิพงศ์ บุญผดุง (2541 : 33) สรุปลักษณะของบุคคลที่มีความรับผิดชอบว่า บุคคลที่มีความรับผิดชอบควรมีคุณลักษณะมีวินัยในตนเอง มีความกระตือรือร้น มีความเชื่อมั่นในตนเอง มีความขยันหมั่นเพียร รู้จักหน้าที่ของตน และรักษาชื่อเสียง

ด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงต้องการที่จะศึกษาว่า ปัจจัยด้านความมีวินัยในตนเอง ความเชื่อมั่นในตนเอง ความอดทน และการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล มีความสัมพันธ์กับความรับผิดชอบต่อการเรียนมากน้อยเพียงใด ซึ่งจะเป็นแนวทางแก่ครู พ่อแม่ผู้ปกครองนักเรียน และผู้เกี่ยวข้อง ได้มีความเข้าใจและสามารถปลูกฝังให้เด็กมีความรับผิดชอบต่อการเรียนได้ เพื่อประโยชน์ต่อเด็ก ครอบครัว และประเทศชาติต่อไป

✓ ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการกับความรับผิดชอบต่อการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
2. เพื่อศึกษานำหนักความสำคัญของปัจจัยบางประการที่ส่งผลต่อความรับผิดชอบต่อการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

✓ ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้จะทำให้ทราบถึงปัจจัยบางประการทางด้านความมีวินัยในตนเอง ความเชื่อมั่นในตนเอง ความอดทนและการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลของนักเรียนว่ามีความสัมพันธ์หรือส่งผลมากน้อยเพียงใดกับความรับผิดชอบต่อการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อครู อาจารย์ ผู้สอน อาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์แนะแนว พ่อแม่ผู้ปกครอง และผู้ที่เกี่ยวข้องในการที่จะนำปัจจัยที่มีความสัมพันธ์และส่งผลต่อความรับผิดชอบต่อการเรียนเหล่านี้มาสร้างเสริมพัฒนานักเรียนเพื่อจะได้เป็นคนที่มีคุณค่ามีประโยชน์ต่อสังคมและประเทศชาติต่อไป

✓ ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

1. ประชากร ในการศึกษาครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ของโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มเขตกรุงธนใต้ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2544 จำนวน 8,075 คน
2. กลุ่มตัวอย่าง ในการศึกษาครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ของโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มเขตกรุงธนใต้ ที่เรียนในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2544 เลือกมาโดยการสุ่มแบบสองขั้นตอน (Two – stage random sampling) และกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีจำนวน 454 คน ซึ่งประมาณความเชื่อมั่น 95 % (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ . 2538 : 298 : อ้างอิงจาก Yamane . 1997 : 887)

3. ตัวแปรที่ศึกษา

3.1 ตัวแปรอิสระ คือ ปัจจัยบางประการ ได้แก่

- 3.1.1 ความมีวินัยในตนเอง ✓
- 3.1.2 ความเชื่อมั่นในตนเอง ✗
- 3.1.3 ความอดทน
- 3.1.4 การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล ✗

3.2 ตัวแปรตาม คือ ความรับผิดชอบต่อการเรียน

นิยามศัพท์เฉพาะ

1 ความรับผิดชอบต่อการเรียน หมายถึง ลักษณะของนักเรียนที่จะปฏิบัติหน้าที่ด้านการเรียนและการทำงานที่ได้รับมอบหมาย โดยพยายามทำหน้าที่ตามความสามารถเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายตลอดจนการเอาใจใส่ต่อการเรียน ตั้งใจฟังขณะครูสอน ไม่นำสิ่งอื่นที่ไม่เกี่ยวข้องกับการเรียนหรือการทำงานขึ้นมาเล่นขณะครูสอนหรือมอบหมายงานให้ทำ นำอุปกรณ์การเรียนมาให้ครบ พยายามติดตามงานของตนที่ทำไปแล้วเพื่อแก้ไขงานที่ทำบกพร่องให้ดียิ่งขึ้นเข้าเรียนให้ทันเวลา และทำงานที่ได้รับมอบหมายให้เสร็จทันและส่งตามเวลาที่กำหนด ใคร่ครวญงานที่จะทำเพื่อให้ถูกต้อง สมบูรณ์ ตรวจสอบความเรียบร้อยเมื่อทำงานเสร็จก่อนที่จะส่งครู ตั้งใจที่จะศึกษาใฝ่หาความรู้ด้วยความขยันหมั่นเพียร เมื่อมีปัญหาหรือไม่เข้าใจบทเรียนก็พยายามศึกษาค้นคว้า ชักถามเพื่อนหรือครูให้เข้าใจ

2 ปัจจัยบางประการ หมายถึง ลักษณะที่นำมาศึกษาเพื่อหาความสัมพันธ์กับความรับผิดชอบต่อการเรียน ดังต่อไปนี้

2.1 ความมีวินัยในตนเอง หมายถึง การประพฤติปฏิบัติของตนในด้านการรักษาระเบียบกฎเกณฑ์ของสังคม และไม่ฝ่าฝืนกฎเกณฑ์ของสังคม ซึ่งสามารถวัดได้โดยแบบสอบถามวัดความมีวินัยในตนเองที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

2.2 ความเชื่อมั่นในตนเอง หมายถึง การแสดงออกของบุคคลในลักษณะที่มีความมั่นใจที่จะตัดสินใจในสิ่งที่ตนเองเห็นว่าถูกต้อง กล้าแสดงความคิดเห็น กล้าพูด กล้ากระทำการใดๆ ด้วยความมั่นใจ โดยไม่ลังเลไม่หวั่นวิตก หรือกลัวถูกตำหนิ ซึ่งสามารถวัดได้โดยแบบสอบถามวัดความเชื่อมั่นในตนเองที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

2.3 ความอดทน หมายถึง ความเข้มแข็ง และหนักแน่นของจิตใจที่จะยืนหยัดต่อการกระทบกระทั่งของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นได้ ไม่ว่าจะเป็นความเจ็บป่วย ความเมื่อยล้า ความลำบาก และคำวิพากษ์วิจารณ์ต่างๆ และต่อสู้กับอุปสรรคอย่างไม่ย่อท้อ

2.4 การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล หมายถึง วิธีการที่นักเรียนได้รับการอบรมสั่งสอนจากบิดามารดา หรือผู้ปกครองอย่างมีเหตุมีผล มีการอธิบายถึงผลที่จะเกิดขึ้นของพฤติกรรมที่นักเรียนได้กระทำ พร้อมทั้งสนับสนุนหรือห้ามปรามมิให้นักเรียนกระทำการสิ่งต่างๆ อันจะส่งผลต่อตัวบุตรเองหรือผู้อื่น

3. ผู้เชี่ยวชาญ หมายถึง ผู้ที่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาโทขึ้นไปทางด้านการวัดผลและประเมินผลทางการศึกษาหรือจิตวิทยา และมีประสบการณ์การทำงานด้านการวัดผลการศึกษา อย่างน้อย 5 ปี จำนวน 5 ท่าน เป็นผู้พิจารณาความสอดคล้องของข้อคำถามกับคุณลักษณะที่นิยามไว้

✓ สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า

1. ปัจจัยบางประการมีความสัมพันธ์กับความรับผิดชอบต่อการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
2. ปัจจัยอย่างน้อยหนึ่งประการส่งผลต่อความรับผิดชอบต่อการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

✓ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยเสนอรายละเอียด ดังนี้

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความรับผิดชอบ

- 1.1 ความหมายของความรับผิดชอบ
- 1.2 คุณลักษณะของผู้มีความรับผิดชอบ
- 1.3 ความสำคัญของความรับผิดชอบ

2. ปัจจัยบางประการที่ทำให้เกิดความรับผิดชอบ

- 2.1 ความมีวินัยในตนเอง
- 2.2 ความเชื่อมั่นในตนเอง
- 2.3 ความอดทน
- 2.4 การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล

3. ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

- 3.1 งานวิจัยในประเทศ
- 3.2 งานวิจัยต่างประเทศ

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความรับผิดชอบ

ความหมายของความรับผิดชอบ

ได้มีผู้ให้ความหมายของความรับผิดชอบไว้ดังนี้

บราวน์ และคอล์น (Brown and Cohn. 1958 : 58) กล่าวถึงลักษณะของความรับผิดชอบว่า ได้แก่ ความไว้วางใจได้ ความคิดริเริ่ม ความไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค การทำงานแข่งขัน มีความเชื่อมั่นในตนเอง มีความปรารถนาทำให้ดีกว่าเดิม

ฟังก์ และแวกแนลส์ (Funk and Wagnalls. 1961 : 95) กล่าวว่าความรับผิดชอบคือ การแสดงออกถึงการรับผิดชอบ และการกระทำความผิดของตนเอง มีความซื่อสัตย์ ไว้วางใจได้ สามารถจัดการการเงิน และหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายอย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งยังหมายถึงความสามารถในการตอบสนองต่อหน้าที่ หรือข้อตกลงที่ตั้งไว้ตามอุดมคติ และหลักศีลธรรมด้วย

แคทเทล (Cattell. 1963 : 128) กล่าวถึงลักษณะของบุคคลที่มีความสามารถในความรับผิดชอบสูงว่า คือ บุคคลที่รับผิดชอบในหน้าที่ที่มีความยากลำบากเพียง ถือศักดิ์ศรี ยึดมั่นในกฎเกณฑ์ ลักษณะของบุคคลที่มีความรับผิดชอบต่ำคือ คนที่ถือความสะดวกเป็นเกณฑ์ มักหลีกเลี่ยงข้อบังคับ

กอร์ดอน (Gordon. 1963 : 3) อธิบายลักษณะความรับผิดชอบ ว่า ลักษณะพฤติกรรมที่มีความเพียรพยายาม และตั้งใจปฏิบัติงาน จดจ่อกับงานที่ได้รับมอบหมายจนเสร็จ หรือมุ่งมั่นในงานที่กระทำแม้มีอุปสรรคเป็นคนที่ไว้วางใจได้ เป็นที่พึ่งพาอาศัยได้ รับผิดชอบอย่างจริงจัง

ฟลิปโป (Flippo. 1966 : 122) ได้สรุปความหมายของความรับผิดชอบว่า เป็นความผูกพันในการที่จะปฏิบัติหน้าที่ให้สำเร็จลุล่วงไปได้ และความสำเร็จนี้เกี่ยวข้องกับปัจจัย 3 ประการ คือ พันธะผูกพัน หน้าที่การงาน และวัตถุประสงค์

ลอว์ซี (Lawshe. 1966 : 143) กล่าวถึงความรับผิดชอบว่าเป็นการค้นหาอุปนิสัย อารมณ์ของบุคคลที่มีความรอบคอบ รับผิดชอบเป็นที่ไว้วางใจได้มากน้อยเพียงไร

แซนฟอร์ด (กมลรัตน์ ทวีชาติวิทยากุล. 2530 : 46 อ้างอิงจาก Sanford. 1970 : 65) อธิบายถึงคนที่มีความรับผิดชอบสูงว่า จะสามารถปฏิบัติหน้าที่การงาน หน้าที่ทางสังคม หน้าที่อันพึงปฏิบัติต่อตนเอง ต่อบิดามารดา ต่อญาติพี่น้อง ต่อบุคคลทั่วไป ต่อประเทศชาติอย่างดีที่สุด และเต็มความสามารถ ความรับผิดชอบเป็นลักษณะหนึ่งของมนุษย์ที่สามารถพัฒนาได้

ซวาล แพร์ตกุล (2514 : 33) ให้ความหมายว่า ความรับผิดชอบ หมายถึง ความสนใจ ความตั้งใจที่จะทำงาน และติดตามผลงานที่ได้ทำไปแล้วเพื่อปรับปรุงแก้ไขให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ยอมรับในสิ่งที่ตนเองกระทำลงไป ทั้งในด้านที่เป็นผลดีและผลเสีย โดยแสดงออกในรูปการปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายด้วยความเต็มใจ ปฏิบัติงานด้วยความระมัดระวัง อย่างมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้บรรลุผลสำเร็จตามที่ได้รับงานมา

พระศรีวิสุทธิโมลี (2514 : 173 – 174) กล่าวถึงความรับผิดชอบขั้นพื้นฐานที่สุดของบุคคลแต่ละคน ก็คือ ความรับผิดชอบต่อตนเอง ในการที่จะไม่ให้เกิดความคิดที่จะทำความชั่วด้วยการเบียดเบียน หรือล่วงละเมิดต่อบุคคลอื่นอยู่ในจิตใจของตนเอง

สัญญา สัญญาวิวัฒน์ (2514 : 57 – 58) กล่าวถึงความรับผิดชอบว่า หมายถึง การพยายามปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพ และพยายามปรับปรุงงานและวิธีปฏิบัติงานให้ดียิ่งขึ้น

ยุพา อนันตสิทธิ์ (2515 : 27 – 28) ให้นิยามองค์ประกอบของความรู้สึกรับผิดชอบว่า คือ บุคลิกลักษณะหนึ่งของบุคคลที่แสดงถึงความเชื่อมั่นตัวเอง เป็นตัวของตัวเอง มีวินัยในตนเอง ควบคุมตนเองได้ ทำงานแข่งขัน บากบั่น ไม่ทอดยอต่ออุปสรรค เป็นที่ไว้วางใจได้ ประารถนาที่จะให้ดีกว่าเดิม ยึดมั่นในกฎเกณฑ์ถือศักดิ์ศรี

✓ วรรณิ วัชรธรรม (2515 : 6 – 7) ให้นิยามความรู้สึกรับผิดชอบว่า หมายถึงความรู้สึกที่ตนเองจะสามารถปฏิบัติดังต่อไปนี้ได้หรือไม่ มากน้อยเพียงใด คือ

1. ช่วยเหลืองานของครอบครัวและส่วนรวมด้วยความเต็มใจ
2. ตรงต่อเวลา ซื่อสัตย์ ไว้วางใจได้
3. กล้าเผชิญต่อความจริง
4. ตั้งใจทำงานโดยไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคทั้งปวง
5. รับผิดชอบต่อตนเองทั้งการเงิน การงาน การเรียน
6. ปฏิบัติตามกฎหมายและระเบียบอย่างเคร่งครัด
7. ดูแลของส่วนรวมเสมือนของตนเอง โดยไม่ละเมิดสิทธิและหน้าที่ของผู้อื่น

จิตรนาถ กิตติเสรี (2516 : 10 – 11) ให้ความหมายของความรู้สึกรับผิดชอบว่า หมายถึง ความสามารถของบุคคลในการให้ความร่วมมือกับหมู่คณะในการทำงานและรักษาทรัพย์สินสมบัติสามารถปฏิบัติตามกฎระเบียบอย่างเคร่งครัด รักษาสิทธิและหน้าที่ของตนเองโดยไม่ละเมิดสิทธิและหน้าที่ของผู้อื่น มีความตั้งใจในการทำงานโดยไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคทั้งปวง กล้าเผชิญต่อความเป็นจริง ซื่อสัตย์ ตรงต่อเวลา ตลอดจนสามารถรับผิดชอบต่อตนเองในด้านการเงินและการเรียน

ธงชัย รักคนสุวรรณ์ (2517 : 10 , 20) กล่าวว่า ความรับผิดชอบเป็นลักษณะนิสัยซึ่งบุคคลแสดงออกมาโดยการปฏิบัติหน้าที่ จะต้องกระทำด้วยความผูกพัน ไม่ทอดทิ้ง มีความพากเพียรพยายาม มีความละเอียดรอบคอบ ใช้ความรู้และความสามารถอย่างเต็มที่ มีความปรารถนาที่จะให้หน้าที่ที่ปฏิบัติเป็นไปอย่างดีที่สุด จนเป็นที่เชื่อถือ ไว้วางใจ มีความพยายามที่จะปรับปรุงการปฏิบัติหน้าที่ให้ดียิ่งขึ้นไปอีก และยอมรับในความผิดหรือความชอบในผลการปฏิบัติหน้าที่ของตน

ภัทรา นิคมานนท์ (2517 : 7) ให้ความหมายของความรับผิดชอบว่า หมายถึง ลักษณะของบุคคลที่แสดงถึงความเอาใจใส่ จดจ่อ และรับเป็นภาระต่อหน้าที่การงาน การดำเนินชีวิต ความเป็นอยู่ของตนและของผู้ที่อยู่ในความดูแล ตลอดจนสังคม พยายามทำหน้าที่ต่างๆ อย่างเต็มความสามารถเพื่อให้บรรลุจุดหมายโดยไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค

ละเมียด ลิ้มอักษร (2517 : 8) ให้ความหมายว่าความรับผิดชอบ หมายถึง การปฏิบัติงานด้วยความตั้งใจจริง และขยันขันแข็ง เพื่อบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมาย ไม่ถือความชอบใจหรืออารมณ์เป็นใหญ่ ใช้ความบากบั่น พยายามแก้อุปสรรคต่างๆ ความรับผิดชอบจึงเป็นปัจจัยที่สำคัญยิ่งของการปฏิบัติงาน

สมพงษ์ ติรพัฒน์ (2517 : 6) ให้ความหมายของความรับผิดชอบว่าหมายถึง ความรู้สึกชนิดหนึ่งของบุคคลเมื่อปะทะสัมพันธ์กับสถานการณ์หรือบุคคล จะแสดงออกในรูปของการปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายด้วยความเต็มใจ กล้าเผชิญความจริง รักษาสิทธิ์และหน้าที่ของตนเอง ปฏิบัติตามระเบียบด้วยความเคร่งครัด คอยติดตามผลงานเพื่อปรับปรุงให้ดีขึ้น มีความซื่อสัตย์ ไว้วางใจได้ และรักษาสมบัติส่วนรวมเหมือนของตน

อภิสิทธิ์ วงษา (2517 : 7) ได้สรุปความคิดเห็นเกี่ยวกับความรับผิดชอบไว้ ดังนี้

1. มีความเชื่อมั่นในตนเอง เป็นตัวของตัวเอง
2. มีความอดทนต่อสู้กับอุปสรรคอย่างไม่ท้อถอย
3. มีความปรารถนาที่จะทำงานให้ดีกว่าเดิม
4. มีความสามารถในการควบคุมตนเอง
5. ยึดมั่นในกฎเกณฑ์ ถือศักดิ์ศรี
6. เป็นที่ไว้วางใจได้

ปัญญา ปุຍเปี้ย (2518 : 8) ให้ความหมายของความรับผิดชอบว่า หมายถึง ความไว้วางใจได้ ความผูกพันกับงาน ความละเอียด การทำงานให้เต็มที่ ความพากเพียรพยายาม

ภิญญา สาร (2519 : 134) กล่าวว่า ความรู้สึกรับผิดชอบคือ อำนาจชนิดหนึ่งในจิตใจของบุคคลซึ่งสามารถควบคุมพฤติกรรมของตนเองได้ คนบางคนเกิดความปรารถนาอย่างแรงกล้าที่จะกระทำการให้ตรงกันข้ามกับทำนองคลองธรรม หรือหลักปฏิบัติขององค์กรของตน หรือมีโอกาสโกง อดโกง แต่ไม่โกง คือผู้ที่เรียกได้ว่ามีความรู้สึกรับผิดชอบ

สมพงษ์ เกษมสิน (2519 : 51) กล่าวว่า ความรับผิดชอบ หมายถึง พันธะผูกพันในการที่จะปฏิบัติหน้าที่การงานให้สำเร็จลุล่วง ความสำเร็จของงานย่อมหมายถึง การปฏิบัติงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ ซึ่งความสำเร็จย่อมเกี่ยวพันกับปัจจัย 3 ประการ คือ พันธะผูกพัน (Obligation) หน้าที่การงาน (Function) และวัตถุประสงค์ (Objective)

รัชณี ตฤณารมณ (2520 : 26) กล่าวว่า ความรู้สึกรับผิดชอบ หมายถึง ความรู้สึกที่ว่าตนเองได้ปฏิบัติดังต่อไปนี้ได้มากน้อยเพียงใด คือ ความรับผิดชอบต่อตนเองทั้งทางการเงิน การงาน และการเรียน ปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายด้วยความเต็มใจ คิดไตร่ตรองอย่างรอบคอบถึงผลดีผลเสียที่อาจเกิดขึ้นจากการกระทำของตน กล้าเผชิญกับความจริง คอยติดตามงานเพื่อแก้ไขปรับปรุงงานให้ดีขึ้น ตั้งใจทำงานโดย

ไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคทั้งปวง ปฏิบัติตามกฎหมายและระเบียบอย่างเคร่งครัด ตรงต่อเวลา ซื่อสัตย์ ไว้วางใจได้ ช่วยเหลือการทำงานของครอบครัวและงานส่วนรวมด้วยความเต็มใจ ดูแลรักษาของส่วนรวมเสมือนของตนเอง ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดี รักษาสิทธิและหน้าที่ของตนเอง โดยไม่ละเมิดสิทธิหน้าที่ของผู้อื่น

สมศักดิ์ ชินพันธ์ (2523 : 5) ให้ความหมายของความรับผิดชอบว่า หมายถึง ความสนใจ ความตั้งใจที่จะทำงาน และติดตามผลงานที่ได้ทำไปแล้ว เพื่อปรับปรุงแก้ไขให้เป็นผลสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ยอมรับในสิ่งที่ตนกระทำลงไปทั้งในด้านที่เป็นผลดีและผลเสีย โดยแสดงออกมาในรูปของการปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายด้วยความเต็มใจ ปฏิบัติงานด้วยความระมัดระวังอย่างมีจุดมุ่งหมาย เพื่อให้บรรลุผลสำเร็จ

สุริทอง ศรีสะอาด (2523 : 7) อธิบายถึงความรับผิดชอบว่า หมายถึง การปฏิบัติหน้าที่ที่จะต้องกระทำด้วยความผูกพันไม่ทอดทิ้ง โดยใช้ความรู้ความสามารถอย่างเต็มที่ มีความปรารถนาที่จะปฏิบัติหน้าที่ที่เป็นที่เชื่อถือ ไว้วางใจได้ มีความพยายามที่จะปรับปรุงการปฏิบัติหน้าที่ให้ดียิ่งขึ้นไปอีก และยอมรับในความผิดและความชอบในผลการปฏิบัติหน้าที่ของตน

ชำนาญ นิสารัตน์ (2524 : 53) ให้ความหมายของความรับผิดชอบว่าเป็นการยอมรับรู้ และสำนึกในการกระทำของตน ยอมรับผลแห่งการกระทำของตน ด้วยความเต็มใจไม่ว่าจะเป็นผลดีหรือผลเสีย ไม่ว่าจะกระทำผิดหรือถูก ไม่บิดความรับผิดชอบไปให้ผู้อื่น และพร้อมที่จะปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้ได้ผลดียิ่งขึ้น

พิจิตรา พงษ์จินดากร (2525 : 8 – 10) ให้ความหมายของความรับผิดชอบว่าหมายถึง ความมุ่งมั่นตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ด้วยความผูกพัน ด้วยความพากเพียรและละเอียดรอบคอบ และปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเต็มใจเพื่อให้บรรลุผลตามความมุ่งหมาย ยอมรับรู้และสำนึกในการกระทำของตน ยอมรับผลแห่งการกระทำ ไม่ว่าจะ เป็นผลดี หรือผลร้าย ไม่ว่าจะกระทำผิด หรือถูก ไม่บิดความผิดไปให้ผู้อื่น พร้อมทั้งจะพยายามปรับปรุงแก้ไขการปฏิบัติหน้าที่ให้ได้ผลดียิ่งขึ้น

ชะอ้อน ทองส่องโสม (2525 : 4) อธิบายความรับผิดชอบว่า หมายถึง บุคลิกลักษณะหนึ่งของบุคคล ซึ่งเมื่อปะทะสัมพันธ์กับสถานการณ์ หรือบุคคล จะแสดงพฤติกรรมออกมาด้วยการทำงานอย่างแข็งขัน มีความเชื่อมั่นในตนเอง ต่อสู้อุปสรรค เป็นที่ไว้วางใจได้ ยอมรับผลการกระทำของตนเอง มีความปรารถนาที่จะทำให้งานดีกว่าเดิม ควบคุมตนเองได้ ยึดมั่นในกฎเกณฑ์

นิภา วิจิตรศิริ (2525 : 7 – 8) ให้ความหมายของความรับผิดชอบว่า หมายถึงความสนใจ ความตั้งใจที่จะปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเพียรพยายาม และละเอียดรอบคอบ เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย รักษาสิทธิและหน้าที่ของตน ยอมรับผลการกระทำของตน ทั้งในด้านที่เป็นผลดีและผลเสีย ทั้งพยายามปรับปรุงการปฏิบัติหน้าที่ให้ดียิ่งขึ้น

ราชบัณฑิตยสถาน (2525 : 679) ให้ความหมายของความรับผิดชอบว่า หมายถึง ยอมรับตามผลที่ดีหรือไม่ดีในกิจการที่ได้กระทำลงไป

วิทย์ วิศเวทย์ และเสถียรพงษ์ วรรณปก (2525 : 6 – 37) กล่าวว่า ความรับผิดชอบเป็นสิ่งที่ควบคู่ไปกับหน้าที่ คนที่มีความรับผิดชอบคือคนที่ตั้งใจปฏิบัติภารกิจในหน้าที่ของตน ให้สำเร็จลุล่วงตามเป้าหมายที่พึงประสงค์ด้วยความเพียรพยายาม และยอมรับผลของการกระทำนั้น ไม่ว่าจะ เป็นความรับผิดชอบ หรือรับชอบ โดยเต็มใจไม่หลีกเลี่ยง คนทุกคนเกิดมาต้องรับผิดชอบ 2 ทาง คือ ความรับผิดชอบต่องาน และความรับผิดชอบต่อสังคม

ชมพู พึ่งธรรม (2525 : 5) ให้ความหมายของความรับผิดชอบ ว่า หมายถึง ลักษณะอันหนึ่งซึ่งบุคคลแสดงออกมาโดยการปฏิบัติหน้าที่ที่จะต้องทำด้วยความผูกพัน ไม่ทอดทิ้ง มีความพากเพียรพยายาม มีความ

ละเอียดรอบคอบ ใช้ความรู้และความสามารถอย่างเต็มที่ที่มีความปรารถนาที่จะให้หน้าที่ที่ปฏิบัติเป็นไปอย่างดีที่สุด จนเป็นที่เชื่อถือไว้วางใจได้ และยอมรับความผิดหรือความชอบในผลงานการปฏิบัติหน้าที่ของตนด้วย

วัฒนา สิงห์สัมฤทธิ์ (2527 : 5) กล่าวว่าความรับผิดชอบหมายถึง ความสนใจความตั้งใจที่จะทำงาน และติดตามผลงานที่ได้ทำไปแล้ว เพื่อปรับปรุงแก้ไขให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ยอมรับในสิ่งที่ตนเองกระทำลงไป ทั้งในด้านที่เป็นผลดีและผลเสีย โดยแสดงออกในรูปการปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายด้วยความเต็มใจ ปฏิบัติงานด้วยความระมัดระวังอย่างมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้บรรลุผลสำเร็จตามที่ได้รับมอบหมายมา

สุโท เจริญสุข (2528 : 45) อธิบายว่า ความรับผิดชอบ หมายถึง ความสามารถที่จะทำ จะแสดงออกมาเองให้เหมาะสมต่อหน้าที่การงานที่ได้รับมอบหมายในสังคม อันเป็นไปตามหลักเกณฑ์ กฎ ระเบียบ วินัย ฯลฯ

จิระศักดิ์ นาคเสวี (2529 : 8) ให้ความหมายของความรับผิดชอบว่า หมายถึง การปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จลุล่วงและเกิดผลดีด้วยความพากเพียรพยายามที่จะปรับปรุงการปฏิบัติหน้าที่ให้ดียิ่งขึ้น และยอมรับความผิดพลาด หรือความสำเร็จจากการปฏิบัติหน้าที่ของตน

นงเยาว์ พึ่งพา (2529 : 4) อธิบายว่า ความรับผิดชอบ หมายถึง ความมุ่งมั่นตั้งใจที่จะปฏิบัติหน้าที่ด้วยความผูกพัน ด้วยความพากเพียร และละเอียดรอบคอบ ใช้ความรู้ความสามารถในการทำงานอย่างเต็มที่ มีความพยายามที่จะปรับปรุงการปฏิบัติงานให้ดียิ่งขึ้นไปอีก และมีความตรงต่อเวลา

ประภัสสร ชัยชนะใหญ่ (2529 : 6 – 7) กล่าวว่า ความรับผิดชอบ หมายถึง ความสนใจ ความตั้งใจที่จะทำงาน และติดตามผลงานที่ได้ทำไปแล้ว เพื่อปรับปรุงแก้ไขให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ยอมรับในสิ่งที่ได้รับมอบหมายด้วยความเต็มใจ ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความระมัดระวัง จนบรรลุผลสำเร็จตามที่ได้รับมอบหมาย ความรับผิดชอบพิจารณาในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. ความรับผิดชอบต่อตนเอง หมายถึง การรักษาป้องกันตนเองให้ปลอดภัยจากอันตราย โรคภัยไข้เจ็บ รักษาร่างกายให้แข็งแรง บังคับควบคุมจิตใจไม่ให้ตกเป็นทาสของกิเลส ประพฤติตนอยู่ในศีลธรรม ละเว้นความชั่ว รู้จักประมาณการใช้จ่ายตามควรแก่ฐานะ จัดหาเครื่องอุปโภค บริโภคที่เหมาะสม และหมั่นศึกษาเล่าเรียนจนประสบความสำเร็จ

2. ความรับผิดชอบต่อการงาน หมายถึง การปฏิบัติในหน้าที่ของตนด้วยความเอาใจใส่ ขยันหมั่นเพียรอดทน ต่ออุปสรรคไม่ย่อท้อ มีความละเอียดรอบคอบ ซื่อสัตย์ ตรงต่อเวลา ไม่ละเลย ทอดทิ้ง หรือหลีกเลี่ยง พยายามปรับปรุงการงานของตนให้ดียิ่งขึ้น รู้จักวางแผนงาน และป้องกันความบกพร่องเสื่อมเสียในวงงานที่ตนรับผิดชอบ

✓ พรรัตน์ แก่นทอง (2529 : 5, 24 – 29) ได้สรุปประเภทของความรับผิดชอบว่าได้แก่

1. ความรับผิดชอบต่อตนเอง หมายถึง การรับรู้ฐานะบทบาทของตนที่เป็นส่วนหนึ่งของสังคม จะต้องดำรงตนให้อยู่ในฐานะที่สามารถช่วยเหลือตนเองได้ รู้จักว่าอะไรถูก อะไรผิด ยอมรับผลการกระทำของตนทั้งที่เป็นผลดีและผลเสีย ฉะนั้นบุคคลที่มีความรับผิดชอบในตนเองย่อมจะไตร่ตรองดูให้รอบคอบก่อนว่า สิ่งที่ทำนั้นจะเป็นผลเสียหรือไม่ และจะเลือกปฏิบัติแต่สิ่งที่จะทำให้เกิดผลดีเท่านั้น

2. ความรับผิดชอบต่อสังคม หมายถึง ภาระหน้าที่ของบุคคลที่จะต้องเกี่ยวข้องและมีส่วนร่วมต่อสวัสดิภาพของสังคมที่ตนดำรงอยู่ซึ่งเป็นเรื่องที่ผูกพันเกี่ยวข้องกับหลายสิ่งหลายอย่าง ตั้งแต่สังคมขนาดเล็ก จนถึงสังคมขนาดใหญ่

วิภา พงษ์พิจิตร (2529 : 11) ให้ความหมายของความรับผิดชอบว่า หมายถึง ลักษณะหนึ่งของบุคคล ที่แสดงถึงความเอาใจใส่ และรับเป็นภาระต่อหน้าที่การงาน พยายามทำหน้าที่ต่าง ๆ อย่างเต็มความสามารถ เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายโดยไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค

อุไร ดุลยเกษม (2529 : 45) ได้สรุปความหมายของความรับผิดชอบว่า หมายถึงการกระทำของบุคคล ที่แสดงถึงความเอาใจใส่ จดจ่อและรับเป็นภาระต่อหน้าที่การงาน การดำเนินชีวิต และการเป็นอยู่ของตน และผู้ อยู่ในความดูแล ตลอดจนสังคม พยายามทำหน้าที่ต่าง ๆ อย่างเต็มความสามารถและเป็นคนตรงต่อเวลา

เฉลิม คำแก้ว (2530 : 38) ให้ความหมายของความรับผิดชอบว่า หมายถึง ความสนใจ ความตั้งใจที่จะปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเพียรพยายาม และละเอียดรอบคอบเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย รักษาสิทธิและหน้าที่ของตน ยอมรับผลการกระทำของตน ทั้งในด้านที่เป็นผลดีและผลเสีย ทั้งพยายามปรับปรุงการปฏิบัติหน้าที่ให้ดียิ่งขึ้น

ดวงจันทร์ หนูทอง (2533 : 36) ได้สรุปความหมายของความรับผิดชอบว่าหมายถึง ความมุ่งมั่นที่จะปฏิบัติหน้าที่ การงาน และต่อชุมชนด้วยความเต็มใจ และมีความรู้ความเข้าใจถึงความสำคัญของความรับผิดชอบต่อหน้าที่การงาน และต่อชุมชน ซึ่งสามารถแสดงออกได้โดยการเอาใจใส่ในการทำงาน การเพียรพยายาม การรับผลการกระทำของตน การปรับปรุงงานของตนให้ดีขึ้น การช่วยรักษาสมบัติของส่วนรวม การช่วยแก้ไขสิ่งที่จะเป็นอันตรายต่อชุมชน การช่วยเหลือผู้อื่นในสังคม และการไม่ละเลยหน้าที่พลเมืองดี

อรทัย โสภา (2533 : 40) ได้สรุปความหมายของความรับผิดชอบว่า หมายถึงการที่บุคคลมีความสนใจ มีความตั้งใจและปฏิบัติงานให้สำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้ ปฏิบัติงานด้วยความพากเพียรและละเอียดรอบคอบ ยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น ยอมรับผลในสิ่งที่ตนกระทำลงไปทั้งในด้านผลดีและผลเสียด้วยความเต็มใจ ติดตามผลงานที่ทำงานไปแล้วเพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไข ไม่ปิดความรับผิดชอบไปให้ผู้อื่น มีความซื่อสัตย์ สุจริต และตรงต่อเวลา

อาวุธ พรหมนอก (2534 : 69) ได้สรุปความหมายของความรับผิดชอบว่า หมายถึง ลักษณะที่แสดงออกมาด้วยการปฏิบัติหน้าที่การงานของตนด้วยความเอาใจใส่ไม่หวั่นไหว มีความพากเพียรไปสู่เป้าหมาย มีความละเอียดรอบคอบ ตรงต่อเวลา และพยายามปรับปรุงแก้ไขให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ยอมรับผลการกระทำของตนเองด้วยความเต็มใจ ทั้งในด้านผลดีและผลเสีย

คณิศจิตน์ ลาโพธิ์ (2535 : 67) ให้ความหมายของความรับผิดชอบว่า หมายถึงความมุ่งมั่นตั้งใจที่จะปฏิบัติหน้าที่ทั้งต่อตนเองและสังคมด้วยความผูกพัน พากเพียรและละเอียดรอบคอบ ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเต็มใจไม่ว่าจะเป็นผลดีหรือผลเสีย ไม่ว่าจะกระทำผิดหรือถูก จะไม่ปิดความรับผิดชอบไปให้ผู้อื่น ทั้งพร้อมพยายามที่จะปรับปรุงแก้ไขการปฏิบัติหน้าที่ให้ได้ผลดียิ่งขึ้น

จรรีรัตน์ นันทยทวิกุล (2538 : 24) กล่าวว่า ความรับผิดชอบ หมายถึง คุณลักษณะหนึ่งของบุคคลที่แสดงออกในลักษณะของการมีความตั้งใจที่จะปฏิบัติหน้าที่การงานที่ได้รับมอบหมายด้วยความเอาใจใส่ มีความละเอียดรอบคอบ มีการวางแผน มีความขยันหมั่นเพียร อดทนเพื่อให้งานนั้นบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมาย ยอมรับผลของการกระทำไม่ว่าจะเป็นผลดีหรือผลเสีย และพร้อมที่จะแก้ไขให้ดียิ่งขึ้น

วัลภา ดวงชาทม (2539 : 6) ให้ความหมายของความรับผิดชอบว่า หมายถึง การเอาใจใส่ปฏิบัติภารกิจตามบทบาทหน้าที่ และตามที่ได้รับมอบหมายทั้งของตนเองและของกลุ่มให้สำเร็จลุล่วงอย่างได้ผลดี ยอมรับผลการกระทำของตนทั้งในด้านที่เป็นผลดีและผลเสีย โดยแสดงออกในรูปของการปฏิบัติหน้าที่ให้ดียิ่งขึ้น

สำเนียง คิลป์ประกอบ (2540 : 9) ให้ความหมายของความรับผิดชอบว่า หมายถึง ความตั้งใจในการปฏิบัติหน้าที่ของนักเรียนที่ดีด้วยการแสดงออกในลักษณะของการรู้จักหน้าที่ ปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายด้วยความเต็มใจ เอาใจใส่การศึกษาเล่าเรียน ขยันหมั่นเพียรเข้าห้องเรียนและส่งงานที่ได้รับมอบหมายตรงตามเวลา เมื่อมีปัญหาไม่เข้าใจในบทเรียนก็พยายามค้นคว้า และซักถาม จากสมาชิกในกลุ่ม หรือครูผู้สอนด้วยความสนใจ เอาใจใส่ในการแก้ไขข้อบกพร่องและผิดพลาดด้วยความเต็มใจ แม้จะถูกตำหนิและแก้ไขหลายครั้ง

ปรียา ชัยนิยม (2542 : 9) กล่าวว่า ความรับผิดชอบหมายถึง ความมุ่งมั่น ตั้งใจที่จะปฏิบัติหน้าที่ด้วยความผูกพัน พากเพียร และความละเอียด รอบคอบ ตั้งใจที่จะทำงานในหน้าที่ที่มีต่อตนเองและสังคม เพื่อให้บรรลุผลสำเร็จตามความมุ่งหมาย ไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค ยอมรับผลการกระทำในการปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเต็มใจ โดยมีความรับผิดชอบในการกระทำของตนเอง ทั้งพยายามที่จะปรับปรุงการปฏิบัติหน้าที่ให้ดียิ่งขึ้น

จันทร์หา พวงยอด (2543 : 3) กล่าวว่า ความรับผิดชอบ หมายถึง พฤติกรรมหรือการกระทำของนักเรียนที่แสดงออกถึงความมุ่งมั่นตั้งใจปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียน การปฏิบัติตนในการเรียน และการยอมรับผลการกระทำของตนเอง

จากที่กล่าวมาแล้ว พอสรุปได้ว่า ความรับผิดชอบ หมายถึง การทำตามหน้าที่ ปฏิบัติตามกฎระเบียบ การงานตามที่ได้รับมอบหมาย การทำตามที่ได้พูดหรือได้ให้คำมั่นสัญญาไว้ และการยอมรับในสิ่งที่ตนเองได้พูดหรือได้กระทำลงไป ทั้งในด้านที่เป็นผลดี และข้อบกพร่องต่างๆ ทุกครั้ง

ลักษณะของบุคคลที่มีความรับผิดชอบ

ได้มีนักจิตวิทยา นักการศึกษา ได้กล่าวถึงลักษณะของบุคคลที่มีความรับผิดชอบไว้ ดังนี้

แคทเทล (Cattell . 1905) ได้กล่าวว่าลักษณะของผู้ที่มีความรับผิดชอบ คือ ตรงต่อเวลา พยายามทำงานให้สำเร็จ ติดตามผลงานอย่างสม่ำเสมอ ยอมรับความผิดพลาด รักษาชื่อเสียงของตน ชอบทำงานร่วมกับผู้อื่น มีความซื่อสัตย์ รักษาคำพูด ตั้งใจทำงาน มีความอดทนอดกลั้น พยายามทำงานให้ดี มีการวางแผนการทำงาน ตั้งจุดมุ่งหมายในการทำงาน

บราวเน (Browne . 1958 : 58) ได้กล่าวถึงคนที่มีลักษณะของความรับผิดชอบว่าเป็นลักษณะของคน ที่ไว้วางใจได้ มีความคิดริเริ่ม ไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค มีความเชื่อมั่นในตนเอง มีความปรารถนาที่จะทำงานให้ดีขึ้นกว่าเดิม สามารถปฏิบัติงานให้สำเร็จลุล่วงตามเป้าหมาย มีความซื่อสัตย์สุจริต และตรงต่อเวลา

กอซ (Gough . 1969 : 10) อธิบายถึงลักษณะของบุคคลที่มีความรับผิดชอบว่า มีอารมณ์มั่นคง มีความรู้สึกผิดชอบชั่วดี เป็นคนที่ชอบวางแผนก่อนลงมือทำงาน มีความรับผิดชอบในการทำงาน มีความคิดก้าวหน้า มีความสามารถ มีความเป็นอิสระ พึ่งตนเองได้ มีลักษณะตื่นตัวอยู่ตลอดเวลา

แซนฟอร์ด (Sanford . 1970 : 65) อธิบายว่าลักษณะของผู้ที่มีความรับผิดชอบจะสามารถปฏิบัติหน้าที่ การงาน หน้าที่ทางสังคม หน้าที่อันพึงปฏิบัติต่อตนเอง ต่อบิดามารดา ญาติพี่น้อง บุคคลทั่วไป และต่อประเทศชาติอย่างดีที่สุดเต็มความสามารถ

สัญญา สัญญาวิวัฒน์ (2514 : 77) กล่าวว่า บุคคลที่มีความรับผิดชอบ จะมีลักษณะนิสัยของความ ขยันหมั่นเพียร ความละเอียดรอบคอบ ความสามารถและความรอบรู้ ความเอาใจใส่ และความฝึกฝนแสวงหาความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอ

ยูฟา อานันท์สิทธิ์ (2515 : 26) ได้กล่าวถึงลักษณะของบุคคลที่มีความรับผิดชอบสูงว่ามีความบากบั่นพากเพียร ถือศักดิ์ศรี ยึดมั่นในเกณฑ์ และไม่หลีกเลี่ยงข้อบังคับ

วรณีย์ รัชธรรม (2515) สรุปว่า คนที่มีความรับผิดชอบจะมีพฤติกรรม ดังนี้

1. ช่วยเหลืองานของครอบครัว และงานส่วนรวมด้วยความเต็มใจ
2. ตรงต่อเวลา ซื่อสัตย์ ไวใจได้
3. กล้าเผชิญต่อความจริง
4. ตั้งใจทำงานโดยไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคทั้งปวง
5. รับผิดชอบต่อตนเองทั้งทางการเงินการงาน และการเรียน
6. ปฏิบัติตามกฎหมายและระเบียบอย่างเคร่งครัด
7. ดูแลของส่วนรวมเสมือนของตน และทำงานร่วมกับคนอื่นได้ดี
8. รักษาสิทธิและหน้าที่ของตนเองโดยไม่ละเมิดสิทธิและหน้าที่ของผู้อื่น

นิคม ดังคะพิภพ (2516 : 10) ให้ข้อสังเกตว่าบุคคลที่มีความรับผิดชอบสูงจะมีลักษณะชอบวางแผนก่อนลงมือทำ มีความละเอียดรอบคอบ รักความก้าวหน้าและชอบพึ่งตนเอง

สาโรช บัวศรี (2522 : 129) ได้อธิบายลักษณะของผู้ที่มีความรับผิดชอบว่าเป็นลักษณะของบุคคลที่มีความเอาใจใส่ต่อหน้าที่การงาน ซื่อสัตย์ต่อหน้าที่โดยไม่คำนึงถึงประโยชน์ส่วนตัว เคารพต่อระเบียบ กฎเกณฑ์ และวินัยในตนเอง มีอารมณ์หนักแน่นเมื่อเผชิญกับอุปสรรค รู้จักหน้าที่และการกระทำตามหน้าที่อย่างดี มีความเพียรพยายาม ความละเอียดรอบคอบ ใช้ความสามารถอย่างเต็มที่ ปรับปรุงงานในหน้าที่ให้ดีขึ้น ทั้งของตนเองและสังคม ตรงต่อเวลา และยอมรับผลการกระทำของตน

อรทัย จันทวิชานวงศ์ (2523 : 7) กล่าวว่าบุคคลที่มีความรับผิดชอบสูงย่อมเอาใจใส่ต่อหน้าที่ทั้งในส่วนที่เกี่ยวกับตนเองและกับผู้อื่น ส่วนบุคคลที่มีความรับผิดชอบต่ำย่อมไม่สนใจหน้าที่ของตน ทำสิ่งใดก็ปล่อยปละละเลย ก่อให้ตนเองและสังคมเกิดความเสียหาย

นิภา วิจิตรศิริ (2525 : 4) ได้สรุปลักษณะของผู้ที่มีความรับผิดชอบไว้ดังนี้

1. เอาใจใส่ในการทำงาน เพื่อผลงานนั้นๆ
2. มีความเพียรพยายาม
3. ใช้ความสามารถเต็มที่
4. กล้าเผชิญต่อความจริง ยอมรับผลการกระทำของตน
5. ช่วยเหลืองานส่วนรวมด้วยความเต็มใจ
6. รู้จักหน้าที่ และกระทำตามหน้าที่อย่างดี
7. ไม่ละเมิดสิทธิและหน้าที่ของผู้อื่น
8. มีความไว้วางใจได้
9. ตรงต่อเวลา
10. เคารพต่อระเบียบกฎเกณฑ์
11. มีความละเอียดรอบคอบ
12. ดูแลรักษาของส่วนรวมเสมือนของตนเอง
13. ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดี
14. ปรับปรุงงานในหน้าที่ที่มีต่อตนเอง และสังคมให้ดียิ่งขึ้น

พิจิตรา พงษ์จินดาการ (2525 : 141 – 142) ได้สรุปพฤติกรรมของผู้ที่มีความรับผิดชอบ ดังนี้

1. มีความเชื่อมั่นในตนเอง เป็นตัวของตัวเอง
2. มีความอดทนต่ออุปสรรคอย่างไม่ท้อถอย
3. มีความปรารถนาที่จะทำงานให้ดีกว่าเดิม
4. มีความสามารถในการควบคุมตัวเอง
5. ยึดมั่นในกฎเกณฑ์
6. เป็นที่ไว้วางใจได้ ตรงต่อเวลา และซื่อสัตย์
7. กล้าเผชิญต่อความจริง

นอกจากนี้ยังได้แบ่งความรับผิดชอบออกเป็นความรับผิดชอบต่อตนเอง และความรับผิดชอบต่อสังคม ดังนี้

ความรับผิดชอบต่อตนเอง หมายถึงลักษณะดังนี้

1. รู้จักระวังรักษาสุขภาพอนามัยให้สมบูรณ์แข็งแรงอยู่เสมอ
2. ตั้งใจเล่าเรียน หมั่นฝึกหัดความรู้
3. ประพฤติตนให้เหมาะสม ละเว้นความชั่ว
4. รู้จักปรับตัวให้เข้ากับผู้อื่นได้อย่างเหมาะสม
5. รู้จักประมาณค่าใช้จ่าย และมีความประหยัด
6. สามารถที่จะทำงานที่ได้รับมอบหมายให้เสร็จ
7. ตรงต่อเวลา

8. สามารถควบคุมตนเองได้
9. พึ่งตนเอง

ความรับผิดชอบต่อสังคม ได้แก่ ความรับผิดชอบในด้านต่างๆ ดังนี้

1. ความรับผิดชอบต่อหน้าที่พลเมือง
2. ความรับผิดชอบต่อครอบครัว
3. ความรับผิดชอบต่อโรงเรียน ครู อาจารย์
4. ความรับผิดชอบต่อเพื่อน

อรรถัย โสภกา (2533 : 45 – 46) กล่าวถึงลักษณะของบุคคลที่มีความรับผิดชอบว่า จะเป็นคนที่มีลักษณะตรงต่อเวลา มีความละเอียดรอบคอบ รู้จักหน้าที่ที่มีความเพียรพยายาม เคารพต่อระเบียบกฎเกณฑ์ และมีวินัยในตนเอง มีความซื่อสัตย์ ยอมรับความผิดพลาด มีอารมณ์หนักแน่น ไม่ปดงาน ชอบช่วยเหลือผู้อื่น มีเหตุผล มีความคิดสร้างสรรค์ ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น มีความคิดริเริ่ม

จุรีรัตน์ นันทยทวิกุล (2538 : 28) สรุปว่า ความรับผิดชอบ คือ คุณลักษณะหนึ่งของบุคคลที่แสดงออกในลักษณะของการมีความตั้งใจที่จะปฏิบัติหน้าที่การงานที่ได้รับมอบหมายด้วยความเอาใจใส่ มีความละเอียดรอบคอบ มีการวางแผน มีความขยันหมั่นเพียร อดทน เพื่อให้งานนั้นบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมาย

สุทธิพงษ์ บุญผดุง (2541 : 7) กล่าวถึงบุคคลที่มีลักษณะความรับผิดชอบ ไว้ 4 ลักษณะ ได้แก่

1. มีวินัยในตนเอง
2. มีความกระตือรือร้น
3. มีความเชื่อมั่นในตนเอง

4. มีความขยันหมั่นเพียร อดทน อดกลั้น

จากเอกสารและงานวิจัยต่างๆ ที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นว่าบุคคลที่มีความรับผิดชอบจะมีลักษณะของความมีวินัยในตนเอง มีความอดทน อดกลั้น ขยันหมั่นเพียร มีความเชื่อมั่นในตนเอง มีความละเอียดรอบคอบ และทำงานร่วมกับผู้อื่นได้เป็นอย่างดี

ความสำคัญของความรับผิดชอบ

ความรับผิดชอบเป็นคุณลักษณะของคนไทยอย่างหนึ่งที่จะต้องปลูกฝังให้กับคนไทย(กรมศาสนา. 2525 : 2) นอกจากความมีระเบียบวินัย ความซื่อสัตย์ สุจริต ความขยัน ประหยัด ความเสียสละ ฯลฯ การปลูกฝังให้คนไทยมีความสำนึกในหน้าที่และความรับผิดชอบต่อสังคมและประเทศชาติก็เป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง เพราะความรับผิดชอบเป็นลักษณะของความเป็นคนดีที่สำคัญ เป็นปัจจัยที่จะช่วยให้สังคมเป็นระเบียบ และสงบสุข การที่สังคมขาดความสงบสุขเกิดจากการขาดคุณสมบัติของคน 5 ประการคือ ความรับผิดชอบ ความสม่ำเสมอ ความเชื่อมั่นในตนเอง ความซื่อสัตย์ และความพยายามในการพึ่งตนเอง (สัณญา สัณญาวิวัฒน์. 2514 : 55 – 57)

ความรับผิดชอบเป็นปัจจัยที่ช่วยให้งานประสบความสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ซึ่งกรุงเทพมหานคร ได้กำหนดไว้เป็นนโยบายทางการศึกษา ตามวิสัยทัศน์การศึกษาของกรุงเทพมหานคร และมาตรฐานการศึกษาชาติได้กำหนดมาตรฐานการศึกษาไว้ทั้งหมด 27 มาตรฐาน ซึ่งมาตรฐานด้านผู้เรียนมาตรฐานที่ 1 ได้กำหนดให้นักเรียนต้องมีคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ และตัวบ่งชี้ความสำเร็จของมาตรฐานนี้คือ นักเรียนมีวินัย มีความรับผิดชอบ และปฏิบัติตามระเบียบของโรงเรียนและหลักธรรมเบื้องต้นของศาสนาได้

การพัฒนาความรับผิดชอบ

ความรับผิดชอบเป็นสิ่งที่เกิดจากการฝึกฝนอบรมตั้งแต่วัยเด็ก คุณลักษณะนี้จะพัฒนาขึ้นเรื่อยๆ ในระยะแรกของชีวิตเด็กยังช่วยเหลือตัวเองไม่ได้ ต้องอาศัยผู้อื่นตลอดเวลาแต่เมื่อโตขึ้นจะมีความสามารถด้านต่างๆ เพิ่มขึ้น และช่วยเหลือตัวเองได้มากขึ้นทีละน้อย จะค่อยๆ เรียนรู้เกี่ยวกับความรับผิดชอบทั้งต่อตนเองและผู้อื่น ซึ่ง มิทตัน และ แฮร์ริส (Mitton and Harris. 1962 : 407 – 416) ได้สรุปทัศนะเกี่ยวกับความรับผิดชอบไว้ดังนี้

1. การฝึกความรับผิดชอบควรเริ่มตั้งแต่เด็กอายุยังน้อย
2. เด็กทุกคนควรได้มีโอกาสรับการฝึกให้มีความรับผิดชอบ
3. การฝึกให้มีความรับผิดชอบและการจัดประสบการณ์ความรับผิดชอบควรกระทำให้เหมาะสมกับ แต่ละบุคคล
4. ควรให้เด็กได้ทราบว่ามีผู้ใหญ่หวังอะไรจากตัวเขา
5. ในการฝึกให้เด็กมีความรับผิดชอบผู้ใหญ่ควรมีความยืดหยุ่นในการฝึกไม่เร่งรัดมากเกินไป
6. เด็กต้องการคำแนะนำจากผู้ใหญ่
7. เด็กต้องการได้รับความไว้วางใจจากผู้ใหญ่ เมื่อสามารถเรียนรู้ว่าส่วนใดควรอยู่ในความรับผิดชอบ
8. ทัศนคติและพฤติกรรมต่อความรับผิดชอบของผู้ใหญ่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาการด้านความรับผิดชอบของเด็ก

9. การฝึกให้เด็กมีความรับผิดชอบมากเกินไป บางครั้งก็เป็นโทษต่อตัวเด็ก

กรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ (2521 : 21) เสนอแนะวิธีปลูกฝังความรับผิดชอบไว้ดังนี้

1. ไม่ปิดหน้าที่ความรับผิดชอบของตนให้ไปตกแก่ผู้อื่น
2. ฝึกหัดให้เกิดนิสัยรับผิดชอบตั้งแต่เด็กทั้งทางบ้าน และทางโรงเรียน

3. ชี้แจงให้รู้จักขอบเขต หน้าที่การงานของตนว่ามีอะไรบ้าง เมื่อรู้หน้าที่ของตนแล้วจะไม่ไปก้าวก่ายงานของผู้อื่น

จากที่กล่าวมาแล้วข้างต้นสรุปได้ว่า ความรับผิดชอบสามารถพัฒนาให้เกิดขึ้นกับนักเรียนได้ โดยให้นักเรียนได้มีโอกาสฝึกความรับผิดชอบตั้งแต่ยังเด็กอย่างค่อยเป็นค่อยไปและไม่ควรเร่งรัดจนเกินไป ทั้งที่บ้านและโรงเรียนจึงเป็นสถานที่สำคัญที่จะช่วยฝึกและพัฒนาความรับผิดชอบให้กับนักเรียน ✕

ปัจจัยบางประการที่เกี่ยวข้องกับความรับผิดชอบ

1. ความมีวินัยในตนเอง

ความหมายของความมีวินัยในตนเอง

ได้มีนักการศึกษาหลายท่านได้ให้ความหมายของความมีวินัยในตนเอง ไว้ดังนี้

อิงลิช และ อิงลิช (English and English . 1958 : 487) ได้ให้ความหมายของความมีวินัยในตนเอง ว่า หมายถึง การควบคุมหรือบังคับตนเอง โดยอาศัยแรงจูงใจที่สัมพันธ์กับอุดมคติที่สร้างขึ้นสำหรับตนเอง หรือเป็นการควบคุมพฤติกรรมของตนเองให้เป็นไปตามความตั้งใจ

กูด (Good . 1959 : 176) ให้ความหมายของความมีวินัยในตนเองว่า หมายถึง การบังคับควบคุมพฤติกรรมของบุคคล ไม่ใช่บังคับด้วยอำนาจภายนอก แต่หมายถึงบังคับโดยอำนาจภายในอันเกิดจากการเรียนรู้ หรือการยอมรับในคุณค่าอันหนึ่งอันใด ซึ่งทำให้บุคคลสามารถควบคุม และบังคับพฤติกรรมของตนเองได้

วินเซนต์ (Vincent . 1961 : 42 – 45) กล่าวว่า วินัยในตนเอง หมายถึง การที่บุคคลไม่กระทำการใดๆ อันเป็นให้เกิดความยุ่งยากแก่ตนในอนาคต หรือการไม่เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับเรื่องส่วนตัว และสิทธิของผู้อื่น รวมทั้ง หมายถึง การที่บุคคลนั้นกระทำการที่ตนไม่ชอบทำ แต่การกระทำนั้นช่วยให้ความต้องการและสิทธิของบุคคลอื่นๆได้รับการตอบสนอง หรือกระทำการอันเป็นผลให้ผู้นั้นประสบผลสำเร็จในอนาคต

บัณฑิตา ศักดิ์อุดม (2523 : 11) ได้กล่าวถึงความมีวินัยในตนเองว่า หมายถึง ความสามารถของบุคคล ในการควบคุมตนเองทั้งอารมณ์ และพฤติกรรมให้เป็นไปตามที่ตนเองต้องการแม้จะมีสิ่งรบกวนภายนอก หรือสิ่งรบกวนภายในมาขัดขวางก็ยังไม่เปลี่ยนแปลงไปตามที่ตนเองตั้งใจไว้ รวมไปถึงการรู้จักกาลเทศะ ไม่กระทำการใดๆ อันก่อให้เกิดความยุ่งยากต่อตนเองและผู้อื่น สนใจ เอาใจใส่ต่อสังคม ปฏิบัติตามกฎหมายของสังคม

พนัส หันนาคินทร์ (2523 : 248) กล่าวถึง ความมีวินัยในตนเอง ว่า หมายถึง การรู้จักปกครองตนเอง การกระทำตามระเบียบข้อบังคับต่างๆ ด้วยความสมัครใจของผู้ปฏิบัติ

ดวงเดือน พันธุมนานิน (2524 : 2 – 3) ได้ให้ความหมายของวินัยแห่งตนว่า หมายถึง ความสามารถของบุคคลในการที่จะให้รางวัลของตนเอง เมื่อตนทำดีและลงโทษตนเองเมื่อตนทำชั่ว ซึ่งหมายถึงความสามารถในการควบคุมตนเอง หรือความสามารถที่จะยับยั้งเป็นตัวของตัวเอง

ยุพดี เตชะอังกูร (2525 : 11) ได้สรุปความหมายแห่งตนว่า หมายถึง การที่บุคคลสามารถควบคุมตนเองได้ ทั้งทางอารมณ์ และพฤติกรรม โดยเป็นผลมาจากแรงบังคับ ภายในตนอันจะทำให้มีผลต่อตนเองและสังคม

ศิริพร กล่อมจันทร์ (2526 : 7) ให้ความหมายของความมีวินัยในตนเองว่า หมายถึง คุณลักษณะของบุคคลที่แสดงออกในลักษณะต่างๆ เช่น ปฏิบัติตามระเบียบของสังคม ควบคุมอารมณ์ และพฤติกรรมของตนให้เป็นไปตามแนวทางที่สังคมยอมรับ เต็มใจที่จะกระทำในสิ่งที่ควรกระทำ

ณัฐพร สตาภรณ์ (2540 : 7) ให้ความหมายของความมีวินัยในตนเองว่า หมายถึง การรู้จักควบคุมอารมณ์ของตนเอง โดยไม่ขัดต่อกฎ ระเบียบ ข้อบังคับ เพื่อให้การดำรงชีพอยู่ในสังคมอย่างสงบสุข

สุทธิพงษ์ บุญผดุง (2541 : 7) กล่าวว่า ความมีวินัยในตนเอง หมายถึง ความสามารถของบุคคลในการควบคุมพฤติกรรมของตนให้เป็นไปตามที่ตนมุ่งหวังไว้ ซึ่งต้องเป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดความเจริญแก่ตน และผู้อื่น ได้แก่ ตรงต่อเวลา การรักษาคำพูด มีเหตุผล และมีความซื่อสัตย์

ลักษณะของบุคคลที่มีวินัยในตนเอง

วินัยเป็นสิ่งสำคัญต่อการพัฒนาเด็ก เพราะช่วยเติมปรารถนาของเด็กให้เต็มรวมทั้งให้เกิดการปรับตัวทางบุคลิกภาพและสังคมอย่างมีสุข (Hurlock . 1984 : 393) นักการศึกษาและนักจิตวิทยาได้สรุปลักษณะของบุคคลที่มีวินัยในตนเอง ไว้ดังนี้

โตโรธี วอลเตอร์ บาร์ช (Baruch. 1949 : 4 – 5) สรุปลักษณะบุคคล(มีวินัยในตนเอง ดังนี้

1. มีความเชื่อมั่นในตนเอง
2. มีความรับผิดชอบ
3. ปฏิบัติตนตามระเบียบของสังคม

เดวิด พี ออซูเบล (Ausubel . 1965 : 459 – 460) เสนอว่าผู้ที่มีวินัยในตนเองจะมีลักษณะดังนี้

1. ปฏิบัติตนตามกฎระเบียบของสังคม
2. เชื่อมั่นในตนเอง
3. พึ่งตนเอง
4. ควบคุมอารมณ์ได้
5. ออดทน

เจอร์รี เอสวิกกีส์ (Wiggins. 1971 : 289) อ้างถึงการศึกษาของกอฟ (Gough) ซึ่งศึกษาถึงการควบคุมตนเอง หรือความมีวินัยในตนเอง พบว่า ผู้มีวินัยในตนเองสูง จะมีคุณลักษณะ ดังนี้

1. มีความรับผิดชอบมาก
2. มีความวิตกกังวลน้อย
3. มีความอดทน
4. ประพฤติตนอย่างมีเหตุผล

กรรณา กิจขยัน (2517 : 21) ได้สรุปว่าบุคคลที่มีวินัยในตนเองจะมีคุณลักษณะพฤติกรรมดังนี้

1. มีความรับผิดชอบ
2. เชื่อมั่นในตนเอง
3. มีความรู้สึกผิดชอบ
4. ไม่กังวลใจ
5. มีความตั้งใจจริง ใจคอมั่นคง
6. มีลักษณะความเป็นผู้นำ
7. มีความซื่อสัตย์ จริงใจ มีเหตุผล
8. กล้าคิด กล้าพูด กล้าทำ
9. มีความเห็นอกเห็นใจผู้อื่นและไม่เกรงใจโดยปราศจากเหตุผล
10. มีความอดทน

ใน

วิวาห์วัน มูลสถาน (2523 : 33) สรุปว่า บุคคลที่มีวินัยในตนเองควรมีคุณลักษณะและพฤติกรรม ดัง

1. มีความรับผิดชอบ
2. เชื้อมั่นในตนเอง
3. มีความรู้สึกผิดชอบ
4. ไม่กังวลใจ
5. มีความตั้งใจจริง
6. มีลักษณะความเป็นผู้นำ
7. มีความซื่อสัตย์ จริงใจ
8. มีเหตุผล
9. กล้าคิด กล้าพูด กล้าทำ
10. เคารพในสิทธิ์ของผู้อื่น
11. ทำตามกฎเกณฑ์ของสังคม
12. มีความอดทน
13. มีความเชื่ออำนาจภายในตน
14. มีลักษณะมุ่งอนาคต

วิวัฒน์ อัสวานิชย์ (2523 : 3) ได้สรุปว่า บุคคลที่มีวินัยในตนเอง จะมีพฤติกรรมที่แสดงออกทางด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. ความเป็นผู้นำ
2. ความรับผิดชอบ
3. ความอดทน
4. ความไม่กังวล
5. ความเชื่อมั่นในตนเอง
6. ความเห็นใจ ไม่เกรงใจโดยปราศจากเหตุผล
7. ความตั้งใจ
8. ความรู้สึกรับผิดชอบ
9. ความเชื่ออำนาจภายในตน

ลัดดาวรรณ ณ ระนอง (2525 : 6) ได้สรุปพฤติกรรมของผู้มีวินัยในตนเองไว้ดังนี้

1. ความเชื่ออำนาจภายในตน
2. ความเป็นผู้นำ
3. มีความรับผิดชอบ
4. ตรงต่อเวลา
5. เคารพต่อระเบียบ กฎเกณฑ์ทั้งต่อหน้าและลับหลังผู้อื่น
6. มีความซื่อสัตย์ สุจริต
7. รู้จักหน้าที่และทำตามหน้าที่เป็นอย่างดี
8. รู้จักเสียสละ
9. มีความอดทน

10. มีความตั้งใจ เพียรพยายาม

11. ยอมรับผลการกระทำของตน

ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2526 : 59 – 69) ได้กล่าวถึงลักษณะของผู้มีวินัยในตนเอง ว่ามีคุณลักษณะดังนี้

1. มีความสามารถควบคุมอารมณ์
2. มีความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมให้เป็นไปตามกฎเกณฑ์ของสังคม
3. มีความเชื่อมั่นในตนเอง
4. มีความรับผิดชอบสูง
5. มีความสามารถในการชะลอความต้องการ
6. สามารถคาดหวังผลกรรมที่จะเกิดขึ้นภายหลัง
7. มีการตั้งเป้าหมายเพื่ออนาคต

สุภาพร จันทร์ศิริโยธิน (2526 : 6 - 7) ได้กล่าวถึงลักษณะของผู้มีวินัยในตนเอง ไว้ดังนี้

1. มีความซื่อสัตย์ สุจริต
2. มีความตั้งใจที่จะทำงาน และติดตามผลงานที่ได้กระทำแล้ว
3. เคารพในสิทธิของผู้อื่น
4. มีระเบียบและปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ของสังคม
5. มีลักษณะมุ่งอนาคต
6. มีความเป็นผู้นำ
7. มีความตรงต่อเวลา
8. มีความเชื่อมั่นในตนเอง เชื่ออำนาจภายในตน
9. มีความอดทน ขยันหมั่นเพียร
10. รู้จักเสียสละ และมีความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น
11. ยอมรับการกระทำของตนเอง

ดวงใจ เนตรโรจน์ (2527 : 12) ได้สรุปพฤติกรรมของผู้มีวินัยในตนเองไว้ดังนี้

1. ความรู้สึกรับผิดชอบ
2. มีความเชื่อมั่นในตนเอง
3. ความตั้งใจ
4. ความอดทน
5. ความเป็นผู้นำ
6. ความซื่อสัตย์

เดือนใจ ยอดนิล (2530 : 5) ได้กล่าวว่าผู้มีวินัยในตนเองจะเป็นผู้ที่มีลักษณะที่เชื่ออำนาจภายในตน เสียสละ อดทน ตรงต่อเวลา ตั้งใจที่จะทำงานให้สำเร็จ เป็นผู้นำ มีความซื่อสัตย์ทั้งตนเองและผู้อื่น

กาญจนา มีพล (2532 : 9) ได้กล่าวถึงบุคคลที่มีวินัยในตนเอง ควรมีคุณลักษณะดังนี้

1. มีความเชื่อมั่นในตนเอง
2. มีความตั้งใจ
3. มีความอดทน
4. มีลักษณะความเป็นผู้นำ

5. มีความซื่อสัตย์

พรณทิพย์ ฟั่นทอง (2534 : 7) ได้กล่าวถึงลักษณะของผู้มีวินัยในตนเอง ไว้ 4 ลักษณะดังนี้

1. เคารพในสิทธิ์ของผู้อื่น
2. มีระเบียบและปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ของสังคม
3. มีความตรงต่อเวลา
4. ยอมรับผลการกระทำของตน

ชิตกมล สังข์ทอง (2535) ได้สรุปพฤติกรรมของผู้มีวินัยในตนเองไว้ดังนี้

1. มีความสามารถควบคุมอารมณ์
2. มีความเชื่อมั่นในตนเอง
3. ความตั้งใจ
4. ปฏิบัติตามกฎหมายของสังคม
5. สามารถชะลอการได้รับความพึงพอใจ
6. สามารถคาดหวังผลกระทบที่เกิดขึ้นในอนาคต

กัลยา สุวรรณรอด (2537 : 3) ได้สรุปพฤติกรรมของผู้มีวินัยในตนเองไว้ดังนี้

1. ความรับผิดชอบ
2. ความเชื่อมั่นในตนเอง
3. ความอดทน
4. ความไม่กังวลใจ
5. ความตั้งใจจริง
6. ความมีเหตุผล
7. ความซื่อสัตย์
8. การตรงต่อเวลา
9. ความเป็นผู้นำ

ณัฐพร สดามรณ (2540 : 32) ได้กล่าวถึงบุคคลที่มีวินัยในตนเอง ควรมีคุณลักษณะดังนี้

1. ปฏิบัติตามกฎหมายระเบียบของสังคม
2. เชื่อมั่นในตนเอง
3. ยอมรับผิด
4. ตั้งใจจริง
5. เป็นผู้นำ
6. อดทน

อรรณ พาณิชปฐมพงศ์ (2542 : 20) ได้กล่าวว่าผู้มีวินัยในตนเองไว้จะมีคุณลักษณะของความรับผิดชอบ ความเชื่อมั่นในตนเอง และความอดทน

ความสำคัญของความมีวินัยในตนเอง

การปลูกฝังความมีวินัยในตนเองให้แก่เยาวชนมีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะวินัยในตนเอง หรือความสามารถในการควบคุมตนเองเป็นหัวใจของการแสดงออกซึ่งคุณธรรมทุกประเภท ซึ่งมีผู้กล่าวถึงความสำคัญคุณค่า และประโยชน์ของความมีวินัยในตนเองไว้หลายท่าน ดังนี้

ออซูเบล อ้างอิงจากพรรณทิพย์ พันทอง (2534 : 28 – 29) กล่าวว่า การปลูกฝังความมีระเบียบวินัย ในตนเองซึ่งเป็นวัฒนธรรมของสังคม มีความสำคัญ ดังนี้

- เรียนรู้มาตรฐานการกระทำหรือความประพฤติที่สังคมยอมรับ

- มีวุฒิภาวะทางด้านต่างๆ เพื่อให้เป็นผู้ใหญ่ที่มีบุคลิกภาพดี เช่น เป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี มีความสามารถในการพึ่งตนเอง มีความสามารถในการควบคุมตนเอง เป็นผู้มีความมั่นคงทางอารมณ์ และอดทนต่อความคับข้องใจได้

- มีวินัยที่ดี มีศีลธรรม

- มีความปลอดภัยทางอารมณ์

ยุพดี เตชะอังสุ อ้างอิงมาจากสมาคมการศึกษาแห่งอเมริกา (Child Study Association of America. 1953 : 20 - 21) กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการสร้างวินัยในตนเอง เพื่อระงับหรือควบคุมความโกรธ ความรู้สึกด้อยต่ำ ความรู้สึกที่ตัวเองมีความผิดอยู่ตลอดเวลา และมีความกลัวต่างๆ เพราะความรู้สึกเหล่านี้ เป็นสาเหตุให้บุคคลขาดความเชื่อมั่นในตนเอง การแสดงออกหรือการจัดความรู้สึกดังกล่าวจึงเป็นทางหนึ่งที่ทำให้เด็กพัฒนาความเชื่อมั่นในตนเองได้

สนั่น สุมิตร (2520 : 20 – 21) กล่าวว่า การฝึกทางวินัยโดยมีจุดประสงค์ให้มีนิสัยประจำใจดี คือ ให้มีความเคารพมีมารยาทและความประพฤติอันดีงาม มีความเห็นอกเห็นใจ มีความร่วมมือซึ่งกันและกัน ซึ่งถ้าตัดสินใจประจำใจให้ได้ความมั่นคงปลอดภัยและความรุ่งเรืองของชาติจะมีได้อย่างไม่มีปัญหา ทั้งในปัจจุบันและอนาคตต่อไปนอกจากนี้ยังกล่าวถึงคุณค่าของวินัยในตนเอง ซึ่งพอสรุปได้ดังนี้

- วินัยทำให้ผู้รักษาเป็นคนดีเป็นเครื่องป้องกันความเสื่อมเสีย

- วินัยเป็นเครื่องวัดความดีของคน ใครจะเป็นคนดีหรือคนเลว ดีมาก ดีน้อย ไม่มีอะไรเป็นเครื่องวัดได้แม่นยำ เท่ากับการสังเกตวินัยของคนนั้นว่าเคร่งครัดในวินัยของตนเองเพียงใด

- วินัยเป็นเครื่องแสดงความแตกต่างระหว่างบุคคล

กรมวิชาการ (2525 : 21) กล่าวถึงคุณค่า และประโยชน์ของระเบียบวินัยไว้ดังนี้

- เป็นเครื่องป้องกันความเสื่อมเสีย

- ช่วยให้ผู้รักษาระเบียบวินัยเป็นคนดี

- เมื่อฝึกบ่อยๆ จนเป็นนิสัยจะช่วยให้การทำงานสำเร็จเรียบร้อย รวดเร็ว

ชาเลื่อง วุฒิจันทร์ (2524 : 84 – 85) ได้สรุปคุณค่าของความมีวินัยในตนเอง สอดคล้องกับสุชา จันทร์เอมและสุรางค์ จันทร์เอม ดังนี้

- วินัยทำให้ผู้รักษาวินัยดีขึ้น เป็นเครื่องป้องกันความเสื่อมเสีย

- วินัยเป็นเครื่องวัดความดีของตน ผู้ใดมีวินัยในตนเองสูงผู้นั้นเป็นคนดี

- วินัยเป็นเครื่องแสดงความแตกต่างระหว่างบุคคล

ประดินันท์ อุปรมัย (2528 : 140 – 141) ได้อธิบายถึงคุณค่าของวินัยว่า ช่วยให้กลุ่มคนหรือสังคมต่างๆ อยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุข ซึ่งวินัยไม่ได้หมายถึงกฎเกณฑ์ หรือระเบียบข้อบังคับในกลุ่มชนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งเท่านั้น แต่ยังหมายถึงระเบียบวินัยในตัวเองด้วย กลุ่มสังคมใดมีสมาชิกที่มีวินัยในตนเองมาก สังคมนั้นก็อาจไม่จำเป็นต้องสร้างมากนัก เพราะทุกคนจะมีความรับผิดชอบสูง และสามารถดำเนินชีวิตอยู่ร่วมกันได้อย่างสงบสุข ไม่เบียดเบียนกัน และมีความเจริญก้าวหน้าไปอย่างดี

นวลศิริ เปาโรหิตย์ และคณะ (2520 : 255 – 257) ได้อธิบายว่า จุดมุ่งหมายของวินัยนั้นมิใช่การควบคุมพฤติกรรมของนักเรียนให้เป็นแนวทางที่ผู้ใหญ่ต้องการ แต่จุดมุ่งหมายที่แท้จริงของวินัยคือ เพื่อให้เด็กเกิดความต้องการที่จะกระทำสิ่งที่ดีเป็นประโยชน์แก่สังคมด้วยตนเอง มิใช่สิ่งที่อยู่แวดล้อมหรือการบังคับบัญชา วินัยที่ดีเกิดขึ้นจากแรงผลักดันภายในมากกว่าแรงบังคับจากภายนอก คือ ความมีวินัยในตนเอง

2. ความเชื่อมั่นในตนเอง

ความหมายของความเชื่อมั่นในตนเอง

มีนักจิตวิทยา และนักการศึกษาได้ให้ความหมายของความเชื่อมั่นในตนเอง ไว้ดังนี้

สมิท (Smith . 1961 : 185) ได้ให้ความหมายของความเชื่อมั่นในตนเองไว้ว่า หมายถึงการพึงพอใจในตนเอง ความภาคภูมิใจในตนเอง หรือการยอมรับตนเอง ความเชื่อมั่นในตนเองจะมีมากน้อยเพียงใดนั้นสามารถพิจารณาได้จากความขัดแย้ง หากเกิดขึ้นมากจะเป็นเหตุทำให้คนรู้สึกไม่มีคุณค่า ไม่เหมาะสม และไม่พึงพอใจในตนเอง อันหมายถึงขาดความเชื่อมั่นในตนเอง เกิดความวิตกกังวล ขาดความอบอุ่นและชอบพึ่งผู้อื่น

➤ แบล (Blair . 1968 : 138) ได้กล่าวว่าคนที่มีความเชื่อมั่นในตนเองคือ คนที่ยอมรับสภาพการณ์ใหม่ๆ ที่ตนประสบ โดยปราศจากความกลัวความล้มเหลว ซึ่งการที่บุคคลจะเผชิญต่อสถานการณ์ใดๆ จะไม่ทำให้เขาได้รับความเดือดร้อน ไม่สบายใจ ซึ่งบุคคลใดก็ตามถ้ากระทำความต้องการหรือคุณธรรมที่สังคมวางไว้อย่างสบายใจ มีความเชื่อมั่นในตนเองว่าที่ตนกระทำนั้นเป็นสิ่งที่ดีงาม

อัจฉรา เนตรล้อมวงศ์ (2531 : 4) ได้ให้ความหมายของความเชื่อมั่นในตนเองว่า หมายถึงลักษณะพฤติกรรมของบุคคลที่แสดงออกด้วยการกระทำและคำพูดที่เหมาะสมในสถานการณ์ต่างๆ ทั้งในและนอกห้องเรียน

รตินันท์ วิชิตชลชัย (2535 : 6) ได้ให้ความหมายของความเชื่อมั่นในตนเองว่า หมายถึง ความสามารถของนักเรียนในการตัดสินใจกระทำสิ่งต่างๆ ให้สำเร็จในด้านการกล้าแสดงออก การพึ่งตนเอง และมีเหตุผล ไม่คล้อยตามผู้อื่นโดยปราศจากการไตร่ตรอง

วุฒิชัย ฉายวงศ์ศรีสุข (2536 : 6) ได้สรุปความหมายของความเชื่อมั่นในตนเองว่า หมายถึง พฤติกรรมที่บุคคลแสดงออกถึงความกล้าของตนเองได้อย่างถูกต้องและมีเหตุผล

➤ สุนันทา ถนอมสิงห์ (2540 : 5) ได้ให้ความหมายของความเชื่อมั่นในตนเองว่า หมายถึง ลักษณะพฤติกรรมที่แสดงออกด้วยการกระทำและคำพูดที่เหมาะสมในสถานการณ์ต่างๆ

➤ สำเนียง ศิลป์ประกอบ (2540 : 9) ให้ความหมายของความเชื่อมั่นในตนเองว่า หมายถึง ความสามารถในการตัดสินใจ ความแน่ใจ ความกล้าหาญ ในการกระทำสิ่งต่างๆ ให้สำเร็จลุล่วงด้วยดีตามที่ตั้งใจไว้ ถึงแม้จะมีเหตุการณ์หรือสิ่งใดๆ มาเป็นอุปสรรคก็ไม่ย่อท้อ ยังคงตั้งใจกระทำในสิ่งนั้นต่อไป โดยมีความมั่นใจว่าตนสามารถกระทำให้ลุล่วงและสำเร็จไปได้ด้วยความถูกต้อง เหมาะสม

➤ ราตรี แสนเย็น (2540 : 6 – 7) ให้ความหมายของความเชื่อมั่นในตนเองว่า หมายถึง บุคคลที่มีความมั่นใจหรือกล้าที่จะกระทำสิ่งต่างๆ ให้สำเร็จตามที่ตนตั้งใจไว้ แม้จะมีอุปสรรคก็ไม่ย่อท้อ ยังคงตั้งใจกระทำสิ่งนั้นๆ ต่อไป โดยมีความมั่นใจว่าตนเองจะสามารถทำได้ด้วยความสำเร็จลุล่วงและถูกต้อง เหมาะสม

กรองแก้ว ฉายสภาวะธรรม (2541 : 9) ให้ความหมายของความเชื่อมั่นในตนเองว่า หมายถึง ความสามารถดูแลความต้องการของตนได้โดยไม่ต้องมีการช่วยเหลือจากภายนอก ไม่กลัวการตัดสินใจ หรือการบอกปฏิเสธจากผู้อื่น

✧ สุทธิพงศ์ บุญผดุง (2541 : 7) ให้ความหมายของความเชื่อมั่นในตนเอง ว่าหมายถึง ความมั่นใจที่จะกระทำงานใดๆ อย่างองอาจถ้าตั้งใจจะกระทำให้สำเร็จแล้วจะไม่ลังเล หรือหวั่นวิตกในความสามารถของตน และไม่มีอาการหวั่นไหวกลัวว่าจะถูกคนอื่นติเตียน

✧ อรวรรณ พาณิชปฐมพงศ์ (2542 : 5) ให้ความหมายของความเชื่อมั่นในตนเองว่า หมายถึง การแสดงออกของบุคคล ในลักษณะของการตัดสินใจในสิ่งที่ตนเห็นว่าถูก กล้าแสดงออกในการคิด การพูด การกระทำ การออกความคิดเห็นในการทำงานด้วยความมั่นใจ ไม่มีการลังเล หรือหวั่นวิตกในความสามารถของตน

✧ ลักษณะของบุคคลที่มีความเชื่อมั่นในตนเอง

ได้มีผู้กล่าวถึงลักษณะของบุคคลที่มีความเชื่อมั่นในตนเองไว้ ดังนี้

✧ แบลร์ (Blair . 1968 : 138) กล่าวว่า บุคคลที่มีความเชื่อมั่นในตนเองมีลักษณะ ดังนี้

1. ยอมรับสภาพการณ์ใหม่ๆ
2. ไม่มีความกลัวต่อสิ่งต่างๆ ที่ตนเองประสบ
3. ไม่กลัวความล้มเหลว

✧ สมพร พลอยงาม (2525 : 116 – 117) กล่าวว่า ลักษณะของบุคคลที่มีความเชื่อมั่นในตนเองว่ามีลักษณะ ดังนี้

1. มีกำลังใจเข้มแข็ง
2. ไม่กลัวความลำบาก ตลอดจนอุปสรรคต่างๆ
3. กล้าทำทุกอย่างที่ถูกต้อง
4. มีเหตุผล
5. เสียสละเพื่อประโยชน์ส่วนรวม
6. ไม่ถูกผู้อื่น

มาลี วงษ์แก้ว (2526 : 6) กล่าวว่าลักษณะของคนที่มีความเชื่อมั่นในตนเอง มีดังนี้

1. กล้าคิด กล้าพูด กล้าทำ
2. ใจคอหนักแน่น
3. ไม่เชื่อง่าย
4. มีเหตุผล
5. มีความรอบคอบ
6. มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ เป็นผู้นำ
7. ชอบช่วยเหลือผู้อื่น

✧ มานิดา ทองทวี (2526 : 11) กล่าวว่า บุคคลที่มีความเชื่อมั่นในตนเองมีลักษณะ ดังนี้

1. จิตใจมั่นคง กล้าเผชิญต่อเหตุการณ์ ต่อความจริง
2. มีความตั้งใจในการทำงานต่างๆ ให้สำเร็จ

วินัย ธรรมศิริ (2527 : 4 – 5) กล่าวว่า บุคคลที่มีความเชื่อมั่นในตนเองมีลักษณะ ดังนี้

1. มีจิตใจมั่นคง
2. กล้าแสดงออก
3. เป็นผู้นำ
4. กล้าตัดสินใจ

5. กล้าเผชิญความจริง

6. มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

สไนร์ธ (ฤทธิรงค์ชัยเลิศ (2530 : 13) กล่าวว่า บุคคลที่มีความเชื่อมั่นในตนเองจะมีลักษณะ ที่ภาคภูมิใจในความเป็นตัวของตัวเอง มีความพึงพอใจและยอมรับในทุกสิ่งที่เป็นส่วนประกอบของตนเอง มองเห็นว่าตนเองมีคุณค่า มีความสามารถ และมีความสำคัญ

นภาพร สัมพันธ์ (2540 : 9) สรุปลักษณะของบุคคลที่มีความเชื่อมั่นในตนเองว่าเป็นผู้ที่มีความเป็นตัวของตัวเอง กล้าตัดสินใจ กล้าแสดงออก เป็นผู้นำของกลุ่ม และสามารถปรับตัวให้อยู่ในสังคมได้อย่างมั่นใจ

★ ความสำคัญของความเชื่อมั่นในตนเอง

ความเชื่อมั่นในตนเองทำให้มีความเป็นตัวของตัวเอง บุคคลที่มีความเชื่อมั่นในตนเองจะไม่เฉยเมยต่อสภาพการณ์ต่างๆ ในสังคมของตนเองแต่ละเข้าไปมีส่วนร่วมตามสิทธิและหน้าที่อย่างถูกต้อง ดังนั้นความเชื่อมั่นในตนเองจึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะกระตุ้นให้ทุกคนกล้าแสดงออกซึ่งความคิดเห็นและการกระทำในทุกๆ สิ่งเกี่ยวกับชีวิตตนและความอยู่รอดของสังคม ความเชื่อมั่นในตนเองจะเกิดกับเด็กที่ประสบผลสำเร็จในการกระทำสิ่งต่างๆ อยู่เสมอ บุคคลยิ่งประสบความสำเร็จมากเท่าไรย่อมทำให้มีความเชื่อมั่นในตนเองมากยิ่งขึ้น ปัจจัยที่ส่งเสริมความสำคัญในหน้าที่พลเมืองหรือผู้จักหน้าที่และระเบียบวินัยของตนเองและสังคมคือ ความเชื่อมั่นในตนเอง ในการส่งเสริมความเชื่อมั่นเพื่อให้เกิดกับเด็กต้องอาศัยการเลี้ยงดูให้ความรักความอบอุ่น รวมทั้งให้โอกาสเด็กได้ฝึกฝนสิ่งต่างๆ และยอมรับในความสามารถของเด็ก โดยไม่เปรียบเทียบกับเด็กคนอื่น และบุคคลที่ขาดความเชื่อมั่นในตนเองย่อมกระทำการสิ่งใดสำเร็จได้ยากเพราะความเชื่อมั่นในตนเองเป็นองค์ประกอบสำคัญในการเฝ้าหาความสำเร็จในชีวิตคนที่มีความเชื่อมั่นในตนเองจึงมองโลกในแง่ดี มีความรู้สึกปลอดภัย สามารถปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมได้ สมาคมการศึกษาแห่งอเมริกา (Child Study Association of America , 1952 : 132 - 135) ได้แสดงความคิดเห็นว่า เด็กที่มีความเชื่อมั่นในตนเองจะรู้สึกว่าตนเองไม่ถูกข่มขู่จากบุคคลอื่น ทำให้ความยุ่งยากใจลดลงไป หรือหมดไป อันจะเป็นผลทำให้มีความสามารถที่จะกระทำสิ่งต่างๆ ให้ได้ผลดียิ่งขึ้น สามารถรับฟังความคิดเห็น หรือคำนิยมของผู้อื่นได้ด้วยลักษณะของคนที่มีความวุฒิภาวะทางอารมณ์สูง และกรองแก้ว ฉายสภาวะธรรม (2541 : 92 – 93) กล่าวว่าไว้ว่าเด็กที่มีความเชื่อมั่นในตนเองจะมีเป้าหมายที่แน่นอน ซึ่งจะส่งผลต่อรูปแบบความสำเร็จของเด็กๆ และช่วยให้เด็กพัฒนาความรับผิดชอบส่วนบุคคลและความรับผิดชอบต่อการทำงานเป็นกลุ่มได้

3. ความอดทน

ความหมายของความอดทน

ความหมายของความอดทนนี้ ได้มีผู้นิยามไว้ ดังนี้

ราชบัณฑิตยสถาน (2525 : 872) ได้ให้ความหมายของความอดทน ว่า หมายถึง ความบึกบึน ความอดใจ

เอกสารเสริมความรู้สำหรับครู กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย จริยศึกษา (2525 : 146) กล่าวว่าไว้ว่า ความอดทนสามารถวิเคราะห์หรือออกมาเป็นพฤติกรรมต่าง ๆ ได้ดังต่อไปนี้

1. ใช้สติปัญญาควบคุมการกระทำของตนเองให้อยู่ในอำนาจของเหตุผลได้
2. ไม่แสดงอาการทุนทุรราย หรือร้องครวญครางเมื่อเจ็บไข้ได้ป่วย
3. ไม่แสดงอาการหิวโหย เมื่อร่างกายต้องการอาหาร
4. ไม่กล่าวคำหยาบคายเมื่อถูกผู้อื่นยั่วเย้าอารมณ์

5. ไม่ทำร้ายผู้อื่นที่ทำให้เกิดความโกรธ
6. ควบคุมกิริยาอาการให้เป็นปกติได้เมื่อเจ็บแค้นใจ
7. เมื่อผิดหวังก็ไม่แสดงอาการเสียใจ
8. เมื่อมีอุปสรรคในการเรียนการทำงานก็ไม่ท้อถอย
9. พยายามทำงานที่ยากให้สำเร็จตามเป้าหมาย
10. ยอมรับความเป็นจริงในชีวิตว่า มีทั้งความสำเร็จและความล้มเหลว มีทั้งยากและง่าย มีทั้งถูกผิด มีทั้งแพ้ชนะ มีทั้งการได้มาและการสูญเสีย

แผนการสอนกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 (2526 : 32) กล่าวไว้ว่า ความอดทน อดกลั้น หมายถึง ความเข้มแข็ง ความบึกบึน ความหนักแน่นของจิตใจ สามารถยืนหยัดต่อสู้กับการกระทบกระทั่งของสภาพการณ์ และเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นได้ ไม่แสดงอาการหวั่นไหว คงอยู่ในอาการสงบ ปกติ ความอดทนเช่นนี้ เป็นสภาพของจิตใจ ที่ได้รับการฝึกฝนอบรมมาดีแล้ว ความอดทนแบ่งออกเป็น 3 อย่าง คือ

1. อดทนต่อความทุกข์ที่เกิดจากความเจ็บป่วย ไม่แสดงอาการกระวนกระวายเกินไปอย่างที่เราเรียกกันว่า “คนใจเสาะ” ผู้ที่มีความอดทนข้อนี้ ทำให้การรักษาพยาบาลสะดวก และทำให้ผู้เจ็บป่วยหายเร็วขึ้น เพราะมีกำลังใจเข้มแข็ง ถ้าขาดความอดทนจะทำให้ผู้รักษาพยาบาลหนักใจและผู้เจ็บป่วยก็จะหายช้า แต่ถ้าผู้เจ็บป่วยมีความอดทนมากเกินไป แม้เจ็บป่วยหนักก็ไม่ยอมรับประทานยาหรือไปหาหมอ ก็อาจมีอันตรายถึงแก่ชีวิตได้

2. อดทนต่อความเหนื่อยยากตรากตรำ หมายถึง ความอดทน บากบั่น ขยันหมั่นเพียร ในการประกอบกิจการต่าง ๆ เช่น การศึกษาเล่าเรียน การประกอบอาชีพ ผู้ประกอบกิจการต่าง ๆ ต้องมีความอดทน ไม่ย่อท้อ ไม่เห็นแก่ความสละสลวยเล็ก ๆ น้อย ๆ เมื่อประสบอุปสรรคก็พยายามเอาชนะ ไม่ย่อท้อหรือหมดกำลังใจ ผู้ที่มีความอดทนนี้ย่อมทำกิจการได้สำเร็จ ชีวิตย่อมประสบความสำเร็จ แต่ถ้าอดทนเกินไปทำงานโดยไม่มีความพักผ่อนก็เป็นอันตรายต่อร่างกายได้เหมือนกัน เช่นนักเรียนอ่านหนังสือหามรุ่งหามค่ำ ร่างกายไม่ได้รับการพักผ่อนอาจเจ็บไข้ได้ป่วย ดังนั้นต้องทำให้พอเหมาะพอดี ต้องคำนึงถึงสุขภาพด้วย

3. อดทนต่อความเจ็บใจ ได้แก่ อดทนต่อคำด่า คำเหยียดหยามดูหมิ่น เย้ยหยันนินทาและคำวิพากษ์วิจารณ์ของผู้อื่น ผู้ที่มีความอดทนข้อนี้ย่อมมีจิตใจเข้มแข็งไม่โกรธตอบ ไม่ด่าตอบ เป็นเหตุแห่งการตัดการทะเลาะวิวาท การกระทบกระทั่ง การชกต่อย ฆ่ากันได้ ทำให้ไม่มีศัตรู จิตใจสบาย ส่วนผู้ที่ก่อให้เกิดความอดทนย่อมก่อให้เกิดการทะเลาะวิวาท การชกต่อยทำร้ายร่างกาย บางทีอาจถึงแก่ชีวิต เพียงเพราะเหตุเล็กน้อย ดังปรากฏเป็นข่าวในหนังสือพิมพ์บ่อย ๆ

ผู้ที่มีความอดทนทั้ง 3 อย่าง นี้เป็นผู้มีจิตใจเข้มแข็ง ย่อมทำงานได้สำเร็จ เอาชนะอุปสรรคต่าง ๆ ได้ และมีชีวิตที่สงบสุข ความอดทนอดกลั้นจะเกิดขึ้นได้ต้องอาศัยการฝึกฝนให้เคยชินกับความทุกข์ยากลำบาก ความเหน็ดเหนื่อยจากการทำงาน ความเจ็บใจตลอดจนสิ่งยั่วเย้าต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น

สุภาภรณ์ เจริญสุข (2530 : 21) ได้กล่าวว่า ความอดทน เป็นการแสดงออกที่แสดงถึงความอดทน และควบคุมการกระทำของตนให้อยู่ในขอบเขตที่สังคมยอมรับ โดยการแสดงออกดังต่อไปนี้ คือ

1. อดทนต่อความยากลำบากในการทำงาน
2. อดทนต่อความทุกข์ต่อการเจ็บป่วย
3. อดทนต่อความเจ็บใจจากคำวิจารณ์ของผู้อื่น
4. อดทนต่อกิเลสที่ทำให้เศร้าหมอง

ขนิษฐา สาลีผล (2537 : 11) ได้กล่าวว่า ความอดทน หมายถึง ความเข้มแข็ง ความหนักแน่นของจิตใจ สามารถยืนหยัดต่อสู้กับการกระทบการทั้งของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นได้ ซึ่งต้องมีความอดทนทั้งทางร่างกายและจิตใจ วัดได้จากความสามารถที่จะยืนหยัดต่อความเจ็บปวด ความเมื่อยล้า ความยากลำบาก และคำวิพากษ์วิจารณ์ต่าง ๆ โดยไม่แสดงอาการหวั่นไหวใด ๆ

4. การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล

ในด้านพฤติกรรมที่พ่อแม่ปฏิบัติต่อลูกนั้นมีผู้ทำการศึกษาและรวบรวมไว้หลายท่าน และสามารถสรุปได้หลายแบบ คือ แบบประชาธิปไตย หรือแบบมีเหตุผล แบบตามใจเด็ก แบบให้ความรักความอบอุ่น แบบปฏิเสธไม่ยอมรับเด็ก แบบบังคับขู่เข็ญเด็ก แบบเผด็จการ แบบให้ความร่วมมือกับเด็ก แบบใช้อำนาจ แบบยินยอมตามเด็ก และแบบปล่อยปละละเลย ซึ่งประเภทต่าง ๆ ของการอบรมเลี้ยงดู นักจิตวิทยาหลายท่านได้ทำการศึกษา และแบ่งแยกประเภทของการอบรมเลี้ยงดู เช่น โรเจอร์ (Roger . 1972 : 117) ได้แบ่งการอบรมเลี้ยงดูเป็น 3 ประเภท คือ

1. แบบประชาธิปไตย (Democracy) หมายถึง วิธีการอบรมเลี้ยงดูที่ตัวเด็กรู้สึกว่าจะตนเองได้รับการปฏิบัติด้วยความ ยุติธรรม ผู้เลี้ยงดูให้ความรัก ความอบอุ่น มีเหตุผล รู้จักยอมรับนับถือความสามารถ และความคิดเห็นของเด็ก ให้ความร่วมมือตามโอกาสอันสมควร

2. แบบให้ความคุ้มครองมากเกินไปหรือแบบเข้มงวดกวดขัน (Overprotection) หมายถึง วิธีการอบรมเลี้ยงดูที่ตัวเด็กรู้สึกว่าจะตนเองไม่ได้รับอิสระเท่าที่ควร ทำอะไรไม่ได้ตามใจปรารถนาต้องอยู่ในระเบียบวินัยที่พ่อแม่กำหนดไว้ หรือถูกควบคุมไม่ให้ความสะดวกในการกระทำตามที่ตนเองต้องการและมักคอยคุ้มครองป้องกันให้ความช่วยเหลืออยู่ตลอดเวลา

3. แบบทอดทิ้งหรือแบบปล่อยปละละเลย (Rejection) หมายถึง วิธีการอบรมเลี้ยงดูที่ตัวเด็กรู้สึกว่าจะตนเองไม่ได้รับการเอาใจใส่ การสนับสนุนหรือคำแนะนำ มักปล่อยให้ทำอะไรตามใจชอบ ไม่ได้รับความอบอุ่นเท่าที่ควร

เฮิร์ลลอร์ค (Hurlock . 1987 : 402 - 403) ได้แบ่งลักษณะการอบรมเลี้ยงดูเป็น 3 แบบ ดังนี้

1. การอบรมเลี้ยงดูแบบเผด็จการ (Authoritarian Disciplinary Techniques) หมายถึง การที่ผู้เลี้ยงดูใช้กฎเกณฑ์ หรือระเบียบเข้มงวด เพื่อให้เด็กมีพฤติกรรมตามที่ต้องการ โดยไม่มีการอธิบายเหตุผลใดๆ ทั้งสิ้น ถ้าเด็กไม่สามารถปฏิบัติได้จะถูกลงโทษอย่างรุนแรง แต่ถ้าเด็กปฏิบัติได้ตามที่ต้องการก็ไม่ได้รับการชมเชยหรือมีบ้างเพียงเล็กน้อย

2. การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย (Democracy Disciplinary Techniques) หมายถึง วิธีการเลี้ยงดูที่ให้ความสำคัญกับการอธิบายและให้เหตุผลเพื่อให้เด็กเข้าใจว่าทำไมเขาจึงถูกคาดหวังให้ทำพฤติกรรมหนึ่งมากกว่าอีกพฤติกรรมหนึ่ง และเมื่อเด็กสามารถทำพฤติกรรมที่ต้องการ หรือแสดงว่าพยายามทำ บิดามารดาอาจจะให้รางวัลด้วยการให้การยอมรับส่วนการลงโทษจะใช้ต่อเมื่อเด็กตั้งใจที่จะปฏิเสธพฤติกรรมที่พึงประสงค์และจะใช้การลงโทษที่ไม่รุนแรง

3. การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย (Permissive Disciplinary Techniques) วิธีนี้อาจถือว่าไม่ใช่วิธีการอบรมเลี้ยงดูที่แท้จริง เพราะเด็กเรียนรู้โดยการลองผิดลองถูกด้วยตนเองมากกว่าจะเรียนรู้จากคำแนะนำของผู้เลี้ยงดู เมื่อเด็กพบว่าพฤติกรรมใดที่ไม่ได้รับการยอมรับ เขาจะเปลี่ยนพฤติกรรมใหม่ หรือคงพฤติกรรมนั้นไว้จนกว่าเขาจะพบพฤติกรรมใหม่ ซึ่งนอกจากจะทำความพึงพอใจให้ตัวเองแล้ว ยังทำให้เป็นที่ยอมรับของกลุ่มด้วย

สำหรับประเทศไทย การอบรมเลี้ยงดูมักจะเน้นให้เด็กมีความประพฤติดี ถูกต้องตามกาลเทศะ แต่เนื่องจากแต่ละครอบครัวมีวัฒนธรรมและวิถีการดำเนินชีวิตที่เป็นแบบฉบับเฉพาะตน การอบรมเลี้ยงดูแต่ละครอบครัว แต่ละสังคมจึงแตกต่างกัน ซึ่งการอบรมเลี้ยงดูตามแบบสังคมไทย มีดังต่อไปนี้

ดวงเดือน พันธุมนาวิน และเพ็ญแข ประจันปัจฉิม (2520 : 21 – 32) ได้แบ่งการอบรมเลี้ยงดูที่สำคัญของเด็กไทยออกเป็น 3 แบบ คือ

1. การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน หมายถึง การอบรมเลี้ยงดูที่บิดามารดาแสดงความรักต่อบุตรอย่างเปิดเผย ให้บุตรมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ของครอบครัว และมีความเข้าใจในความรู้สึกของบุตรอย่างดี
2. การอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุม หมายถึง การอบรมเลี้ยงดูที่บิดามารดาคอยควบคุมและลงโทษบุตรเมื่อบุตรกระทำในสิ่งที่ตนไม่ต้องการ
3. การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล หมายถึง การอบรมเลี้ยงดูที่บิดามารดา แจกแจงเหตุผลต่างๆ แก่บุตรให้กระทำหรือห้ามปรามมิให้กระทำสิ่งใด ๆ

แต่ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล โดยเห็นว่าลักษณะดังกล่าวค่อนข้างจะเข้ากับสภาพความเป็นอยู่ในปัจจุบัน และการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล มีผู้ให้ความหมายไว้หลายท่านคือ

ทิพย์สุตา นิลสินธุ (2523 : 9) ให้ความหมายของการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล หมายถึง การอบรมเลี้ยงดูที่เด็กเห็นว่าตนเองได้รับการปฏิบัติจากบิดามารดา หรือผู้ดูแล ด้วยความรัก ความห่วงใย ยอมรับความคิดเห็น ให้ความช่วยเหลือ ให้ความยุติธรรม มีอิสระ ได้รับการเอาใจใส่ ยอมรับความสามารถและมีส่วนในกิจกรรมของเด็ก

พัฒนานุสรณ์ สถาพรวงศ์ (2523 : 5) ได้ให้ความหมายของการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล ว่า หมายถึง การอบรมเลี้ยงดูที่ให้ความรักความอบอุ่นแก่เด็ก ปฏิบัติแก่เด็กด้วยความยุติธรรม ใช้เหตุผลในการทำโทษเด็ก ให้เด็กแสดงความคิดเห็น ยอมรับนับถือความสามารถ ให้ความร่วมมือในเรื่องต่างๆ ตามโอกาสอันเหมาะสม

อุบลรัตน์ โพธิโกสม (2523 : 8) ได้ให้ความหมายของการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลว่า หมายถึง วิธีการปฏิบัติของพ่อแม่ หรือผู้ปกครองที่เด็กมีความรู้สึกที่พ่อแม่ปฏิบัติต่อเด็กด้วยความยุติธรรม ทั้งในด้านความรัก ความอบอุ่น มีเหตุผล เด็กสามารถแสดงอิสรภาพด้านความคิด สามารถโต้ตอบ มีความเป็นตัวของตัวเอง พ่อแม่ยอมรับนับถือความสามารถและความคิดเห็นของเด็ก ตลอดจนให้ความช่วยเหลือเด็กตามโอกาสอันเหมาะสม

ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2524 : 19) กล่าวว่า การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลหมายถึง การอธิบายให้เด็กนึกถึงผลของพฤติกรรมของเด็กว่ากระทบกระเทือนตัวเองและผู้อื่น ทำให้เกิดผลดีและผลเสียอย่างไร การให้เหตุผลเป็นการตีแผ่ความคิด ความเชื่อ และลักษณะต่างๆ ของผู้เลี้ยงดู

ทัศนาก ทอภักดี (2528 : 5) ได้ให้ความหมายของการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลว่า หมายถึง การที่บิดามารดาได้ใช้เหตุผลในการอธิบายประกอบการสนับสนุนหรือห้ามปรามในกิจกรรมต่างๆ ตลอดจนมีความสม่ำเสมอและเหมาะสมในการให้รางวัลและลงโทษ

บุษกร คำคง (2542 : 7) ได้ให้ความหมายของการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลว่า หมายถึง การอบรมเลี้ยงดูที่บิดามารดาปฏิบัติต่อบุตรในทำนองที่เป็นการกระทำอย่างมีเหตุผลอันสมควร โดยการที่บิดามารดาให้คำอธิบายแก่บุตรในขณะที่ยอมรับสนับสนุนหรือห้ามปรามมิให้บุตรกระทำสิ่งต่างๆ และมีความสม่ำเสมอในการปฏิบัติเช่นนี้เหมาะสมกับพฤติกรรมของเด็ก

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความรับผิดชอบ

งานวิจัยในประเทศ

ภัทรา นิคมานนท์ (2517 :48 – 50) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติต่อการถือศีลห้า ความรู้สึกรับผิดชอบ วินัยในตนเอง ความเกรงใจ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยศึกษากับนักศึกษาประกาศนียบัตรวิชาชีพการศึกษาระดับชั้นปีที่ 1 และ 2 ปีการศึกษา 2516 วิทยาลัยครูบุรีรัมย์ จำนวน 336 คน เครื่องมือที่ใช้ เป็นแบบทดสอบวัดทัศนคติต่อการถือศีลห้า แบบทดสอบวัดความรับผิดชอบ แบบทดสอบวัดความมีวินัยในตนเอง แบบทดสอบวัดความเกรงใจ ผลการวิจัยพบว่า ความรู้สึกรับผิดชอบ วินัยในตนเอง และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน

✓ ประณต เล็กสวัสดิ์ (2517 : 97) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดู การพึงผู้อื่น พฤติกรรมด้านความเป็นผู้นำ และความรู้สึกรับผิดชอบ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่รายงานตนว่าได้รับการเลี้ยงดูแบบมีความรู้สึกรับผิดชอบมากกว่านักเรียนที่รายงานตนว่าได้รับการเลี้ยงดูแบบรักน้อยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนการเลี้ยงดูแบบควบคุมมากและน้อยไม่มีความสัมพันธ์กับลักษณะความรับผิดชอบ นอกจากนี้ยังพบว่า นักเรียนที่ได้รับการเลี้ยงดูแบบรักมาก ควบคุมน้อย มีลักษณะความรับผิดชอบสูงสุด และนักเรียนที่ได้รับการเลี้ยงดูแบบรักน้อย ควบคุมมาก มีความรับผิดชอบต่ำสุด และใกล้เคียงกับนักเรียนที่ได้รับการเลี้ยงดูแบบรักน้อย ควบคุมน้อย

☞ สมพงษ์ ตีรพัฒน์ (2517 : 18, 20, 44, 85) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดู ความเชื่อมั่นในตนเอง และความรู้สึกรับผิดชอบของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 185 คน ผลการวิจัยพบว่า เด็กที่ได้รับการอบรมแบบเข้มงวดน้อย ประชาธิปไตยมาก มีความรู้สึกรับผิดชอบมากกว่าเด็กที่ได้รับการอบรมแบบเข้มงวดน้อย ประชาธิปไตยน้อย เด็กที่ได้รับการอบรมแบบเข้มงวดมาก ประชาธิปไตยน้อย มีความรู้สึกรับผิดชอบต่ำกว่าเด็กที่ได้รับการอบรมแบบเข้มงวดมาก ประชาธิปไตยมาก เด็กที่ได้รับการอบรมแบบเข้มงวดน้อย ประชาธิปไตยน้อย มีความรู้สึกรับผิดชอบต่ำกว่าเด็กที่ได้รับการอบรมแบบเข้มงวดมาก ประชาธิปไตยน้อย และความรู้สึกรับผิดชอบมีความสัมพันธ์กับการอบรมแบบประชาธิปไตย การอบรมแบบเข้มงวด และความเชื่อมั่นในตนเอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

อารีย์ เศรษฐชัย (2520 : 47 – 48) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถในการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า ความรู้สึกรับผิดชอบ และความเชื่อมั่นในตนเอง ของนักศึกษาวิทยาลัยพยาบาลสภากาชาดไทย ผลการวิจัยพบว่า ความสามารถในการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า ความรู้สึกรับผิดชอบ และความเชื่อมั่นในตนเอง มีความสัมพันธ์กันในทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

สโภช พูลนวม (2523 : 22 – 45) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความซื่อสัตย์กับความรู้สึกรับผิดชอบของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 และ 4 จำนวน 886 คน โดยใช้แบบทดสอบวัดความรู้สึกรับผิดชอบของ วรณิ รักษธรรม จำนวน 30 ข้อ ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.915 ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงมีความรู้สึกรับผิดชอบสูงกว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ

สมศักดิ์ ชินพันธ์ (2523 : 22, 27, 53 – 55) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปฏิสัมพันธ์ของครูกับนักเรียนในชั้นเรียนกับความรู้สึกรับผิดชอบและมโนภาพแห่งมิตรของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 – 5 จำนวน 263 คน โดยใช้แบบสอบถามที่ปรับปรุงจากแบบสอบถามความรับผิดชอบของวรณิ รักษธรรม ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่มีปฏิสัมพันธ์กับครูแบบประชาธิปไตยมีความรับผิดชอบสูงสุด ส่วนนักเรียนที่มีปฏิสัมพันธ์กับครูแบบปล่อยปละละเลย มีความรับผิดชอบต่ำสุด นักเรียนชายและนักเรียนหญิงที่มีปฏิสัมพันธ์กับครูแบบอดทนโดยไม่โต้แย้ง มีความรับผิดชอบไม่แตกต่างกัน เช่นเดียวกับนักเรียนชายและนักเรียนหญิงที่มีปฏิสัมพันธ์กับ

ครูแบบปล่อยปละละเลยส่วนนักเรียนชายและนักเรียนหญิงที่มีปฏิสัมพันธ์กับครูแบบประชาธิปไตย มีความรู้สึกประทับใจแตกต่างกัน การปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนแบบประชาธิปไตย สัมพันธ์ทางบวกกับความรู้สึกประทับใจของนักเรียน ส่วนการปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนแบบอัตตาธิปไตย กับแบบปล่อยปละละเลยสัมพันธ์กับความรู้สึกประทับใจของนักเรียนในทางลบ

พรชัย รอดสมจิตร (2527 : 65 – 71) ได้ศึกษาเปรียบเทียบความสำนึกในความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาที่อยู่ในสถานสงเคราะห์กับที่อยู่ในครอบครัวปกติ พบว่าเด็กที่อยู่ในครอบครัวปกติในกรุงเทพมหานครมีความสำนึกในความรับผิดชอบสูงกว่าเด็กในสถานสงเคราะห์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 และเด็กที่อยู่ในครอบครัวปกติในกรุงเทพมหานครมีความสำนึกในความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคมสูงขึ้นตามระดับอายุ และเด็กที่อยู่ในสถานสงเคราะห์ของกรมประชาสงเคราะห์มีความสำนึกในความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคมสูงขึ้นตามระดับอายุ ความสำนึกในความรับผิดชอบต่อตนเองกับความสำนึกในความรับผิดชอบต่อสังคมมีความสัมพันธ์กันทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ศิริอร ชันธหัตถ์ (2527 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเปรียบเทียบคุณลักษณะด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความมีวินัยในตนเอง ความรู้สึกรับผิดชอบ และความเอื้อเฟื้อของนักศึกษาประจำหอพักวิทยาลัยกับนักศึกษาเดินเรียนของวิทยาลัยครูกลุ่มภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า นักศึกษาประจำหอพักวิทยาลัย และนักศึกษาเดินเรียน มีคุณลักษณะด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความมีวินัยในตนเอง ความรู้สึกรับผิดชอบ และความเอื้อเฟื้ออยู่ในระดับสูง นักศึกษาประจำหอพักวิทยาลัยมีคุณลักษณะด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความมีวินัยในตนเอง ความรู้สึกรับผิดชอบ และความเอื้อเฟื้อสูงกว่านักศึกษาเดินเรียน นักศึกษาหญิงประจำหอพักวิทยาลัยมีคุณลักษณะด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความมีวินัยในตนเอง ความรู้สึกรับผิดชอบ และความเอื้อเฟื้อสูงกว่านักศึกษาชายเดินเรียน นักศึกษาชายประจำหอพักวิทยาลัยมีคุณลักษณะด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความมีวินัยในตนเอง ความรู้สึกรับผิดชอบ และความเอื้อเฟื้อสูงกว่านักศึกษาชายเดินเรียน

วิวัฒน์ รักษาเคน (2531 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความสัมพันธ์และเปรียบเทียบความสำนึกในความรับผิดชอบและความสามารถในการแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาในจังหวัดขอนแก่น พบว่า นักเรียนหญิงมีความสำนึกในรับผิดชอบทุกด้านสูงกว่านักเรียนชายเมื่อแยกเป็นรายด้านไม่พบความแตกต่างระหว่างเพศในด้านต่อหน้าที่พลเมือง เด็กนักเรียนในเมืองมีความสำนึกในรับผิดชอบรวมทุกด้านสูงกว่านักเรียนนอกเมือง และเด็กนักเรียนที่มีบิดามีระดับการศึกษาสูงกว่ามีความสำนึกในรับผิดชอบรวมทุกด้านสูงกว่านักเรียนที่มีบิดามีระดับการศึกษาต่ำ แต่เมื่อแยกเป็นรายด้านไม่พบความแตกต่าง เด็กนักเรียนที่มารดามีระดับการศึกษามีความสำนึกในรับผิดชอบต่อครอบครัว เพื่อน และรวมทุกด้าน สูงกว่าเด็กนักเรียนที่มารดามีระดับการศึกษาต่ำ และสูงกว่าเด็กนักเรียนที่มารดามีระดับการศึกษาปานกลาง เฉพาะในความสำนึกในรับผิดชอบต่อครอบครัว เด็กนักเรียนหญิงมีความสามารถในการแก้ปัญหาสูงกว่าเด็กนักเรียนชาย ความสำนึกในรับผิดชอบต่อสังคมมีความสัมพันธ์กันในทางบวกในระดับปานกลางค่อนข้างต่ำ กับความสามารถในการแก้ปัญหา

อรุณา สุตมณี (2533 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูกับความสามารถในการคิดหาเหตุผลเชิงตรรกศาสตร์และความรับผิดชอบของนักเรียนที่บกพร่องทางการได้ยิน และเพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการคิดหาเหตุผลเชิงตรรกศาสตร์และความรับผิดชอบของนักเรียนที่บกพร่องทางการได้ยินจำแนกตามการอบรมเลี้ยงดู เพศ สถานภาพ ระดับชั้น ระดับอายุ และระดับการเกิด กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนที่บกพร่องทางการได้ยิน ตั้งแต่ 60 เดซิเบลขึ้นไป จำนวน 175 คนซึ่งกำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนประเภทโสตศึกษา กองการพิเศษ พบว่า ความสามารถในการคิดหาเหตุผล

เชิงตรรกศาสตร์ของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยินมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยแต่มีความสัมพันธ์อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติกับการอบรมเลี้ยงดูแบบทอดทิ้ง ปฏิเสธ และแบบให้ความคุ้มครองจนเกินไป ส่วนความรับผิดชอบของนักเรียนที่บกพร่องทางการได้ยินมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย และแบบให้ความคุ้มครองจนเกินไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ .05 ตามลำดับ ความสามารถในการคิดหาเหตุผลเชิงตรรกศาสตร์ของนักเรียนที่บกพร่องทางการได้ยินซึ่งได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย แบบทอดทิ้งปฏิเสธ แบบให้ความคุ้มครองจนเกินไป มีความสัมพันธ์กันทางบวกกับความรับผิดชอบ นักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยินซึ่งได้รับการอบรมเลี้ยงดูต่างกัน และอยู่ในระดับชั้นต่างกัน มีความสามารถในการหาเหตุผลเชิงตรรกศาสตร์แตกต่างกัน นักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยมีความสามารถในการคิดหาเหตุผลเชิงตรรกศาสตร์สูงกว่านักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบให้ความคุ้มครองจนเกินไป นักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีความสามารถในการคิดหาเหตุผลเชิงตรรกศาสตร์สูงกว่านักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ส่วนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยินที่มีเพศ สถานภาพ ระดับอายุ และลำดับการเกิดแตกต่างกันมีความสามารถในการคิดหาเหตุผลเชิงตรรกศาสตร์ไม่แตกต่างกัน นักเรียนที่บกพร่องทางการได้ยินที่มีสถานภาพและระดับอายุแตกต่างกัน มีความรับผิดชอบแตกต่างกัน นักเรียนประจำมีความรับผิดชอบสูงกว่านักเรียนไปกลับ และนักเรียนในระดับอายุ 16 – 18 ปี มีความรับผิดชอบสูงกว่านักเรียนในระดับอายุ 13 – 15 ปี ส่วนนักเรียนบกพร่องทางการได้ยินที่มีการอบรมเลี้ยงดู เพศ ระดับชั้น และลำดับการเกิดแตกต่างกันมีความรับผิดชอบไม่แตกต่างกัน

อรรพรรณ พาณิชนพวงศ์ (2542 : 54) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการกับพฤติกรรมด้านความมีวินัยในตนเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ของโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 389 คน ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยด้านความรับผิดชอบ ความเชื่อมั่นในตนเอง ความอดทน การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย และการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน กับความมีวินัยในตนเอง มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญที่ .01 และยังพบว่าปัจจัยด้านความรับผิดชอบ ความเชื่อมั่นในตนเอง ความอดทน การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย และการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน ส่งผลทางบวกต่อความมีวินัยในตนเอง

งานวิจัยในต่างประเทศ

เพค (Peck . 1958 : 347 - 350) ได้ศึกษาความรับผิดชอบในหน้าที่การงานพบว่าความรับผิดชอบในหน้าที่การงานขึ้นอยู่กับการศึกษา การฝึกวินัย และการฝึกวินัยโดยอาศัยความรักจะทำให้เด็กมีพัฒนาการด้านความรับผิดชอบในหน้าที่การงานสูงขึ้นด้วย

โจนส์ (Jones .1960 : 42 – 48) ได้ศึกษาความเปลี่ยนแปลงความรู้สึกรับผิดชอบของเด็กตามอายุพบว่า เด็กอายุ 9 – 11 ปี มีความรู้สึกรับผิดชอบน้อย และมีช่วงความรับผิดชอบต่างกันอย่างมาก เด็กอายุ 11 – 13 ปี มีความรู้สึกรับผิดชอบสูงขึ้นเล็กน้อย และช่วงความรู้สึกรับผิดชอบไม่ต่างกันเลย อายุ 13 ปีขึ้นไป จะมีความรับผิดชอบสูงขึ้นเรื่อยๆ จนถึงอายุ 16 – 17 ปี จะคงที่

ซุนิก (Zurich. 1963 ; 497 – 499) ได้ศึกษาถึงความรับผิดชอบกับสถานภาพของบิดามารดาในเรื่องเศรษฐกิจ พบว่า เด็กที่มาจากครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจต่ำจะมีความรู้สึกรับผิดชอบต่ำกว่าเด็กที่มาจากครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจ ปานกลาง

เพค และฮาฟวิกเฮิร์ส (Peck and Havighurst . 1963 : 12) ได้ศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมของเด็กวัยรุ่น ที่มาจาครอบครัวที่มีบรรยากาศแบบประชาธิปไตย และแบบใช้อำนาจ พบว่า เด็กที่มาจาครอบครัวที่มีบรรยากาศแบบประชาธิปไตยมีความเป็นอิสระในตนเอง และมีความรับผิดชอบมากกว่าเด็กที่มาจาครอบครัวแบบอัตตาธิปไตย ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ เฮิร์ล็อก (Hurlock.1961 : 661) ที่พบว่า ผลของการเลี้ยงดูเด็กแบบประชาธิปไตย โดยให้ความรักความสนใจ และเห็นความสำคัญของเด็ก จะทำให้เด็กมีความเชื่อมั่นในตนเอง มีเพื่อนมาก เป็นมิตร ซื่อสัตย์ คล่องแคล่ว ร่าเริง มีอารมณ์มั่นคง มีความคิดริเริ่ม ฟังตนเองได้ สามารถเผชิญชีวิตด้วยความมั่นใจ และทำให้เด็กรู้จักรับผิดชอบ ส่วนการอบรมเลี้ยงดูแบบอัตตาธิปไตย จะทำให้เด็กขาดความใกล้ชิดกับพ่อแม่ ขาดความรู้สึกรับผิดชอบ และขาดความรับผิดชอบ

ฟลาเฮอร์ตี้ และรูทเซล (Flaherty and Reutzel .1965 : 409 – 411) ได้ศึกษาเพื่อหาบุคลิกภาพของนักเรียนที่ประสบผลสำเร็จในการเรียนสูงและนักเรียนที่ประสบผลสำเร็จในการเรียนต่ำ โดยใช้แบบทดสอบ CPI (The California Psychological Inventory) วัดบุคลิกภาพด้านต่างๆ และใช้คะแนนเฉลี่ยที่ได้จากการเรียนในชั้นปีที่ 1 จากการศึกษาพบว่า ผู้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง ได้คะแนนบุคลิกภาพด้านความรับผิดชอบสูงกว่าผู้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ และแมคเคลแลนด์ (McClelland. 1953 : 10) ได้ศึกษาลักษณะบุคคลที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง พบว่าบุคคลนั้นมีความรับผิดชอบสูงด้วย

ฮอฟแมน (Hoffman . 1970 : 291) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูกับคุณลักษณะจริยธรรม 4 ประการ คือ การมีความรู้สึกรับผิดชอบ การยอมรับและสารภาพผิด การยึดหลักแห่งตน การต้านทานสิ่งยั่วยุ พบว่าเด็กที่ได้รับการเลี้ยงดูแบบให้ความรักใคร่ในช่วงอายุ 4 – 13 ปี จะมีลักษณะทางจริยธรรมทั้งสี่ประการสูงกว่าเด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบให้ความรักน้อย นอกจากนี้ยังพบว่า การให้เหตุผลในการอบรมสั่งสอนมีความสัมพันธ์ทางบวกกับลักษณะทางจริยธรรมของเด็ก โดยเฉพาะเด็กที่มีอายุ 5 ปี

จากงานวิจัยทั้งในประเทศและต่างประเทศที่เกี่ยวกับความรับผิดชอบจะเห็นได้ว่ามีปัจจัยหลายอย่างที่มีความสัมพันธ์กับความรับผิดชอบของนักเรียนเช่น การอบรมเลี้ยงดู ความอดทน ความมีวินัยในตนเอง และความเชื่อมั่นในตนเอง เป็นต้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาถึงปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความรับผิดชอบของนักเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร ว่ามีปัจจัยใดบ้างที่มีความสัมพันธ์ต่อความรับผิดชอบ

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

✓ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นนักเรียนในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพมหานคร
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2544 จำนวน 8,075 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นนักเรียนในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครกลุ่มกรุงเทพมหานคร
ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2544 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 454 คน ซึ่งได้มาด้วยวิธีการสุ่มแบบ สองชั้น
ตอน (Two- stage random sampling) โดยมีขั้นตอนการสุ่มตัวอย่าง ดังนี้

ขั้นที่ 1 จากโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพมหานคร จำนวน 85 โรงเรียน จำแนกออกตาม
ขนาดโรงเรียน เป็นโรงเรียนขนาดใหญ่ โรงเรียนขนาดกลาง และโรงเรียนขนาดเล็ก (แบ่งขนาดโรงเรียนตาม
เกณฑ์ของสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร) มีโรงเรียนขนาดใหญ่ 42 โรงเรียน โรงเรียนขนาดกลาง 26 โรง
เรียน และโรงเรียนขนาดเล็ก 17 โรงเรียน แล้วสุ่มโรงเรียนแต่ละขนาดด้วยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น โดยมีขนาด
โรงเรียนเป็นชั้นและโรงเรียนเป็นหน่วยการสุ่ม โดยสุ่มมา 10 % ของแต่ละขนาดโรงเรียน ปรากฏว่าได้โรง
เรียนขนาดใหญ่ 4 โรงเรียน โรงเรียนขนาดกลาง 3 โรงเรียน และโรงเรียนขนาดเล็ก 2 โรงเรียน

ขั้นที่ 2 สุ่มห้องเรียนจากโรงเรียนที่ได้ในขั้นที่ 1 ในสัดส่วน 3 ห้องเรียนสุ่มมา 1 ห้อง ได้ 13 ห้องเรียน
นักเรียนทุกคนที่อยู่ในห้องเรียนจะถูกเลือกเป็นกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งมีนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง 454 คน

ตาราง 1 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าโดยจำแนกตามขนาด โรงเรียน

ขนาดโรงเรียน	โรงเรียนกลุ่มตัวอย่าง	สำนักงานเขต	จำนวนห้อง เรียน	จำนวนนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 6
ใหญ่	1.วัดทองเพลง	คลองสาน	2	70
	2. วัดไทร	จอมทอง	2	77
	3. พระยามนธาตุราชศรีพิจิตร	บางบอน	2	80
	4. วัดบางปะกอก	ราษฎร์บูรณะ	2	80
กลาง	1. วัดกก	บางขุนเทียน	1	36
	2. วัดใหญ่ศรีสุพรรณ	ธนบุรี	1	32
	3. วัดบางประทุนนอก	จอมทอง	1	40
เล็ก	1. บางไผ่	บางแค	1	23
	2. วัดบางสะแกนอก	ธนบุรี	1	16
รวม			13	454

✓ เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ผู้วิจัยใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม จำนวน 2 ฉบับ ดังนี้

ฉบับที่ 1 แบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล จำนวน 20 ข้อ

ฉบับที่ 2 แบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามความรับผิดชอบต่อการเรียน จำนวน 20 ข้อ

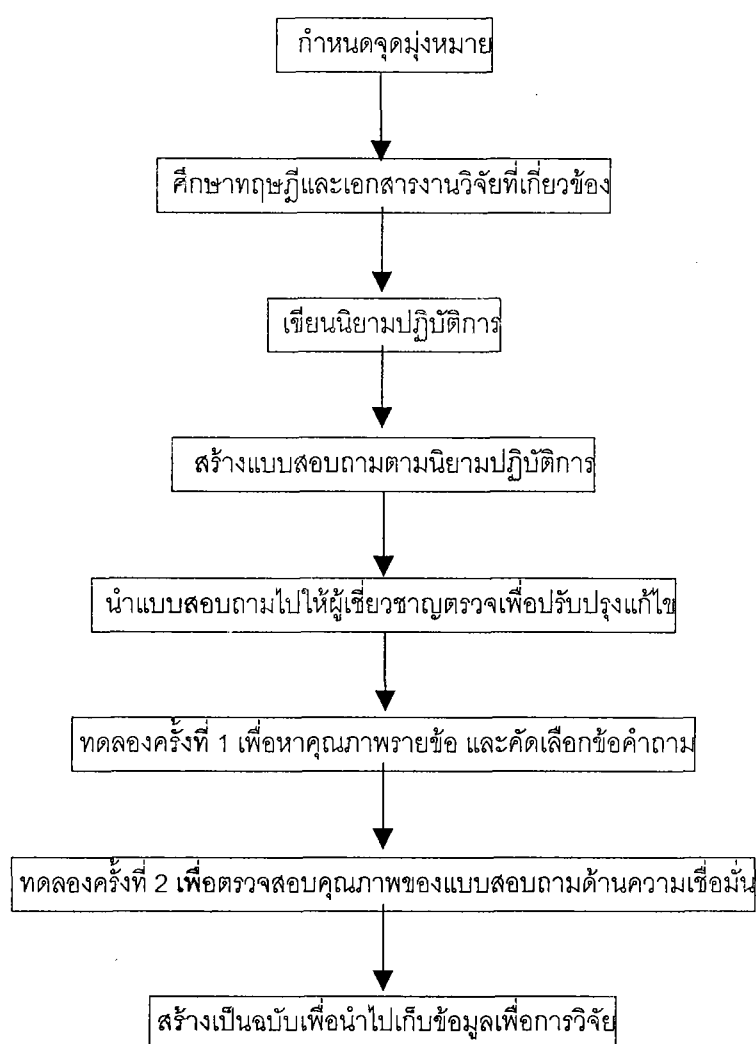
ตอนที่ 2 แบบสอบถามความมีวินัยในตนเอง จำนวน 20 ข้อ

ตอนที่ 3 แบบสอบถามความเชื่อมั่นในตนเอง จำนวน 20 ข้อ

ตอนที่ 4 แบบสอบถามความอดทน จำนวน 20 ข้อ

วิธีดำเนินการสร้างเครื่องมือ

แบบสอบถามทั้ง 2 ฉบับมีวิธีการสร้างดังภาพประกอบ ดังนี้

ภาพประกอบ 1 ลำดับขั้นตอนการสร้างแบบสอบถาม

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

จากภาพประกอบ 1 แบบสอบถามทั้ง 2 ฉบับมีขั้นตอนการสร้าง ดังนี้

ฉบับที่ 1 แบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล

1. กำหนดจุดมุ่งหมายในการสร้างแบบสอบถาม
2. ศึกษาทฤษฎี และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล เพื่อเป็นแนวทาง ในการสร้างแบบสอบถาม

3. จากการศึกษาในขั้นที่ 2 นำมาเขียนนิยามตามลักษณะการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล เขียนแบบสอบถามเป็นข้อคำถามในลักษณะสถานการณ์ชนิดเลือกตอบ 2 ตัวเลือก และให้สอดคล้องตามที่นิยามไว้

จำนวน 40 ข้อ

4. ตรวจสอบคุณภาพเบื้องต้นของแบบสอบถาม โดยผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงพินิจ (Face Validity) โดยหาค่า IOC และคัดเลือกข้อที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป เอาไว้ ซึ่งปรากฏว่าแบบสอบถาม จำนวน 40 ข้อ มีค่า IOC อยู่ระหว่าง .60 – 1.00 จำนวน 40 ข้อ

5. นำแบบสอบถามที่ผ่านการคัดเลือกจากผู้เชี่ยวชาญแล้วไปทดลองสอบครั้งที่ 1 กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดนิมมานรดี จำนวน 206 คน จากนั้นนำผลที่ได้จากการทดลองครั้งที่ 1 มาวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกโดยพิจารณาจากค่าสหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนของแต่ละข้อกับคะแนนรวม (Item Correlation) โดยใช้สูตรของเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficient) และคัดเลือกข้อที่ค่าอำนาจจำแนกมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จากผลการวิเคราะห์ พบว่า มีข้อความที่ใช้ได้ตามเกณฑ์ดังกล่าว และได้คัดเลือกไว้ 20 ข้อ ซึ่งมีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง .3090 - .4914

7. นำแบบสอบถามที่ได้ในข้อที่ 6 ไปทดลองสอบครั้งที่ 2 กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 นักเรียนในโรงเรียนวัดกัลยาณมิตร จำนวน 41 คน และโรงเรียนวัดสุวรรณ จำนวน 178 คนในระหว่างเดือนมีนาคม 2545 แล้วนำผลมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบัค (Alpha Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ .6939

8. จัดพิมพ์เป็นแบบสอบถาม เพื่อนำไปใช้ในการวิจัย

ฉบับที่ 2 แบบสอบถามฉบับนี้มีทั้งหมด 4 ตอน คือ

ตอนที่ 1 แบบสอบถามวัดความรับผิดชอบต่อการเรียน

ตอนที่ 2 แบบสอบถามวัดความมีวินัยในตนเอง

ตอนที่ 3 แบบสอบถามวัดความเชื่อมั่นในตนเอง

ตอนที่ 4 แบบสอบถามวัดความอดทน

ซึ่งแต่ละตอนมีข้อความจำนวน 40 ข้อความ โดยมีขั้นตอนการสร้างดังนี้

1. กำหนดจุดมุ่งหมายในการสร้างแบบสอบถาม
2. ศึกษาทฤษฎี และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความรับผิดชอบต่อการเรียน ความมีวินัยในตนเอง ความเชื่อมั่นในตนเอง และความอดทนเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

3. จากการศึกษาในขั้นที่ 2 นำมาเขียนนิยามตามลักษณะความรับผิดชอบต่อการเรียน ความมีวินัยในตนเอง ความเชื่อมั่นในตนเอง และความอดทน

4. เขียนแบบสอบถามเป็นข้อคำถามในลักษณะมาตราส่วนประมาณค่า 4 ระดับ และให้สอดคล้องตามที่นิยามไว้

5. ตรวจสอบคุณภาพเบื้องต้นของแบบสอบถาม โดยผู้วิจัยนำแบบสอบถามฉบับที่ 2 ไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงพินิจ (Face Validity) โดยหาค่า IOC และคัดเลือกข้อที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไปเอาไว้ ซึ่งปรากฏว่าแบบสอบถาม มีค่า IOC อยู่ระหว่าง .60 – 1.00 ตอนละ 4 ข้อ รวมทั้ง 4 ตอน จำนวน 160 ข้อ

6. นำแบบสอบถามที่ผ่านการคัดเลือกจากผู้เชี่ยวชาญแล้วไปทดลองสอบครั้งที่ 1 กับ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 นักเรียนในโรงเรียนวัดนิมานรดี จากนั้นนำผลที่ได้จากการทดลองครั้งที่ 1 มา วิเคราะห์ หาค่าอำนาจจำแนกโดยพิจารณาจากค่าสหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนของแต่ละข้อกับคะแนนรวม (Item Correlation) โดยใช้สูตรของเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficient) และคัดเลือกข้อที่ค่าอำนาจจำแนกมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จากผลการวิเคราะห์ พบว่า มีข้อความที่ใช้ได้ตาม เกณฑ์ดังกล่าว และได้คัดเลือกไว้ ตอนละ 20 ข้อ ซึ่งมีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง .3024 - .6876 รวมทั้ง 4 ตอน จำนวน 80 ข้อ

7. นำแบบสอบถามที่ได้ในข้อที่ 6 ไปทดลองสอบครั้งที่ 2 กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัด กัลยาณมิตร จำนวน 41 คน และโรงเรียนวัดสุวรรณ จำนวน 178 คน โรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร ที่ ไม่ใช้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 219 คน ในเดือนมีนาคม 2545 แล้วนำผลมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นโดยใช้ สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบัค (Alpha Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามวัดความรับผิดชอบเท่ากับ .8970 ความเชื่อมั่นของแบบสอบถามวัดความมีวินัยในตนเองเท่ากับ .6531 แบบสอบถามวัด ความเชื่อมั่นในตนเองเท่ากับ .6515 และแบบสอบถามวัดความอดทนเท่ากับ .7878

8. จัดพิมพ์เป็นแบบสอบถาม เพื่อนำไปใช้ในการวิจัย

ลักษณะของแบบสอบถาม

ตัวอย่าง ฉบับที่ 1 แบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านข้อคำถามแล้วเลือกคำตอบจากข้อ ก หรือ ข้อ ข ที่ตรงกับที่นักเรียนรู้สึกหรือได้รับการปฏิบัติจริง ๆ

(0) เมื่อนักเรียนทำความผิดผู้ปกครองจะมีวิธีลงโทษอย่างไร

ก ลงโทษทันทีโดยไม่ถามหรืออธิบายเหตุผล

ข บอกเหตุผลในการลงโทษก่อนทุกครั้ง

(00) เมื่อผู้ปกครองไม่อยู่บ้านนักเรียนรู้สึกอย่างไร

ก สนบายใจเพราะไม่มีใครทำให้ทำทุกอย่างตามที่ผู้ปกครองต้องการ

ข เจ็บเหงาไม่มีใครที่จะพูดคุยหรือปรึกษา

ลักษณะของแบบสอบถามฉบับที่ 2

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านข้อความแล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่าหลังข้อความโดยพิจารณาว่าแต่ละข้อความตรงกับความรู้สึกของนักเรียนหรือตรงตามที่นักเรียนปฏิบัติจริงมากน้อยเพียงใดโดยในแต่ละช่องของระดับการปฏิบัติมีความหมายดังนี้

ประจำ	หมายถึง	เมื่อข้อความนั้นตรงกับที่นักเรียนได้ปฏิบัติทุก ๆ ครั้ง
บ่อย	หมายถึง	เมื่อข้อความนั้นตรงกับที่นักเรียนได้ปฏิบัติเสมอ ๆ แต่ไม่ทุกครั้ง
บางครั้ง	หมายถึง	เมื่อข้อความนั้นตรงกับที่นักเรียนได้ปฏิบัตินาน ๆ ครั้ง
ไม่เคย	หมายถึง	เมื่อข้อความนั้นตรงกับที่นักเรียนไม่เคยได้ปฏิบัติเลย

ตัวอย่าง ตอนที่ 1 แบบสอบถามวัดความรับผิดชอบต่อการเรียน

แบบ สอบถาม	ข้อความ	ประจำ	บ่อย	บาง ครั้ง	ไม่เคย
แบบสอบ ถามวัด ความรับ ผิดชอบ	(0) เมื่อนักเรียนขาดเรียนจะติดตามเนื้อหา ที่เรียนไปจากเพื่อนหรือครู				
	(00) นักเรียนส่งงานที่ได้รับมอบหมาย ตามกำหนด				

ตัวอย่าง ตอนที่ 2 แบบสอบถามวัดความมีวินัยในตนเอง

แบบ สอบถาม	ข้อความ	ประจำ	บ่อย	บาง ครั้ง	ไม่เคย
แบบสอบ ถามวัด ความมี วินัยใน ตนเอง	(0) ข้าพเจ้าแต่งกายตามระเบียบของ โรงเรียน.....				
	(00) เมื่อต้องเข้าแถวซื้ออาหารนักเรียนมัก จะฝากเพื่อนที่เข้าแถวข้างหน้าซื้อให้				

ตัวอย่าง ตอนที่ 3 แบบสอบถามวัดความเชื่อมั่นในตนเอง

แบบ สอบถาม	ข้อความ	ประจำ	บ่อย	บาง ครั้ง	ไม่เคย
แบบสอบ ถามวัด ความเชื่อ มั่นในตน เอง	(0) ข้าพเจ้าจะโต้แย้งในสิ่งที่ข้าพเจ้าเห็นว่า ไม่ถูกต้อง.....				
	(00) ข้าพเจ้าจะรู้สึกกังวลเมื่อรู้ว่าต้องออก ไปพูดหน้าชั้น				

ตัวอย่างตอนที่ 4 แบบสอบถามวัดความอดทน

แบบ สอบถาม	ข้อความ	ประจำ	บ่อย	บาง ครั้ง	ไม่เคย
แบบสอบ ถามวัด ความอด ทน	(0) นักเรียนต้องทำงานอยู่จนดึกเพื่อให้งาน เสร็จ				
	(00) ขณะที่นักเรียนทำการบ้านอยู่ถ้าข้อใด ยากมาก จะเว้นไว้ลอกเพื่อน				

วิธีการตรวจให้คะแนนมีหลักเกณฑ์ ดังนี้

1. แบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลมีหลักเกณฑ์การตรวจให้คะแนน ดังนี้

ข้อความที่มีความหมายทางบวก ให้ 1 คะแนน ข้อความที่มีความหมายทางลบ ให้ 0 คะแนน

2. แบบสอบถามความรับผิดชอบต่อการเรียน ความมีวินัยในตนเอง ความเชื่อมั่นในตนเอง ความอดทน มีหลักเกณฑ์การตรวจให้คะแนน ดังนี้

ข้อความที่มีความหมายทางบวก (คะแนน)		ข้อความที่มีความหมายทางลบ (คะแนน)	
ประจำ	3		0
บ่อย	2		1
บางครั้ง	1		2
ไม่เคย	0		3

เกณฑ์การแปลความหมายของคะแนน

1. คะแนนจากแบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลมีเกณฑ์การแปลความหมายของคะแนน ดังนี้

คะแนนเฉลี่ยรายข้อ ตั้งแต่ 0 - .50 หมายถึง ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบไม่มีเหตุผล

คะแนนเฉลี่ยรายข้อ ตั้งแต่ .50 ขึ้นไป หมายถึง ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล

2. คะแนนจากแบบสอบถามความรับผิดชอบต่อการเรียน ความมีวินัยในตนเอง ความเชื่อมั่นในตนเอง ความอดทน มีเกณฑ์การแปลความหมายของคะแนน ดังนี้

คะแนนเฉลี่ยรายข้อตั้งแต่ 0 - 1.00 หมายถึง ระดับต่ำ

คะแนนเฉลี่ยรายข้อตั้งแต่ 1.01 - 2.00 หมายถึง ระดับปานกลาง

คะแนนเฉลี่ยรายข้อตั้งแต่ 2.01 - 3.00 หมายถึง ระดับสูง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามทั้ง 2 ฉบับ ไปสอบถามนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างโดยมีวิธีการดำเนินการ ดังนี้

1. ขออนุญาตจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อขอความอนุเคราะห์

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2. ติดต่อโรงเรียนที่มีนักเรียนเป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

พร้อมทั้งกำหนดวัน เวลา และสถานที่สอบ

3. เตรียมแบบสอบถามทั้ง 2 ฉบับให้เพียงพอกับจำนวนกลุ่มตัวอย่างและวางแผนการดำเนินการสอบโดยให้กลุ่มตัวอย่างทำแบบสอบถามทั้ง 2 ฉบับต่อเนื่องกันไป

4. การดำเนินการสอบผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการสอบด้วยตนเอง เพื่อจะได้อธิบายให้กลุ่มตัวอย่างเข้าใจถึงจุดมุ่งหมายในการสอบ และชี้แจงวิธีการตอบแบบสอบถามแต่ละฉบับ

5. นำแบบสอบถามที่ได้จากกลุ่มตัวอย่าง มาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ เพื่อนำผลมาวิเคราะห์ข้อมูลและทดสอบสมมติฐาน

✓ การวิเคราะห์ข้อมูล

1. รวบรวมแบบทดสอบทั้ง 2 ฉบับ ที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลมาตรวจให้คะแนน
2. ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรม SPSS for WINDOWS ในการคำนวณค่าสถิติพื้นฐาน และการทดสอบสมมติฐานของปัจจัยแต่ละด้านกับความรับผิดชอบต่อการเรียน
3. แปลความหมายของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างปัจจัยแต่ละด้านกับความรับผิดชอบต่อการเรียน
4. แปลความหมายของค่าน้ำหนักความสำคัญของปัจจัยแต่ละด้านกับความรับผิดชอบต่อการเรียน

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่

- 1.1 ค่าเฉลี่ย
- 1.2 ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
- 1.3 ค่าสัมประสิทธิ์ความผันแปร
- 1.4 ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการวัด

2. สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 หาค่าความเที่ยงตรงเชิงพื้นผิว (Face Validity) ของแบบสอบถามความรับผิดชอบต่อการเรียน แบบสอบถามความมีวินัยในตนเอง แบบสอบถามความเชื่อมั่นในตนเอง และแบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล (บุญเชิด ภิญญอนันตพงษ์. 2545 : 69)

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC แทน ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างแบบสอบถามแต่ละข้อกับนิยาม
R แทน ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ
N แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด

2.2 หาค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถาม จากค่าสหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนของแบบสอบถามแต่ละข้อกับคะแนนรวม (Item Correlation) โดยใช้สูตรของเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficient) (บุญเชิด ภิญญอนันตพงษ์. 2545 : 84)

$$r = \frac{N \sum XY - (\sum X)(\sum Y)}{\sqrt{[N \sum X^2 - (\sum X)^2][N \sum Y^2 - (\sum Y)^2]}}$$

เมื่อ r แทน ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ
N แทน จำนวนนักเรียน
X แทน คะแนนของข้อคำถาม
Y แทน คะแนนผลรวมของข้ออื่น ๆ ที่เหลือทุกข้อ

หมายเหตุ นำค่า r ที่คำนวณได้ไปทดสอบนัยสำคัญทางสถิติ โดยเปิดตารางค่าวิกฤติของการแจกแจงสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2531 : 304)

2.3 หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยใช้สูตรการหาค่าสัมประสิทธิ์แบบแอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Coefficient Alpha) (บุญเชิด ภิญโญนนตพงษ์. 2545 : 131)

$$\alpha = \frac{k}{k-1} \left[1 - \frac{\sum s_i^2}{s_t^2} \right]$$

เมื่อ	α	แทน	สัมประสิทธิ์ของความเชื่อมั่น
	k	แทน	จำนวนข้อของแบบสอบถาม
	s_i^2	แทน	คะแนนความแปรปรวนแต่ละข้อ
	s_t^2	แทน	คะแนนความแปรปรวนทั้งฉบับ

3. สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน

3.1 หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Correlation Coefficient) โดยใช้สูตรของเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficient) (บุญเชิด ภิญโญนนตพงษ์. 2545 : 119)

$$r_{xy} = \frac{N \sum XY - (\sum X)(\sum Y)}{\sqrt{[N \sum X^2 - (\sum X)^2][N \sum Y^2 - (\sum Y)^2]}}$$

เมื่อ	r_{xy}	แทน	สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์
	N	แทน	จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง
	$\sum X$	แทน	ผลรวมของคะแนนตัวแปร X
	$\sum Y$	แทน	ผลรวมของคะแนนตัวแปร Y
	$\sum X^2$	แทน	ผลรวมของคะแนนตัวแปร X แต่ละตัวยกกำลังสอง
	$\sum Y^2$	แทน	ผลรวมของคะแนนตัวแปร Y แต่ละตัวยกกำลังสอง
	$\sum XY$	แทน	ผลรวมของผลคูณ X กับ Y ทุกคู่

3.2 ทดสอบความมีนัยสำคัญทางสถิติของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ภายในระหว่างตัวแปรตามกับตัวแปรอิสระแต่ละตัว ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรอิสระ และระหว่างตัวแปรตามกับตัวแปรตามด้วยกัน โดยใช้ t-test (ชูศรี วงศ์รัตน์. 2537 : 325 ; อ้างอิงจาก Welkowitz. 1971 : 158)

$$t = \frac{r\sqrt{n-2}}{\sqrt{1-r^2}}$$

เมื่อ	t	แทน	ค่าจากการแจกแจงแบบที
	r	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์
	n	แทน	จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง

3.3 หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างคะแนนจากแบบสอบถามความรับผิดชอบต่อการเรียน แบบสอบถามความมีวินัยในตนเอง แบบสอบถามความเชื่อมั่นในตนเอง และแบบสอบถามการ อบรมเลี้ยงดู แบบใช้เหตุผล โดยใช้สูตร (บุญชม ศรีสะอาด. 2532 : 133 – 134)

$$R_{Y.12...k}^2 = \beta_1 r_{Y1} + \beta_2 r_{Y2} + \dots + \beta_k r_{Yk}$$

เมื่อ $R_{Y.12...k}^2$	แทน	กำลังสองของสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ
$\beta_1, \beta_2, \dots, \beta_k$	แทน	ค่าน้ำหนักความสำคัญในรูปของคะแนนมาตรฐานของตัวแปรอิสระตัวที่ 1 ถึงตัวที่ k
$r_{Y1}, r_{Y2}, \dots, r_{Yk}$	แทน	สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรตามกับตัวแปรอิสระตัวที่ 1 ถึงตัวที่ k ตามลำดับ
k	แทน	จำนวนตัวแปรอิสระ

3.4 หาค่าน้ำหนักความสำคัญในรูปคะแนนดิบ โดยใช้สูตร (Kerlinger and Pedhazur. 1973 : 61)

$$b_i = \beta_i \frac{S_y}{S_i}$$

เมื่อ b_i	แทน	ค่าน้ำหนักความสำคัญของตัวแปรอิสระตัวที่ i ในรูปคะแนนดิบ
β_i	แทน	ค่าน้ำหนักความสำคัญของตัวแปรอิสระตัวที่ i ในรูปคะแนนมาตรฐาน
S_y	แทน	ความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนจากตัวแปรตาม
S_i	แทน	ความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนจากตัวแปรอิสระตัวที่ i

3.5 ทดสอบความมีนัยสำคัญของค่าน้ำหนักความสำคัญ โดยใช้สูตร (บุญชม ศรีสะอาด. 2532 : 161)

$$t_j = \frac{b_j}{SE_{b_j}}$$

เมื่อ t_j	แทน	ค่าสถิติที่ใช้เปรียบเทียบกับค่าวิกฤตจากการแจกแจงแบบ t
b_j	แทน	ค่าน้ำหนักความสำคัญของตัวแปรอิสระตัวที่ i ในรูปคะแนนดิบ
SE_{b_j}	แทน	ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของค่าน้ำหนักความสำคัญ

3.6 ทดสอบนัยสำคัญของสหสัมพันธ์พหุคูณ โดยใช้สูตร F-test (William,D.B. and Feldman,S.1985 : 16-17)

$$F = \frac{R^2}{1-R^2} \cdot \frac{N-n-1}{n}$$

เมื่อ	F	แทน	ค่าสถิติ F
	R	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ
	N	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
	n	แทน	จำนวนตัวแปรอิสระ

หมายเหตุ ตั้งแต่ข้อ 3.1 – 3.6 คำนวณค่าสถิติต่างๆ โดยใช้โปรแกรม SPSS for WINDOWS

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลและแปลความหมายของผลการวิเคราะห์ข้อมูลในการศึกษาค้างนี้ เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกันในการแปลความหมายของการวิเคราะห์ข้อมูล และเพื่อความสะดวกในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์และอักษรย่อที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังต่อไปนี้

สัญลักษณ์และอักษรย่อที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

X_1	แทน	คะแนนจากแบบสอบถามความมีวินัยในตนเอง
X_2	แทน	คะแนนจากแบบสอบถามความเชื่อมั่นในตนเอง
X_3	แทน	คะแนนจากแบบสอบถามความอดทน
X_4	แทน	คะแนนจากแบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล
Y	แทน	คะแนนจากแบบสอบถามความรับผิดชอบต่อการเรียน
K	แทน	จำนวนข้อของแบบสอบถาม
K'	แทน	คะแนนเต็มรายข้อของแบบสอบถาม
$\bar{X}$	แทน	ค่าเฉลี่ยของแบบสอบถาม
CV	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์ความผันแปร
$S.D.$	แทน	ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
r_{xy}	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson' s Product Moment Correlation Coefficient)
R	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ
R^2	แทน	กำลังสองของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ
b	แทน	ค่าน้ำหนักความสำคัญของตัวแปรอิสระในรูปคะแนนดิบ (Score - Weight)
β	แทน	ค่าน้ำหนักความสำคัญสัมพัทธ์ของตัวแปรอิสระในรูปคะแนนมาตรฐาน (Bata - Weight)
SE_m	แทน	ความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการวัด
SE_{est}	แทน	ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการพยากรณ์
t	แทน	ค่าสถิติในการวิเคราะห์แบบ t (t - distribution)
F	แทน	ค่าสถิติในการวิเคราะห์แบบ F (F - distribution)

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการกับความรับผิดชอบต่อการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในครั้งนี้ผู้วิจัยได้เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

1. วิเคราะห์หาค่าสถิติพื้นฐานของปัจจัยแต่ละด้านและความรับผิดชอบต่อการเรียน
2. วิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่าย
3. วิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณและ ค่าน้ำหนักความสำคัญ
4. ปัจจัยที่ส่งผลต่อความรับผิดชอบต่อการเรียน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์หาค่าสถิติพื้นฐาน

การวิเคราะห์ข้อมูลในตอนนี้ ผู้วิจัยได้นำคะแนนของแบบสอบถามวัดความรับผิดชอบต่อการเรียน แบบสอบถามความมีวินัยในตนเอง แบบสอบถามความเชื่อมั่นในตนเอง แบบสอบถามความอดทน และแบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล จากการสอบถามนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 454 คน แล้วนำมาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ปรากฏดังแสดงในตาราง 2

ตาราง 2 ค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนปัจจัยแต่ละด้านกับความรับผิดชอบต่อการเรียน

ตัวแปร	K	K'	$\bar{X}$	S.D.	CV	SE_m
ความมีวินัยในตนเอง	20	3	1.5333	0.8446	55.08	0.0396
ความเชื่อมั่นในตนเอง	20	3	1.617	0.8306	51.37	0.0390
ความอดทน	20	3	1.5839	0.8202	51.78	0.0385
การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล	20	1	0.8816	0.3101	35.17	0.0146
ความรับผิดชอบต่อการเรียน	20	3	1.7419	0.7952	45.65	0.0373

ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลในตาราง 2 พบว่า คะแนนเฉลี่ยจากแบบสอบถามปัจจัยด้านความมีวินัยในตนเอง ด้านความเชื่อมั่นในตนเอง และด้านความอดทน อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนส่วนคะแนนเฉลี่ยของแบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลอยู่ในระดับที่ผู้เรียนได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน อยู่ระหว่าง 0.3101 - 0.8446 ส่วนค่าสัมประสิทธิ์ความผันแปรของแบบสอบถามเฉพาะแบบสอบถามที่เป็นมาตราประมาณค่า 4 ระดับ มีค่าคะแนนรายข้อ 3 มีค่าสัมประสิทธิ์ความผันแปรใกล้เคียงกัน คือมีค่าอยู่ระหว่าง 45.65 - 55.08 ซึ่งแบบสอบถามความมีวินัยในตนเองมีค่าสัมประสิทธิ์ความผันแปรสูงสุด ส่วนแบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล มีค่าสัมประสิทธิ์ความผันแปร 35.17 ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการวัดของแบบสอบถามปัจจัยแต่ละด้านกับความรับผิดชอบต่อการเรียนอยู่ระหว่าง 0.0146 - 0.0396

2. การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายระหว่างตัวแปร

การวิเคราะห์ตอนนี้ผู้วิจัยได้นำคะแนนของปัจจัยแต่ละด้านกับความรับผิดชอบต่อการเรียน มาวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์ สหสัมพันธ์อย่างง่ายโดยใช้สูตรเพียร์สัน (r_{xy} : Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) และทดสอบนัยสำคัญทางสถิติโดยใช้ t-test ปรากฏผลดังแสดงในตาราง 3

ตาราง 3 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายระหว่างปัจจัยทั้ง 4 ด้านกับความรับผิดชอบต่อการเรียนรู้

ตัวแปร	X_1	X_2	X_3	X_4	Y
X_1	1.000	.567**	.615**	.096*	.484**
X_2		1.000	.720**	.158**	.585**
X_3			1.000	.138**	.606**
X_4				1.000	.263**
Y					1.000

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 3 พบว่า เมื่อคำนวณจากคะแนนที่สอบถามนักเรียนทั้งหมดมีดังนี้

2.1 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ภายในกลุ่มของปัจจัยแต่ละด้าน

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ภายในของปัจจัยทั้ง 4 ด้าน คู่ที่มีความสัมพันธ์กันสูงสุดคือปัจจัยด้านความเชื่อมั่นในตนเองกับปัจจัยด้านความอดทน มีความสัมพันธ์กันสูงถึง .720 และคู่ที่มีความสัมพันธ์กันน้อยที่สุดคือ ปัจจัยด้านความมีวินัยในตนเองกับปัจจัยด้านการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล มีความสัมพันธ์ .096 โดยที่คะแนนความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านความมีวินัยในตนเองกับปัจจัยด้านการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล มีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านอื่น ๆ มีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2.2 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มของปัจจัยแต่ละด้านกับความรับผิดชอบต่อการเรียนรู้

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มของปัจจัยแต่ละด้านกับความรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ พบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความรับผิดชอบต่อเรียนสูงสุดคือปัจจัยด้านความอดทน มีความสัมพันธ์ .606 และปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่ำสุดคือ ปัจจัยด้านการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล ซึ่งมีความสัมพันธ์กับความรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ .263 และปัจจัยทั้ง 4 ด้านมีความสัมพันธ์กับความรับผิดชอบต่อเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกค่า

3. ผลการวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณและค่านำความสำคัญสัมพัทธ์ของปัจจัยแต่ละด้านกับความรับผิดชอบต่อการเรียนรู้

การวิเคราะห์ตอนนี้ผู้วิจัยได้นำคะแนนแบบสอบถามปัจจัยแต่ละด้านกับคะแนนแบบสอบถามความรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ มาวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ และทดสอบนัยสำคัญทางสถิติโดยใช้คะแนนปัจจัยแต่ละด้านเป็นตัวพยากรณ์ และนำค่านำหนักความสำคัญสัมพัทธ์ (β) มาแปลงเป็นค่านำหนักสมทบสัมพัทธ์ หรือค่าเปอร์เซ็นต์ส่งผล ดังแสดงในตาราง 4

ตาราง 4 ค่าสหสัมพันธ์พหุคูณ (R) คำนวณหาความสำคัญสัมพัทธ์ (β) และค่าเปอร์เซ็นต์ส่งผลของปัจจัยทั้ง 4 ด้านกับความรับผิดชอบต่อการเรียน

ตัวแปร	β	$\beta\%$	ลำดับที่	t	SE _b
X ₁	.125	14.40	4	2.747**	0.075
X ₂	.255	29.38	2	4.903**	0.065
X ₃	.322	37.10	1	5.933**	0.069
X ₄	.166	19.12	3	4.686**	0.130
รวม	0.868	100			
R = .670	R ² = .449	R _{adj} = .666	F = 91.307**	SE _{est} = ± 6.7732	

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 4 พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างปัจจัยทั้ง 4 ด้านกับความรับผิดชอบต่อการเรียน มีค่า .670 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีความผันแปรร่วมกัน 44.90 % และมีความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการพยากรณ์เท่ากับ ± 6.7762

ค่าความสำคัญสัมพัทธ์ของปัจจัยทั้ง 4 ด้าน ส่งผลต่อความรับผิดชอบต่อการเรียนในทางบวกทุกและที่ส่งผลมากที่สุดคือ ปัจจัยด้านความอดทน ส่งผล 37.10 % และปัจจัยที่ส่งผลน้อยที่สุดคือปัจจัยด้านความมีวินัยในตนเอง ส่งผล 14.40 %

4. ผลการค้นหปัจจัยที่ส่งผลต่อความรับผิดชอบต่อการเรียน

การวิเคราะห์ตอนนี้ผู้วิจัยได้นำคะแนนปัจจัยทั้ง 4 ด้าน มาวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบมีขั้นตอน (Stepwise) เพื่อค้นหาปัจจัยที่ส่งผลต่อความรับผิดชอบต่อการเรียนมากที่สุด และนำค่าคำนวณหาความสัมพันธ์สัมพัทธ์ของปัจจัยทั้ง 4 ด้าน มาแปลงเป็นค่าคำนวณหาสมทบทสัมพันธ์หรือเปอร์เซ็นต์ส่งผล ตาราง 6

ตาราง 5 สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อความรับผิดชอบต่อการเรียนมากที่สุด

ตัวแปร	β	เปอร์เซ็นต์ส่งผล	อันดับสำคัญ
X ₃	.606	50.29	1
X ₂	.308	25.56	2
X ₄	.166	13.78	3
X ₁	.125	10.37	4
รวม	1.205	100	
R = .670 R ² = .449 R _{adj} = .666 F = 91.307** SE _{est} = ± 6.7732			

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 5 พบว่า ปัจจัยทั้ง 4 ด้านส่งผลต่อความรับผิดชอบต่อการเรียนในทางบวกทั้งหมด และปัจจัยที่ส่งผลมากที่สุดคือปัจจัยด้านความอดทนส่งผล 50.29 % และปัจจัยที่ส่งผลน้อยที่สุดคือปัจจัยด้านความมีวินัยในตนเอง ส่งผล 10.37 % ซึ่งปัจจัยทั้ง 4 ด้านส่งผลต่อความรับผิดชอบต่อการเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการกับความรับผิดชอบต่อการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ซึ่งสรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการกับความรับผิดชอบต่อการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
2. เพื่อศึกษานำหนักความสำคัญของปัจจัยบางประการที่ส่งผลต่อความรับผิดชอบต่อการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า

1. ปัจจัยบางประการมีความสัมพันธ์กับความรับผิดชอบต่อการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
2. ปัจจัยอย่างน้อยหนึ่งประการส่งผลต่อความรับผิดชอบต่อการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นนักเรียนในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพมหานคร ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2544 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2544 โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพมหานคร ด้วยวิธีการสุ่มแบบสองขั้นตอน (Two-stage Random Sampling) จำนวนรวมทั้งสิ้น 454 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถาม จำนวน 2 ฉบับ ดังนี้

ฉบับที่ 1 แบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเองตามนิยาม จำนวน 20 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนก (r) ระหว่าง .3090 - .4914 และหาค่าความเชื่อมั่นได้เท่ากับ .6939

ฉบับที่ 2 แบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามความรับผิดชอบต่อการเรียน เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเองตามนิยาม จำนวน 20 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนก (r) ระหว่าง .5318 - .6876 และหาค่าความเชื่อมั่นได้เท่ากับ .8970

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความมีวินัยในตนเอง เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเองตามนิยาม จำนวน 20 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนก (r) ระหว่าง .3332 - .5684 และหาค่าความเชื่อมั่นได้เท่ากับ .6531

ตอนที่ 3 แบบสอบถามความเชื่อมั่นในตนเอง เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเองตามนิยาม จำนวน 20 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนก (r) ระหว่าง .3024 - .5402 และหาค่าความเชื่อมั่นได้เท่ากับ .6515

ตอนที่ 4 แบบสอบถามความอดทน เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเองตามนิยาม จำนวน 20 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนก (r) ระหว่าง .3293 – .5079 และหาค่าความเชื่อมั่นได้เท่ากับ .7878

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เสนอผลเป็นลำดับ ดังนี้

1. วิเคราะห์หาค่าสถิติพื้นฐานของปัจจัยแต่ละด้านและความรับผิดชอบต่อการเรียน
2. วิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่าย
3. วิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณและ คำนำนักความสำคัญ
4. การวิเคราะห์หาปัจจัยที่ส่งผลต่อความรับผิดชอบต่อการเรียน

สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติพื้นฐานของคะแนนจากแบบสอบถามความรับผิดชอบต่อการเรียน แบบสอบถามความมีวินัย ในตนเอง แบบสอบถามความเชื่อมั่นในตนเอง แบบสอบถามความอดทน แบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดูแบบ ใช้เหตุผล โดยการหาค่าเฉลี่ย พบว่าคะแนนเฉลี่ยรายข้อของแบบสอบถามมีค่าเท่ากับ 1.6919 1.6175 1.6171 1.5839 และ .8817 ตามลำดับ แสดงว่านักเรียนโดยเฉลี่ยมีความรับผิดชอบ ความมีวินัยในตนเอง ความเชื่อมั่นในตนเอง ความอดทน อยู่ในระดับปานกลาง และได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล

ค่าสัมประสิทธิ์ความผันแปร (CV) ของคะแนนจากแบบสอบถามปัจจัยแต่ละด้านและความรับผิดชอบต่อการเรียน มีค่าสัมประสิทธิ์ความผันแปรมีความใกล้เคียงกันและแบบสอบถามที่มีค่าสัมประสิทธิ์ความผันแปร สูงที่สุดคือแบบสอบถามความมีวินัยในตนเอง (55.08)

ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการวัด การวัดของแบบสอบถามปัจจัยด้านความมีวินัยในตนเองมีความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการวัดมากที่สุด(0.0396) และแบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล มีค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการวัดต่ำสุด (0.0146)

2. การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายระหว่างตัวแปร

2.1 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ภายในของปัจจัยแต่ละด้าน

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ความสัมพันธ์ภายในของปัจจัยทั้ง 4 ด้าน คู่ที่มีความสัมพันธ์กันสูงสุดคือปัจจัยด้านความเชื่อมั่นในตนเองกับปัจจัยด้านความอดทน และคู่ที่มีความสัมพันธ์กันน้อยที่สุดคือ ปัจจัยด้านความมีวินัยในตนเองกับปัจจัยด้านการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล ซึ่งความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านความมีวินัยในตนเองกับปัจจัยด้านการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล มีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนปัจจัยด้านอื่น ๆ มีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกค่า

2.2 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มของปัจจัยแต่ละด้านกับความรับผิดชอบต่อการเรียน

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มของปัจจัยแต่ละด้านกับความรับผิดชอบต่อการเรียนพบว่า ปัจจัยที่มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์กับความรับผิดชอบต่อการเรียนสูงสุดคือปัจจัยด้านความอด และปัจจัยที่มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ต่ำสุดคือ ปัจจัยด้านการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล และปัจจัยทั้ง 4 ด้านมีความสัมพันธ์กับความรับผิดชอบต่อการเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกค่า

3. ผลการวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณและค่าน้ำหนักความสำคัญสัมพัทธ์ของปัจจัยแต่ละด้านกับความรับผิดชอบต่อการเรียน

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างปัจจัยทั้ง 4 ด้านกับความรับผิดชอบต่อการเรียน มีค่า .670 และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ค่าน้ำหนักความสำคัญสัมพัทธ์ของปัจจัยทั้ง 4 ด้าน ส่งผลต่อความรับผิดชอบต่อการเรียนในทางบวกทุกค่า-และปัจจัยที่ส่งผลมากที่สุดคือ ปัจจัยด้านความอดทน ส่งผล 37.10 % และปัจจัยที่ส่งผลน้อยที่สุดคือปัจจัยด้านความมีวินัยในตนเอง ส่งผล 14.40 %

4. ผลการค้นหปัจจัยที่ส่งผลต่อความรับผิดชอบต่อการเรียน

การค้นหปัจจัยที่ส่งผลต่อความรับผิดชอบต่อการเรียนโดยการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบมีขั้นตอน (Stepwise) ซึ่งค่าน้ำหนักความสำคัญสัมพัทธ์ของปัจจัยทั้ง 4 ด้านส่งผลต่อความรับผิดชอบต่อการเรียน และปัจจัยที่ส่งผลมากที่สุดคือปัจจัยด้านความอดทนซึ่งมีค่าความสัมพันธ์สัมพัทธ์ .606 และค่าเปอร์เซ็นต์ส่งผล 50.29% และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อภิปรายผล

จากการวิเคราะห์และสรุปผลการศึกษาค้นคว้า สามารถอภิปรายผลประเด็นสำคัญได้ ดังนี้

1. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทั้ง 4 ด้านกับความรับผิดชอบต่อการเรียนมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกค่า ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ แสดงว่าความมีวินัยในตนเอง ความเชื่อมั่นในตนเอง ความอดทน และการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล เป็นลักษณะพื้นฐานหรือเป็นปัจจัยที่ทำให้มีความรับผิดชอบต่อการเรียนได้ ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของอรวรรณ พาณิชปฐมพงศ์ (2542 : 54) ซึ่งได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการกับความมีวินัยในตนเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า ปัจจัยด้านความรับผิดชอบ ความเชื่อมั่นในตนเอง ความอดทน การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย ส่งผลทางบวกต่อความมีวินัยในตนเอง และจากการศึกษาของเฮิร์ลล็อก (Herlock. 1961 : 661) ที่พบว่าผลของการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย จะทำให้เด็กมีความเชื่อมั่นในตนเอง และรู้จักรับผิดชอบ

2. ค่าน้ำหนักความสำคัญสัมพัทธ์ของปัจจัยแต่ละด้านที่ส่งผลต่อความรับผิดชอบเป็นบวก ซึ่งตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ว่าปัจจัยอย่างน้อยหนึ่งประการส่งผลต่อความรับผิดชอบต่อการเรียน แต่ในการศึกษาครั้งนี้พบว่าปัจจัยที่ศึกษาทั้ง 4 ด้านส่งผลต่อความรับผิดชอบต่อการเรียนทุกด้าน

ข้อเสนอแนะ

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ผู้วิจัยขอเสนอแนะเป็น 2 ด้าน คือ

1. ด้านการนำผลการวิจัยไปใช้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยทั้ง 4 ด้าน มีความสัมพันธ์และส่งผลกับความรับผิดชอบต่อการเรียนทุกด้าน และจากการวิเคราะห์ค่าน้ำหนักความสำคัญสัมพัทธ์ของปัจจัยทั้ง 4 ด้านที่ส่งผลต่อความรับผิดชอบต่อการเรียนเป็นบวก ดังนั้นในการปลูกฝังหรือจะพัฒนาให้นักเรียนเกิดความรับผิดชอบสูงขึ้นควรให้นักเรียนได้ฝึกให้มีความอดทน มีความเชื่อมั่นในตนเอง มีความมีวินัยในตนเอง และในส่วนของพ่อแม่ผู้ปกครองถ้าจะปลูกฝังให้เด็กมีความรับผิดชอบควรให้การอบรมเลี้ยงดูแบบมีเหตุผลมีผลกับเด็กประกอบกันไปด้วยและจากผลการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ถ้าครู ผู้ปกครองและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาจะพัฒนาให้เกิดความรับผิดชอบต่อการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ควรพิจารณาปัจจัยด้านความอดทน ความเชื่อมั่นในตนเอง การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล และความมีวินัยในตนเอง ประกอบกันไปด้วย เพราะปัจจัยเหล่านี้ส่งผลต่อความรับผิดชอบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

2. ด้านการทำวิจัยครั้งต่อไป ผู้วิจัยขอเสนอแนะดังนี้

2.1 ควรมีการศึกษาปัจจัยทั้ง 4 ด้านนี้กับความรับผิดชอบด้านอื่น เช่น ความรับผิดชอบต่อตนเอง ความรับผิดชอบต่อสังคม เป็นต้น หรือ ศึกษาปัจจัยอื่นที่อาจจะส่งผลต่อความรับผิดชอบต่อการเรียนโดยเฉพาะตัวแปรที่สามารถปลูกฝังหรือพัฒนาให้เกิดกับนักเรียนได้ง่าย เช่น ความซื่อสัตย์ ความเกรงใจ หรือ ความเป็นผู้นำ เป็นต้น

2.2 ควรทำการศึกษาวิจัยในลักษณะนี้กับกลุ่มตัวอย่างในระดับชั้นอื่น ๆ เช่นในระดับชั้นมัธยมศึกษา หรือในระดับอุดมศึกษา

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กมลรัตน์ ทวีชาติวิทยากุล. (2531). การวิเคราะห์องค์ประกอบความรับผิดชอบของนิสิตปริญญาตรี สาขา
สังคมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ตามการรับรู้ของนิสิต และอาจารย์. วิทยานิพนธ์ ค.ม.
กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- กรมวิชาการ. หน่วยศึกษานิเทศก์. (2524). คู่มือครูเกี่ยวกับการสอนลักษณะนิสัย. กรุงเทพฯ : หน่วยศึกษา
นิเทศก์ กระทรวงศึกษาธิการ.
- _____. (2526). แผนการสอนกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. กรุงเทพฯ :
โรงพิมพ์คุรุสภา.
- _____. (2530). หลักสูตรประถมศึกษาพุทธศักราช 2521 (ปรับปรุงแก้ไข พ.ศ. 2533). กรุงเทพฯ :
โรงพิมพ์คุรุสภา.
- _____. (2525). เอกสารเสริมความรู้สำหรับครูกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัยจริยศึกษา. กรุงเทพฯ :
โรงพิมพ์คุรุสภา.
- กรมสามัญศึกษา. หน่วยศึกษานิเทศก์ กระทรวงศึกษาธิการ. (2525). รายงานการวิจัยเรื่องพฤติกรรมของครู
โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาด้านการปลูกฝังจริยธรรมในห้องเรียน. กรุงเทพฯ :
กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ.
- _____. (2526). ชุดการปลูกฝังและสร้างค่านิยมพื้นฐาน เรื่องความรับผิดชอบ. กรุงเทพฯ : ห้างหุ้นส่วน
จำกัด จงเจริญการพิมพ์.
- กรองแก้ว ฉายสภาวะธรรม. (2541). สารานุกรมพฤติกรรมเด็ก. กรุงเทพฯ : ดันธรรม.
- กรุณา กิจชัยน. (2517). ความสัมพันธ์ระหว่างความมีวินัยแห่งตน ความเชื่อมั่นภายในภายนอกและคุณธรรม
แห่งพลเมืองดี. ปริญญาโท กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- กัลยา สุวรรณรอด. (2537). การวิเคราะห์องค์ประกอบความมีวินัยในตนเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่
ที่ 6 ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา. ปริญญาโท กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- กาญจนา มีพลิง. (2532). "การควบคุมตนเอง". ชุมทางวิชาการ. กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ.
- กรมการศาสนา. (2521) ศีลธรรมและวัฒนธรรมไทย. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์กรมการศาสนา.
- _____. (2525) . คู่มือการศึกษาจริยธรรมระดับอุดมศึกษา ตอนที่ 2. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์กรมการศาสนา.
- ชนินฐา สาลีผล. (2537). การเปรียบเทียบคุณภาพแบบทดสอบวัดจริยธรรมด้านความอดทนระหว่างสถาน
การณ์ที่เป็นภาษากับสถานการณ์ที่เป็นภาพการ์ตูน. ปริญญาโท กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิต
วิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- คณะอนุกรรมการเพื่อพัฒนาคู่มือวิทยากรด้านค่านิยม. (2528). วิทยากรกับการปลูกฝังและเสริมสร้างค่า
นิยม. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ : โรงพิมพ์
คุรุสภาลาดพร้าว.
- คณิงรัตน์ ลาโพธิ์ . (2535). ผลของการนำกิจกรรมกลุ่มสร้างคุณภาพไปประยุกต์ใช้ในการจัดกิจกรรมแนะ
แนวที่มีต่อความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. ปริญญาโท กศ.ม. กรุงเทพฯ :
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.

- คำเพียร ปราณีราช. (2543). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เจตคติ และความรับผิดชอบต่อการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการสอนโดยใช้สัญญาณการเรียนกับการสอนตามคู่มือครู. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- จันทรา พวงยอด. (2543) การพัฒนาความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนพุทธจักรวิทยาโดยใช้กิจกรรมและเทคนิคการประเมินผลจากสภาพจริง. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- จิตรนาถ กิรติเสรี. (2516). ความสัมพันธ์ระหว่างความมีน้ำใจของครู ความรู้สึกรับผิดชอบ พฤติกรรมความเป็นผู้นำ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และการฝึกสอนของนักเรียนระดับชั้นปีที่ 2 วิทยาลัยครูสงขลา. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- จूरี่รัตน์ นันทย์ทวีกุล. (2538). การวิเคราะห์องค์ประกอบคุณลักษณะความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในกรุงเทพมหานคร. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- เฉลิม คำแก้ว. (2530). ผลของการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มที่มีต่อความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นประถมปีที่ 6 โรงเรียนบ้านห้วยก้างสามคคี่ อำเภอพญาเม็งราย จังหวัดเชียงราย. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- ชมพู พึ่งธรรม. (2526). การสร้างแบบสอบวัดบุคลิกภาพความเป็นผู้นำ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เขตการศึกษา 5 กรุงเทพมหานคร. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- ชวาล แพร่ตกุล. (2514). หลักสูตรอบรมพิเศษการวัดผลระยะสั้น. กรุงเทพฯ : สำนักทดสอบวิทยาลัยการศึกษา ประสานมิตร.
- ชำนานญ นิสารัตน์. (2524). หนังสือเรียนสังคมศึกษา หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย . กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- ชำเลื่อง วุฒิจันทร์. (2524). หลักการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียน. กรุงเทพฯ : กรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ.
- ชะอ้อน ทองสงโสม. (2525). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ใช้และไม่ใช้ชุดการเรียนด้วยตนเองเป็นรายบุคคล. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- ชิดกมล สังข์ทอง. (2535). การศึกษาองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อวินัยในตนเองของวัยรุ่น. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- ณัฏฐพร สดธารณ์. (2539). การวิเคราะห์องค์ประกอบความมีวินัยในตนเองของนักเรียนนายร้อย. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.

- ดนัย งามมณะ. (2518). ความรู้สึกประทับใจ ความอยากรู้ อยากเห็น และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของนักเรียนที่ได้
รับการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย กับแบบเอาใจใส่เกินไป. ปรินิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ :
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- ดวงจันทร์ หนูทอง. (2533). ผลของการใช้บทบาทสมมติพัฒนาความรับผิดชอบต่อชุมชนของนักเรียนชั้น
มัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสายน้ำผึ้ง กรุงเทพมหานคร. ปรินิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ :
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- ดวงเดือน พันธุมนาวิน. (2524). พฤติกรรมศาสตร์ เล่ม 2 : จิตวิทยาจริยธรรมและจิตวิทยาภาษา. กรุงเทพฯ :
ไทยวัฒนาพานิช.
- ดวงเดือน พันธุมนาวิน. (2526). ครูกับการปลูกฝังจริยธรรมแก่นักเรียน. จุลสารฉบับที่ 4 สถาบันวิจัยพฤ
ติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- ดวงเดือน พันธุมนาวิน และเพ็ญแข ประจวบจันทน์. (2520). รายงานการวิจัยฉบับที่ 21 เรื่อง จริยธรรม
ของเยาวชนไทย. สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- ดุขฎี ทรัพย์ปรุง. (2529). ผลการใช้บทบาทสมมติเพื่อพัฒนาความรับผิดชอบต่อหน้าที่การงานของนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนวัดรางบัว กรุงเทพมหานคร. ปรินิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ :
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- เดือนใจ ยอดนิล. (2530). ผลการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มที่มีต่อความมีวินัยในตนเองของนักเรียนชั้นประถม
ศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดหนองอ้อ อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก. ปรินิพนธ์ กศ.ม.
กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- ทัศนาก้องกัฏฐิ. (2539). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดู ความเชื่ออำนาจภายในตนและ
ความคิดเกี่ยวกับตน ของเด็กในเมืองและชนบท. สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์: มหาวิทยาลัยศรี
นครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- ธวัชชัย ชัยจิราธยากุล. (2529). รายงานการวิจัยเรื่องการศึกษาคุณสมบัติของค่านิยมพื้นฐานทางจริยธรรม
ของคนไทย. นครปฐม : คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล ศาลายา.
- นภาพร สัมพันธ์. (2540). ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อมั่นในตนเองของพนักงานบริษัทแท็กซี่
จำกัด กรุงเทพมหานคร. ปรินิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรี
นครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- นวลศิริ เปาโรหิตย์ และคณะ. (2520). จิตวิทยาพัฒนาการ. พิมพ์ครั้งที่ 3 กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์
มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- นงเยาว์ พึ่งพา. (2529). การสร้างแบบทดสอบบุคลิกภาพความเป็นทหาร. ปรินิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ :
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- นิคม ตั้งกะพิกพ. (2516). การเปรียบเทียบบุคลิกภาพความเกรงใจ และความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนวัย
รุ่นที่มาจากครอบครัวไทยจีน. ปรินิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสาน
มิตร. ถ่ายเอกสาร.
- นิคม ชนะไพฑูรย์. (2535). การเปรียบเทียบผลของการเข้ากลุ่มฝึกอบรมและกิจกรรมกลุ่มที่มีต่อความรับผิดชอบ
ของผู้เรียน โรงเรียนบ้านดงวิทยา จังหวัดอุดรธานี. ปรินิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ :
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.

- นิภา จิตรศิริ. (2525). ผลของกิจกรรมกลุ่มที่มีต่อความรับผิดชอบของนักเรียนร่วมชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนหนองแคสรีกิจพิทยาสรรพ์ จังหวัดสระบุรี. ปรินทิพย์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- บัณฑิตา ศักดิ์อุดม. (2523). ความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดู กับความมีวินัยในตนเอง ตามการรับรู้ของนักเรียน. ปรินทิพย์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2535). การวิจัยเบื้องต้น. กรุงเทพฯ : ชมรมเด็ก.
- บุญเชิด ภิญโญอนันตพงษ์. (2545). ประมวลสาระชุดวิชา การพัฒนาเครื่องมือสำหรับการประเมินการศึกษา (หน่วยที่ 3). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- บุญเชิด ภิญโญอนันตพงษ์. (2521). การวัดและการประเมินผลการศึกษา:ทฤษฎีและการประยุกต์. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : ภาควิชาพื้นฐานการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- _____. (2527). การทดสอบแบบอิงเกณฑ์ : แนวคิดและปฏิบัติ. กรุงเทพฯ : ภาควิชาพื้นฐานการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- ประนต เล็กสวาสดี. (2517). ความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูเด็ก การฟังผู้อื่น พฤติกรรมด้านความเป็นผู้นำและความรู้สึกรับผิดชอบ. ปรินทิพย์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- ประภัสสร ชัยชนะใหญ่. (2529). การศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนวิชาสังคมศึกษาโดยใช้ชุดการเรียนมินิคอร์สกับคู่มือครูของหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา. ปรินทิพย์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- ประดินันท์ อุปรมัย. (2524). การพัฒนาความรับผิดชอบของเด็ก การพัฒนาพฤติกรรมเด็ก. กรุงเทพฯ : วิกเตอร์การพิมพ์.
- ปรียา ชัยนิยม. (2542). การศึกษาความคิดเห็นของครูต่อการสอนความรับผิดชอบและความมีระเบียบวินัย โดยกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน. ปรินทิพย์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- พนัส หันนาจินทร์. (2523). แบบทดสอบพฤติกรรมเรื่องตัวเรา ป. 1 – 2 เล่มปลาย. กรุงเทพมหานคร : วัฒนาพานิช.
- พรชัย รอดสมจิตร. (2527). ความสำคัญในความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคมของเด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษาที่อยู่ในสถานสงเคราะห์ และที่อยู่ในครอบครัวปกติ ในกรุงเทพมหานคร. ปรินทิพย์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- พรรณทิพย์ พันทอง. (2534). การเปรียบเทียบผลการใช้แบบมีบทและแบบไม่มีบทที่มีต่อวินัยในตนเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบุณฑริก จังหวัดอุบลราชธานี. ปรินทิพย์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.

- พรรัตน์ แก่นทอง. (2529). การใช้บทบาทสมมติพัฒนาความรับผิดชอบต่อชุมชนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสายน้ำผึ้ง กรุงเทพมหานคร. ปรียญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- พิจิตรา พงษ์จินดากร. (2525). การทดลองสอนความรับผิดชอบแก่เด็กที่มีระดับพัฒนาการทางสติปัญญาต่างกันโดยใช้วิธีกลุ่มสัมพันธ์. ปรียญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- พรรัตน์ ทวีรัตน์. (2531). วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. กรุงเทพฯ : เจริญผลการพิมพ์.
- ภัทรา นิคมานนท์. (2517). ความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติต่อการถือศีลห้า ความรู้สึกรับผิดชอบ วินัยในตนเอง ความเกรงใจ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน. ปรียญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : วิทยาลัยวิทยาการศึกษา ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- ภาวนา เทียนขาว. (2540). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความสามารถในการคิดแก้ปัญหาและความรับผิดชอบต่อสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนวิชาสังคมศึกษาด้วยการสอนแบบแก้ปัญหากับการสอนตามคู่มือครู. ปรียญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- มานิดา ทองทวี. (2526). การเปรียบเทียบผลของการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มและรายบุคคลที่มีต่อความเชื่อมั่นในตนเอง. ปรียญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- มาลี วงษ์แก้ว. (2526). ผลของการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มต่อการพัฒนาความเชื่อมั่นในตนเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนไทยนิยมสงเคราะห์ กรุงเทพมหานคร. ปรียญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- ภิญญา สาร. (2519). หลักการบริหารการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิช.
- ยุพดี เตชะอังกูร. (2525). การทดลองเขตหนึ่งตลงเป็นสื่อกลางเพื่อพัฒนาจริยธรรมด้านความมีวินัยแห่งตนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. ปรียญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- ยุพา อานันท์สิทธิ์. (2517). การศึกษาการสอนแบบสืบสวน (Active Inquiry) ในวิชาวิทยาศาสตร์ ที่มีต่อความคิดแบบสืบสวน ความถนัดทางการเรียนและความรู้สึกรับผิดชอบ. ปรียญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : วิทยาลัยวิทยาการศึกษา ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2525). พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์อักษรเจริญทัศน์.
- ราตรี แสนเย็น. (2540). ความสัมพันธ์ระหว่างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกับคุณลักษณะทางจิตสังคมบางประการของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอพยัคภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม. ปรียญานิพนธ์ กศ.ม. มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. ถ่ายเอกสาร.
- ละเมียด ลิ้มอักษร. (2517). "ประชาธิปไตยในโรงเรียน." ประชาศึกษา. 11 (มิถุนายน 2517) 6-16.
- ละม้ายมาศ ศรีทนต์ และจรรยา สุวรรณทัต. (2510). รายงานการวิจัยเรื่อง "อิทธิพลของสังคมต่อการพัฒนาการของเด็กที่ตำบลนาป่า อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี. สถาบันระหว่างชาติสำหรับการค้นคว้าเรื่องเด็ก. โรงพิมพ์คุรุสภา.

- ลัดดาวรรณ ณะรอง. (2525). การทดลองใช้กิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาความมีวินัยในตนเอง. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. (2538). เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- _____. (2538). เทคนิคการวัดผลการเรียนรู้. กรุงเทพฯ : ชมรมเด็ก.
- ลักขณา โสภา. (2537). ผลของการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มตามทฤษฎีเผชิญความจริงที่มีต่อความรับผิดชอบด้านการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบางมด (ตันเปาว์วิทยาการ) สังกัด กรุงเทพมหานคร. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- วรเชษฐ โชคชัย. (2536). การเปรียบเทียบความสามารถในการใช้ภาษาไทยและความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนด้วยการสอนแบบนาฏการกับการสอนตามคู่มือครู. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- วรรณ รักรธรรม. (2515). การศึกษาเปรียบเทียบความวิตกกังวล ความต้องการผลสัมฤทธิ์ และความรู้สึกลดชอบและผลสัมฤทธิ์ของนักศึกษาระดับ ปก. ศ. สูง และครุศาสตร์ วิทยาลัยครูอุบลราชธานี. อุบลราชธานี : ภาควิชาทดสอบและวิจัยการศึกษา คณะครุศาสตร์ วิทยาลัยครูอุบลราชธานี.
- วัฒนา สิงห์สัมฤทธิ์. (2527). การสร้างแบบทดสอบวัดจริยธรรมด้านความรับผิดชอบ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ในจังหวัดยะลา. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- วัลภา ดวงชาทม. (2539). ผลการใช้เทคนิคการปรับพฤติกรรมเพื่อพัฒนาความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนเขาวไร่ศึกษา จังหวัดมหาสารคาม. วิทยานิพนธ์ . ขอนแก่น : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น. ถ่ายเอกสาร.
- วิทย์ วิศเวท และเสถียรพงษ์ วรรณปก. (2525). สังคมศึกษา (ส. 402). กรุงเทพฯ : อักษรเจริญทัศน์.
- วินัย ธรรมศิลป์. (2527). การสร้างแบบทดสอบวัดบุคลิกภาพด้านความเชื่อมั่นในตนเอง สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จังหวัดเชียงใหม่. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- วิวัฒน์ รักษาเคน. (2531). ความสำนึกในความรับผิดชอบ และความสามารถในการแก้ปัญหา ของเด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษาในจังหวัดขอนแก่น. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- วิภาภรณ์ เรือนทิพย์. (2530). ผลของการจัดกิจกรรมแนะแนวโดยใช้สไลด์เทปเป็นเทคนิคแม่แบบที่มีต่อความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านหนองใหญ่ อำเภอนหนองใหญ่ จังหวัดชลบุรี. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- วิวัฒน์ อัสวานิชย์. (2523). ความสัมพันธ์ระหว่างวินัยในตนเองกับความซื่อสัตย์ของเด็กไทย. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- วิวัฒน์ มุลสถาน. (2523). ความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดู และความมีวินัยในตนเอง. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.

- วุฒิชัย ฉายวงศ์ศรีสุข. (2536). การพัฒนาแบบวัดคุณลักษณะด้านจริยธรรมสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- ศิริพร กล่อมจันทร์. (2526). ความรับผิดชอบ การพึ่งตนเอง และวินัยในตนเอง ของนักศึกษาครูประจำวิชาเอกการบริหาร โรงเรียนกลุ่มวิทยาลัยครูภาคเหนือ. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- สบโชค พูลนวม. (2523). ความสัมพันธ์ระหว่างความซื่อสัตย์กับความรู้สึกรับผิดชอบ. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- สมพงษ์ ตีรพัฒน์. (2517). ความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดู ความเชื่อมั่นในตนเอง และความรู้สึกรับผิดชอบ. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- สมพงษ์ เกษมสิน. (2519). การบริหารงานบุคคลแผนใหม่. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- สมพร โตนวล. (2537). การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความรับผิดชอบต่อนหน้าที่การงานของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนวิชาสังคมศึกษาด้วยการสอนแบบ PSI. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- สมพร พลอยงาม. (2525). การทดลองสอนความเชื่อมั่นในตนเองแก่เด็กที่มีระดับพัฒนาการทางสติปัญญาต่างกันโดยวิธีกลุ่มสัมพันธ์. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- สมศักดิ์ ชินพันธ์. (2523). ความสัมพันธ์ระหว่างปฏิสัมพันธ์ของครูกับนักเรียนในชั้นกับความรู้สึกรับผิดชอบและมโนภาพแห่งตน. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- สัญญา สัญญาวิวัฒน์. (2514). การพัฒนาคุณภาพประชากรไทย. กรุงเทพฯ : แพร์พิตยา.
- สนั่น สุมิตร. (2520). "วินัยเป็นปัจจัยสำคัญที่จะก่อให้เกิดความมั่นคงปลอดภัยและความเจริญรุ่งเรืองของชาติ". *คุรุปริทัศน์*. 20 – 25 ; มีนาคม.
- สาโรช บัวศรี. (2522). " การรับผิดชอบในการตัดสินใจ. " *จุลสารสัสมาคมการศึกษาแห่งประเทศไทย ฉบับที่ 8*. ธนบุรี : สมาคมการศึกษาแห่งประเทศไทย. โรงพิมพ์บรรหาร.
- สุรทอง ศรีสะอาด. (2523). การเปรียบเทียบบุคลิกภาพของนิสิตและนักศึกษาวิชาบรรณารักษ์ กับบรรณารักษ์ที่มีประสบการณ์ความสำเร็จ. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- สุทธิพงศ์ บุญผดุง. (2541). การสร้างแบบทดสอบวัดลักษณะความรับผิดชอบ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้การแสดงหลักฐานความเที่ยงตรง ความไม่เที่ยงตรง และความเชื่อมั่น. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- สุโท เจริญสุข. (2527). "ข้อคิดพัฒนาคนให้มีความรับผิดชอบ". *วารสารแนะแนว*. 19 (96) ; 45 – 49 ; ธันวาคม.
- สุนันทา ถนอมสิงห์. (2540). *ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อมั่นในตนเองของนักศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน จังหวัดฉะเชิงเทรา*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.

- สุเนียร์ตัน ฤทธิ์ธวัชชัยเลิศ. (2530). ผลการใช้กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ในการพัฒนาความเชื่อมั่นในตนเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกัน. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- สุภาพร จันทรศิริโยธิน. (2526). ผลของการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มที่มีต่อการพัฒนาความมีวินัยในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบางกะปิ กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ คศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- สุภาพร สุขเจริญ. (2530). ความสัมพันธ์ระหว่างมโนทัศน์ทางจริยธรรมกับพฤติกรรมทางจริยธรรม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2540). รายงานวิจัยเรื่องสถาบันครอบครัวในการอบรมเลี้ยงดู (แรกเกิดถึง 6 ปี) : บนเส้นทางแรงงานอพยพจากอีสานสูง. กรุงเทพฯ : สำนักนายกรัฐมนตรี.
- _____. (2540). โครงการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน "ทฤษฎีการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาสุนทรียภาพและลักษณะนิสัย : การฝึกฝน กาย วาจา ใจ ต้นแบบการเรียนรู้ทางหลักทฤษฎีและแนวปฏิบัติ". กรุงเทพฯ : สำนักนายกรัฐมนตรี.
- _____. (2540). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. กรุงเทพฯ : สำนักนายกรัฐมนตรี.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. ม.ป.ป. ร่างแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (2540 – 2544). กรุงเทพฯ : สำนักนายกรัฐมนตรี.
- สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ. (2524) . คำโครงการคู่มือปลูกฝังและเสริมสร้างค่านิยม. กรุงเทพฯ : กองวิจัยและวางแผน กระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักงานทดสอบทางการศึกษา. กระทรวงศึกษาธิการ. (2539). “ คุณธรรมพื้นฐาน.” คู่มือการพัฒนาโรงเรียนเข้าสู่มาตรฐานการศึกษา. กรุงเทพฯ ฯ : กระทรวงศึกษาธิการ.
- สำเนียง ศิลป์ประกอบ. (2540). ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความรับผิดชอบในการเรียน และความเชื่อมั่นในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนวิชาสังคมศึกษาด้วยบทเรียนสำเร็จรูป กับนักเรียนที่เรียนด้วยการสอนตามคู่มือครู. วิทยานิพนธ์ คศ.ม.กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- อนันต์ ศรีโสภณ. (2517). หลักการวิจัยเบื้องต้น. กรุงเทพฯ ฯ : วัฒนาพานิช.
- อนุวัตร คุณแก้ว. (2538). การวัดผลและการพัฒนาความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. วิทยานิพนธ์ คศ.ด. กรุงเทพฯ ฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- #
- อรรถัย จันทวิชานวงศ์. (2523). รูปแบบของนิทานที่ส่งผลต่อความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4. วิทยานิพนธ์ คศ.ม. กรุงเทพฯ ฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- อรรถัย โสภณ. (2533). การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ และความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนโดยใช้ชุดการเรียนรู้แบบศูนย์การเรียนรู้กับเรียนตามคู่มือครู. วิทยานิพนธ์ คศ.ม. กรุงเทพฯ ฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.

- อรรณพ พานิชปฐมพงศ์. (2542). ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการกับพฤติกรรมด้านความมีวินัยในตนเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- อัจฉรา เนตรล้อมวงศ์. (2531). ผลของการใช้บทบาทสมมุติที่มีต่อความเชื่อมั่นในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนนนทรีวิทยา กรุงเทพมหานคร. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- อารีย์ เศรษฐชัย. (2520). ความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถในการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า ความรู้สึกรับผิดชอบ และความเชื่อมั่นในตนเอง ของนักศึกษาวิทยาลัยพยาบาล สภาวิชาชีพไทย. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- อารุท พรหมมานอก. (2534). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความรับผิดชอบในการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยการสอนตามบทเรียนโมดูลกับการสอนตามคู่มือครูของ สสวท. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- อุบลรัตน์ โพธิโกสม. (2524). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูกับความซื่อสัตย์ของเด็กไทย. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- อรุดา สดมี. (2533). การอบรมเลี้ยงดูกับการคิดหาเหตุผลเชิงตรรกศาสตร์และความรับผิดชอบของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยินชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- อุไร ดุลยเกษม. (2529). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษและความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการสอนตามแผนภูมิกิจกรรม (Flor Chart) กับการสอนตามคู่มือครู. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- อภิสิทธิ์ วงษา. (2517). ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้สึกรับผิดชอบ การปรับตัวและลักษณะความเป็นผู้นำของนักเรียน ชั้น ป. 7 และ มศ. 3 ในเขตเทศบาลเมืองตาก . ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- Ausubel, A.L. (1965). *Ego Development and Personality*. Grune & Stration , Inc.
- Baruch, Dorothy Walter. (1949). *New way in discipline : you and your child today*. New York : McGraw-Hill Book Company, Inc.
- Blair, Glenn Myers. (1968). *Educational Psychology*. The Macmillan Company, New York.
- Browne, C.G. (1958). *The Study of Leadership*. Illinois : The Interstate Printers and Publishers, Inc.
- Cattell, R.B. (1905). *Personality*. New York : McGraw – Hill.
- English, Horance B. and Champney, A.C. English. (1958). *A Comprehensive Dictionnary of Psychological and Psychoanalytical Terms*. 1st. ed, Lonmans Green and Co. Ltd. London.
- Flaherty, Rila M. and Reutzell, Eileen. (1965, May - June). "Personality Traits of High and low Achievers in College," *The Journal of Education research*. p. 58.

- Flippo, Edwin B. (1966). *Management : A Behavioral Approach*. A llyn and Bacon.
- Funk and Wagnalls. (1961). *New Standard Dictionary of The English Language*. Vol. 2. New York.
- Good Center V. (1959). *Dictionary of Education*. 3 reed. New York . Dictionary of McGraw – Hill.
- Hurlock, Alizabeth B. (1984). *Child Development*. New York : McGraw-Hill Book Company, Inc.
- Kerlinger F.N. and E.J. Pedhazur. (1973). *Multiple Regression in Behavioral Research*. New York : Winston.
- Lawshe. CH. (1966). *Principles of Personal Testing*. McGraw – Hill Book Co.
- Milton, betty L. and Harris, Dale B. (1962). " The Development of Responsibility in Children," *The Child : A Book of Reading*. 46 : 407 – 416.
- Peck, R.F. (1958, November). " Family Patterns with Adolescent Personality Structure, " *Journal of Abonormal and Social Psychology*. 62 : 374.
- Peck, R.F. And Havinghurt, R.J. (1960). *The Psychology of Character Development*. Jhon Willy & Sons. Inc., New York.
- Sanford, newman. (1970). " The Goal of Individual Development," *Twenty – five Years of Higher Education*. San Fransisco ; Jossey Bese Press.
- Smith, Henry C. (1961). *Personality Adjusment*. New York : McGraw-Hill Book Company, Inc.
- Vincent, Elizabeth Lee. (1961). *Human Psychological Development*. New York : The Ronald Press .Co.
- Wiggins, Terry S. and others. (1971). *The Psychology of Personality Reading*. Adderson – Wesley.
- William, D.B. and Feldman, S. (1985). *Multiple Regression in tactice*. U.S.A. : Sage Publications.
- Zunich, M. (1963, May – June). "Development of Responsibility Perception of Lower and Middle Class Children," *The Journal of Educational Research*. p. 56.

ภาคผนวก

ตารางค่า IOC ของแบบสอบถามความรับผิดชอบต่อการเรียน

ข้อ	ค่า IOC	ข้อ	ค่า IOC
1	1	21	1
2	1	22	1
3	1	23	1
4	1	24	1
5	1	25	1
6	1	26	1
7	1	27	1
8	1	28	1
9	1	29	1
10	1	30	1
11	1	31	1
12	1	32	1
13	1	33	1
14	1	34	1
15	1	35	1
16	1	36	1
17	1	37	1
18	1	38	1
19	1	39	1
20	1	40	1

ตารางค่า IOC ของแบบสอบถามความมีวินัยในตนเอง

ข้อ	ค่า IOC	ข้อ	ค่า IOC
1	1	21	1
2	1	22	1
3	1	23	1
4	1	24	1
5	1	25	1
6	1	26	1
7	1	27	1
8	1	28	1
9	1	29	1
10	1	30	1
11	1	31	1
12	1	32	1
13	1	33	1
14	1	34	1
15	1	35	1
16	1	36	1
17	1	37	1
18	1	38	1
19	1	39	1
20	1	40	1

ตารางค่า IOC ของแบบสอบถามความเชื่อมั่นในตนเอง

ข้อ	ค่า IOC	ข้อ	ค่า IOC
1	1	21	.60
2	1	22	1
3	1	23	1
4	1	24	.80
5	1	25	.60
6	1	26	.80
7	1	27	1
8	1	28	1
9	1	29	.80
10	.80	30	1
11	1	31	1
12	1	32	1
13	1	33	1
14	1	34	1
15	1	35	1
16	1	36	1
17	1	37	1
18	.80	38	1
19	1	39	1
20	1	40	1

ตารางค่า IOC ของแบบสอบถามความอดทน

ข้อ	ค่า IOC	ข้อ	ค่า IOC
1	1	21	1
2	1	22	1
3	1	23	1
4	1	24	1
5	.80	25	1
6	1	26	.60
7	.80	27	1
8	1	28	1
9	.80	29	1
10	1	30	1
11	1	31	1
12	1	32	1
13	1	33	1
14	.80	34	1
15	1	35	1
16	1	36	1
17	1	37	1
18	1	38	1
19	1	39	1
20	1	40	1

ตารางค่า IOC ของแบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล

ข้อ	ค่า IOC	ข้อ	ค่า IOC
1	1	21	1
2	1	22	1
3	1	23	1
4	1	24	1
5	1	25	1
6	1	26	1
7	1	27	1
8	1	28	.60
9	.80	29	.80
10	1	30	1
11	1	31	1
12	1	32	1
13	.60	33	1
14	.80	34	.80
15	.80	35	1
16	1	36	.80
17	1	37	1
18	.80	38	1
19	1	39	1
20	.60	40	.80

ตารางค่า r ของแบบสอบถามความรับผิดชอบต่อการเรียน

ข้อ	ค่า r		ข้อ	ค่า r	
1	.6642**	คัดลอกไว้	21	.5370**	คัดลอกไว้
2	-.0167		22	.6146**	คัดลอกไว้
3	.0324		23	.6348**	คัดลอกไว้
4	.3848**		24	.6529**	คัดลอกไว้
5	.6618**	คัดลอกไว้	25	.2108**	
6	.3624**		26	.4969**	
7	.5931**	คัดลอกไว้	27	.5146**	คัดลอกไว้
8	.5811**	คัดลอกไว้	28	.5928**	คัดลอกไว้
9	.6876**	คัดลอกไว้	29	.5157**	คัดลอกไว้
10	.6428**	คัดลอกไว้	30	.3568**	
11	.5162**	คัดลอกไว้	31	.4040**	
12	.4152**		32	.5022**	
13	.4744**		33	.6028**	คัดลอกไว้
14	-.0885		34	-.0034	
15	.5520**	คัดลอกไว้	35	-.0035	
16	.5671**	คัดลอกไว้	36	-.1487	
17	.5928**	คัดลอกไว้	37	-.3025	
18	.4735**		38	-.1725	
19	.5318**	คัดลอกไว้	39	.6709**	คัดลอกไว้
20	.0813		40	.5075**	

ค่าความเชื่อมั่น = .8970

ตารางค่า r ของแบบสอบถามความมีวินัยในตนเอง

ข้อ	ค่า r		ข้อ	ค่า r	
1	.4207**	คัดเลือกไว้	21	.2300**	
2	.1252		22	.4093**	คัดเลือกไว้
3	.4412**	คัดเลือกไว้	23	.4638**	คัดเลือกไว้
4	.4951**	คัดเลือกไว้	24	.4922**	คัดเลือกไว้
5	.4665**	คัดเลือกไว้	25	.3332**	คัดเลือกไว้
6	.1381		26	.2785**	
7	.5684**	คัดเลือกไว้	27	.1522	
8	.2419**		28	.0843	
9	.4032**	คัดเลือกไว้	29	.0987	
10	.4638**	คัดเลือกไว้	30	.0982	
11	.1518		31	.0574	
12	.2301**		32	.2700**	
13	.0318		33	.2300*	
14	.1244		34	.5035**	คัดเลือกไว้
15	.1730		35	.4214**	คัดเลือกไว้
16	.4093**	คัดเลือกไว้	36	.5073**	คัดเลือกไว้
17	.4313**	คัดเลือกไว้	37	.4603**	คัดเลือกไว้
18	.2788**		38	.3452**	คัดเลือกไว้
19	.4427**	คัดเลือกไว้	39	.2168	
20	.0762		40	.3593**	คัดเลือกไว้

ค่าความเชื่อมั่น = .6531

ตารางค่า r ของแบบสอบถามความเชื่อมั่นในตนเอง

ข้อ	ค่า r		ข้อ	ค่า r	
1	.2310**		21	.4433**	คัดเลือกไว้
2	.3024**	คัดเลือกไว้	22	.3700**	คัดเลือกไว้
3	.4243**	คัดเลือกไว้	23	.3183**	
4	.2122		24	.4532**	คัดเลือกไว้
5	.2555**		25	.4158**	คัดเลือกไว้
6	.1410		26	.2708**	
7	.1878		27	.1386	
8	.1665		28	.3722**	คัดเลือกไว้
9	.2678**		29	.3343**	
10	.3528**	คัดเลือกไว้	30	.3898**	คัดเลือกไว้
11	.2428**		31	.4059**	คัดเลือกไว้
12	.2989**		32	.5113**	คัดเลือกไว้
13	.1905		33	.1545	
14	.2908**		34	.3621**	คัดเลือกไว้
15	.5402**	คัดเลือกไว้	35	.1980	
16	.4048**	คัดเลือกไว้	36	.3525**	คัดเลือกไว้
17	.4808**	คัดเลือกไว้	37	.3757**	คัดเลือกไว้
18	.2956**		38	.3810**	คัดเลือกไว้
19	.2965**		39	.3285**	
20	.3224**		40	.2180	

ค่าความเชื่อมั่น = .7878

ตารางค่า r ของแบบสอบถามความอดทน

ข้อ	ค่า r		ข้อ	ค่า r	
1	.0693		21	.5079**	คัดเลือกไว้
2	.3820**	คัดเลือกไว้	22	.3983**	คัดเลือกไว้
3	.3797**	คัดเลือกไว้	23	.3553**	คัดเลือกไว้
4	.3394**	คัดเลือกไว้	24	.3918**	คัดเลือกไว้
5	.4066**	คัดเลือกไว้	25	.2495**	
6	.4446**	คัดเลือกไว้	26	.2354**	
7	.4167**	คัดเลือกไว้	27	.2354**	
8	.3253**		28	.4832**	คัดเลือกไว้
9	.3129**		29	.2775**	
10	.3242**		30	.3150**	
11	.2355**		31	.1916	
12	.1419		32	.2280**	
13	.2989**		33	.3346**	คัดเลือกไว้
14	.1760		34	.4724**	คัดเลือกไว้
15	.1773		35	.5386**	คัดเลือกไว้
16	.4095**	คัดเลือกไว้	36	.4448**	คัดเลือกไว้
17	.2014		37	.3293**	คัดเลือกไว้
18	.1475		38	.4021**	คัดเลือกไว้
19	.3060**		39	.3805**	คัดเลือกไว้
20	.2700**		40	.5046**	คัดเลือกไว้

ค่าความเชื่อมั่น = .6515

ตารางค่า r ของแบบสอบถามการยอมรับเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล

ข้อ	ค่า r		ข้อ	ค่า r	
1	.4868**	คัดเลือกไว้	21	.1686	
2	.3139**	คัดเลือกไว้	22	.1222	
3	.3139**	คัดเลือกไว้	23	.3516**	คัดเลือกไว้
4	.3650**	คัดเลือกไว้	24	.3178**	คัดเลือกไว้
5	.3842**	คัดเลือกไว้	25	.0412	
6	.2313**		26	.1980	
7	.3192**	คัดเลือกไว้	27	.3308**	คัดเลือกไว้
8	.2853**	คัดเลือกไว้	28	.0308	
9	.2647**		29	.1627	
10	.4267**	คัดเลือกไว้	30	.2690**	
11	.4069**	คัดเลือกไว้	31	.1711	
12	.4460**	คัดเลือกไว้	32	.1670	
13	.1309		33	.4033**	คัดเลือกไว้
14	.3600**	คัดเลือกไว้	34	-.1139	
15	.0446		35	.3815*	คัดเลือกไว้
16	.4914**	คัดเลือกไว้	36	.3433**	คัดเลือกไว้
17	.3126**	คัดเลือกไว้	37	.2694**	
18	.2546**		38	.2529**	
19	.1742		39	.3090**	คัดเลือกไว้
20	.1718		40	.0694	

ค่าความเชื่อมั่น = .6939

ภาคผนวก ข

- 1.แบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล
2. แบบสอบถามความรับผิดชอบต่อการเรียน
3. แบบสอบถามความมีวินัยในตนเอง
4. แบบสอบถามความเชื่อมั่นในตนเอง
5. แบบสอบถามความอดทน

ฉบับที่ 1 แบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล ประกอบด้วยข้อคำถามแบบสถานการณ์ จำนวน 4 สถานการณ์ ซึ่งเป็นคำถามเกี่ยวกับการปฏิบัติของพ่อแม่หรือผู้ปกครองที่ปฏิบัติต่อนักเรียน
2. ให้นักเรียนอ่านคำถามแล้วเลือกตอบในข้อ ก หรือ ข ซึ่งคำตอบแต่ละตัวเลือกเป็นตัวแทนของการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล

หมายเหตุ แม่หรือผู้ปกครองในที่นี้ หมายถึง ผู้ที่ให้การอบรมเลี้ยงดูแก่นักเรียนมาเป็นเวลานานกว่าผู้อื่นอาจเป็น พ่อ แม่ ปู่ ย่า ตา ยาย ลุง ป้า น้า อา หรือบุคคลอื่นก็ได้

1. นักเรียนมีกิจกรรมที่โรงเรียนทำให้ต้องกลับบ้านผิดเวลา ผู้ปกครองนักเรียนปฏิบัติกับนักเรียนอย่างไร
 - ก ถามเหตุผลว่าวันนี้ทำไมกลับบ้านผิดเวลา
 - ข ดูว่าทำไมไม่บอกกล่าวกันล่วงหน้าให้ต้องเป็นห่วง
2. นักเรียนอยากเป็นนักกีฬาของโรงเรียนจึงขยันฝึกซ้อมทุกวัน ผู้ปกครองของนักเรียนจะปฏิบัติกับนักเรียนอย่างไร
 - ก อยากเล่นไม่ว่าแต่ถ้าการเรียนต่ำลงเมื่อไรต้องหยุดเล่นเด็ดขาด
 - ข แนะนำนักเรียนว่าควรแบ่งเวลาในการเล่นและการเรียนให้ถูกต้อง
3. ถ้านักเรียนกระทำความผิดและผู้ปกครองทราบโดยบังเอิญ ท่านจะมีวิธีปฏิบัติอย่างไร
 - ก ทำโทษนักเรียนทันที
 - ข อธิบายให้เข้าใจว่าการทำความผิดเป็นสิ่งที่ไม่ควรกระทำแล้วจึงลงโทษ
4. นักเรียนอยากได้เสื้อตัวใหม่สีสวยตามสมัยนิยมแต่ผู้ปกครองไม่ชอบท่านจะปฏิบัติอย่างไร
 - ก ห้ามนักเรียนซื้อใส่
 - ข บอกว่าเสื้อตัวนี้ยังไม่เหมาะกับวัยของนักเรียนควรเลือกตัวอื่นที่เหมาะสมกว่า
5. เเทมนี้นักเรียนได้คะแนนต่ำกว่าเทมที่ผ่านมา ผู้ปกครองนักเรียนจะปฏิบัติอย่างไร
 - ก ให้คำแนะนำว่าควรขยันเรียนให้มากขึ้น
 - ข ห้ามดูทีวีตอนกลางคืนทุกคืนโดยไม่มีข้อยกเว้น
6. เมื่อถึงวันใกล้สอบแล้วนักเรียนยังไม่มีเตรียมอ่านหนังสือผู้ปกครองปฏิบัติอย่างไร
 - ก คอยเตือนว่าใกล้สอบแล้วควรเตรียมอ่านหนังสือให้พร้อม
 - ข เฉย ๆ ไม่ว่าอะไรแต่ถ้าสอบได้คะแนนไม่ดีท่านจะบ่น
7. นักเรียนทำรองเท้าหายที่โรงเรียนจึงเดินเท้าเปล่ากลับบ้าน เมื่อผู้ปกครองทราบท่านทำอย่างไร
 - ก สอบถามว่าทำอย่างไรถึงหายได้
 - ข ไปไวยวายเป็นครูว่ารองเท้าของลูกหายไค้อย่างไร
8. มีเพื่อนคุณพ่อมาเยี่ยมที่บ้านนักเรียนทำอย่างไร
 - ก หลบไปอยู่หลังบ้านเพราะพ่อไม่ชอบให้ออกมาวุ่นวาย
 - ข ออกมาทักทายเพราะคุณพ่อให้มารู้จักกับเพื่อนท่าน
9. ขณะที่นักเรียนช่วยทำความสะอาดบ้านได้ทำแจกันตกแตกผู้ปกครองนักเรียนจะปฏิบัติอย่างไร
 - ก ดุนักเรียนว่าเป็นคนไม่มีความเรียบร้อยทำอะไรก็มีแต่เสียหาย
 - ข บอกว่าการทำงานทุกอย่างต้องทำอย่างระมัดระวังเพราะจะทำให้ของเสียหายได้

10. เวลาออกไปทานอาหารนอกบ้านกับครอบครัว ผู้ปกครองมีวิธีการสั่งอาหารอย่างไร
 - ก ให้ทุกคนเลือกสั่งอาหารที่ชอบทาน
 - ข สั่งอาหารมาให้ทุก ๆ คนด้วยตนเอง
11. นักเรียนขอเงินผู้ปกครองซื้อเทปเพลงที่นักเรียนชอบและเพื่อน ๆ ก็ซื้อกัน ผู้ปกครองนักเรียนจะปฏิบัติอย่างไร
 - ก ให้เงินมาโดยไม่ถามอะไร
 - ข ให้เงินมาซื้อแต่มีข้อแม้ว่าห้ามเปิดฟังในเวลาที่ต้องอ่านหนังสือ
12. นักเรียนตื่นสายและไปไม่ทันโรงเรียนผู้ปกครองนักเรียนจะปฏิบัติต่อนักเรียนอย่างไร
 - ก สั่งสอนว่านักเรียนต้องรู้จักรับผิดชอบตนเองให้มากกว่านี้
 - ข อย่างนี้ต้องให้ครูลงโทษให้หนัก ๆ หน่อย
13. โรงเรียนได้นำนักเรียนไปทัศนศึกษาต่างจังหวัด ถ้านักเรียนคนใดจะไปต้องมีหนังสืออนุญาตจากผู้ปกครอง นักเรียนอยากไปมากนักเรียนจะทำอย่างไร
 - ก ไม่กล้าไปขออนุญาตเพราะผู้ปกครองคงไม่ให้ไปแน่ ๆ
 - ข นำหนังสือขออนุญาตไปให้ผู้ปกครองเซ็นอนุญาตเพราะท่านให้ไปอยู่แล้ว
14. นักเรียนมีวิธีการจัดการเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายประจำวันของนักเรียนอย่างไร
 - ก ผู้ปกครองให้เงินมาแล้วต้องรายงานทุกอย่างที่ใช้ให้ทราบ
 - ข ผู้ปกครองให้เงินมาแล้วนักเรียนใช้จ่ายให้เพียงพอตามข้อตกลง
15. ถ้านักเรียนแต่งตัวออกไปเที่ยวนอกบ้านด้วยเสื้อผ้าที่ไม่เหมาะสมผู้ปกครองปฏิบัติอย่างไร
 - ก ห้ามออกนอกบ้าน
 - ข ให้เปลี่ยนเสื้อผ้าใหม่ตามที่ท่านแนะนำ
16. เมื่อนักเรียนขอเงินผู้ปกครองมากกว่าที่ท่านกำหนดให้เพื่อไปทำรายงานส่งครู ผู้ปกครองปฏิบัติอย่างไร
 - ก ให้เงิน แต่บ่นว่านักเรียนใช้เงินเปลืองมาก
 - ข ให้เงินแต่บอกว่านักเรียนควรใช้เงินในสิ่งที่จำเป็น
17. เมื่อนักเรียนช่วยผู้ปกครองทำงาน ท่านปฏิบัติอย่างไร
 - ก ชมว่านักเรียนขยันมีน้ำใจช่วยทำงาน
 - ข บ่นว่านักเรียนทำงานไม่เรียบร้อย
18. เมื่อนักเรียนมีกิจกรรมพิเศษที่ต้องทำ ผู้ปกครองนักเรียนปฏิบัติอย่างไร
 - ก บ่นว่าต้องการให้นักเรียนเอาใจใส่ต่อการเรียนเพียงอย่างเดียว
 - ข สอบถามว่ามีกิจกรรมอะไรบ้างและนักเรียนควรจัดเวลาอย่างไร
19. นักเรียนคิดว่าผู้ปกครองของนักเรียนเป็นเช่นไร
 - ก ยึดถือความคิดของตนเองไม่ฟังเหตุผลของใคร
 - ข ให้โอกาสคนในบ้านทุกคนได้เสนอความคิดเห็น
20. นักเรียนชอบเล่นกีฬามากผู้ปกครองนักเรียนชอบให้นักเรียน เรียนหนังสือมาก ๆ ท่านปฏิบัติอย่างไร
 - ก ยอมให้นักเรียนเล่นกีฬาได้แต่ต้องอ่านหนังสือเรียนมากขึ้น
 - ข ห้ามนักเรียนเล่นกีฬาเพราะจะทำให้ไม่มีเวลาอ่านหนังสือ

ฉบับที่ 2 ตอนที่ 1 แบบสอบถามความรับผิดชอบต่อการเรียน

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านข้อความแล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างหลังข้อความโดยพิจารณาว่าแต่ละข้อความตรงกับความรู้สึกของนักเรียนหรือตรงตามที่นักเรียนปฏิบัติจริงโดยในแต่ละช่องของระดับการปฏิบัติมีความหมายดังนี้

ประจำ	หมายถึง	เมื่อข้อความนั้นตรงกับที่นักเรียนได้ปฏิบัติทุกๆ ครั้ง
บ่อย	หมายถึง	เมื่อข้อความนั้นตรงกับที่นักเรียนได้ปฏิบัติเสมอ ๆ แต่ไม่ทุกครั้ง
บางครั้ง	หมายถึง	เมื่อข้อความนั้นตรงกับที่นักเรียนได้ปฏิบัตินาน ๆ ครั้ง
ไม่เคย	หมายถึง	เมื่อข้อความนั้นนักเรียนไม่เคยได้ปฏิบัติเลย

ข้อความ	ประจำ	บ่อย	บางครั้ง	ไม่เคย
1. ข้าพเจ้าส่งงานที่ครูมอบหมายตรงตามเวลาด้วยใจสมัคร				
2. เมื่อทำการบ้านไม่ถูกต้องข้าพเจ้าจะรีบแก้ไขให้ถูกต้องและส่งครูใหม่				
3. ข้าพเจ้าหาโอกาสตามครูเพื่อให้เข้าใจ บทเรียนดีขึ้น				
4. ข้าพเจ้าจัดเตรียมอุปกรณ์การเรียนให้พร้อมทุกครั้ง				
5. เมื่อมีเวลาว่างข้าพเจ้าจะเข้าห้องสมุดเพื่อค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติม				
6. ข้าพเจ้าเอาใจใส่ต่อการเรียนสม่ำเสมอ				
7. ข้าพเจ้าต้องการให้มีการสอนเพิ่มเติมเมื่อเรียนไม่ทัน				
8. ข้าพเจ้าพร้อมที่จะรับผลของงานที่ทำไปไม่ว่าจะออกมาดีหรือไม่ดีก็ตาม				
9. ถ้าข้าพเจ้าทราบว่าจะสอบได้คะแนนน้อยจะอ่านหนังสือให้มากขึ้น				
10. ข้าพเจ้าใช้เวลาว่างในการทบทวนและอ่านหนังสือ				
11. ข้าพเจ้าทำการบ้านส่งครูด้วยตนเอง				
12. ข้าพเจ้าตั้งใจปรับปรุงผลการเรียนให้ดีขึ้น				
13. ข้าพเจ้ามุ่งมั่นต่อการเรียนทุกวิชา				
14. ข้าพเจ้าจะตรวจทานงานอีกครั้งเมื่อทำงานที่ได้รับมอบหมายเสร็จ				
15. เมื่อครูตรวจงานให้แล้วจะนำกลับมาดูและแก้ไขสิ่งที่ผิด				
16. ข้าพเจ้าทำการบ้านส่งครูอย่างสม่ำเสมอแม้ว่าครูจะไม่ตรวจก็ตาม				
17. ข้าพเจ้าวางแผนในการดูหนังสือทุกครั้งที่มีการสอบ				
18. ข้าพเจ้าจะไม่คุยในขณะที่ครูสอน				
19. เมื่อมีเวลาว่างข้าพเจ้าจะอ่านหนังสือหรือทำการบ้าน				
20. คุณครูให้ทำรายงานส่งสัปดาห์หน้าข้าพเจ้าก็รีบทำทันทีเพื่อที่จะได้มีเวลาตรวจงานให้เรียบร้อย				

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความมีวินัยในตนเอง

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านข้อความแล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างหลังข้อความโดยพิจารณาว่าแต่ละข้อความตรงกับความรู้สึกของนักเรียนหรือตรงตามที่นักเรียนปฏิบัติจริงโดยในแต่ละช่องของระดับการปฏิบัติมีความหมายดังนี้

ประจำ	หมายถึง	เมื่อข้อความนั้นตรงกับที่นักเรียนได้ปฏิบัติทุกๆ ครั้ง
บ่อย	หมายถึง	เมื่อข้อความนั้นตรงกับที่นักเรียนได้ปฏิบัติเสมอ ๆ แต่ไม่ทุกครั้ง
บางครั้ง	หมายถึง	เมื่อข้อความนั้นตรงกับที่นักเรียนได้ปฏิบัตินาน ๆ ครั้ง
ไม่เคย	หมายถึง	เมื่อข้อความนั้นนักเรียนไม่เคยได้ปฏิบัติเลย

ข้อความ	ประจำ	บ่อย	บางครั้ง	ไม่เคย
1. ข้าพเจ้าทำงานบ้านทุกอย่างโดยไม่ต้องให้ผู้ปกครองบอกกล่าว				
2. ข้าพเจ้าชอบแอบเล่นกับเพื่อน ๆ ในขณะที่ครูกำลังสอน				
3. ข้าพเจ้าชอบลัดคิวในการรับบริการต่าง ๆ เพราะช่วยประหยัดเวลาได้มาก				
4. ข้าพเจ้าจะข้ามถนนโดยใช้สะพานลอยหรือทางม้าลาย				
5. ข้าพเจ้าตักเตือนเพื่อนเมื่อเห็นเขาทำผิดระเบียบของโรงเรียน				
6. ข้าพเจ้าไม่ยอมให้พ่อแม่ซักจี้เสื้อผ้าให้ เพราะข้าพเจ้าสามารถทำเองได้แล้ว				
7. ข้าพเจ้าชอบล้างมือให้สะอาดก่อนรับประทานอาหารทุกครั้ง				
8. ข้าพเจ้ากลับบ้านตรงเวลาเสมอ				
9. ข้าพเจ้าใช้จ่ายเงินที่ผู้ปกครองให้ได้อย่างเต็มที่				
10. ข้าพเจ้าชอบแอบกินขนมในห้องเรียน				
11. ข้าพเจ้าชอบสละที่นั่งให้เด็กและคนชราบนรถประจำทาง				
12. เมื่อมีการนัดหมายกันกับเพื่อน ๆ ข้าพเจ้าคิดว่าการไปสายเพียงเล็กน้อยไม่เป็นไร				
13. ข้าพเจ้ามักถูกครูเสมอว่าทำงานไม่เรียบร้อย				
14. เมื่อข้าพเจ้าพยายามทำความดีแล้วยังไม่ได้ดีข้าพเจ้าจะเลิกทำ				
15. ข้าพเจ้าแต่งกายถูกต้องตามระเบียบข้อบังคับของโรงเรียน.				
16. เมื่อข้าพเจ้ามีเศษกระดาษหรือสิ่งที่ไม่ต้องการ ข้าพเจ้าจะนำไปทิ้งในที่กำจัดขยะ				
17. เมื่อข้าพเจ้าหยิบของใช้ภายในบ้านจากที่ใดที่หนึ่ง เมื่อใช้เสร็จแล้วข้าพเจ้าเก็บที่เดิมเสมอ				
18. ข้าพเจ้าเชื่อฟังคำสั่งสอนของครูเสมอ				
19. เมื่อถึงเวลาเรียนข้าพเจ้าเรียนเต็มที่ เมื่อถึงเวลาเล่นข้าพเจ้าเล่นเต็มที่				
20. ข้าพเจ้ารักษาสัมบัติของโรงเรียนเหมือนของตัวเอง				

ตอนที่ 3 แบบสอบถามความเชื่อมั่นในตนเอง

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านข้อความแล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างหลังข้อความโดยพิจารณาว่าแต่ละข้อความตรงกับความรู้สึกของนักเรียนหรือตรงตามที่นักเรียนปฏิบัติจริงโดยในแต่ละช่องของระดับการปฏิบัติมีความหมายดังนี้

ประจำ	หมายถึง	เมื่อข้อความนั้นตรงกับที่นักเรียนได้ปฏิบัติทุกๆ ครั้ง
บ่อย	หมายถึง	เมื่อข้อความนั้นตรงกับที่นักเรียนได้ปฏิบัติเสมอ ๆ แต่ไม่ทุกครั้ง
บางครั้ง	หมายถึง	เมื่อข้อความนั้นตรงกับที่นักเรียนได้ปฏิบัตินาน ๆ ครั้ง
ไม่เคย	หมายถึง	เมื่อข้อความนั้นนักเรียนไม่เคยได้ปฏิบัติเลย

ข้อความ	ประจำ	บ่อย	บางครั้ง	ไม่เคย
1. ข้าพเจ้าไม่กล้าแสดงความคิดเห็นด้วยเหตุผลขณะที่เรียนในชั้นเรียน.				
2. เมื่อข้าพเจ้าทำสิ่งใดแล้ว ข้าพเจ้าไม่โลเลหรือเปลี่ยนใจง่าย ๆ				
3. ข้าพเจ้ามีเรื่องทะเลาะกับผู้อื่นอยู่บ่อย ๆ เพราะเขาชอบพูดขัดหู				
4. เมื่อมีผู้มาแสดงความคิดเห็นที่ขัดแย้ง ข้าพเจ้าอดทนรับฟังจนจบก่อนที่จะโต้แย้ง				
5. ข้าพเจ้ามักเอาชนะใจตนเองไม่ค่อยได้.				
6. ข้าพเจ้าจะไม่ยอมเชื่อสิ่งใดง่าย ๆ จนกว่าจะมีหลักฐานยืนยัน.				
7. ข้าพเจ้ากล้าบอกครู เมื่อเพื่อนในกลุ่มไม่ร่วมมือในการทำงานกลุ่ม				
8. ข้าพเจ้าชอบทำอะไรตามใจตนเองเสมอไม่ว่าสิ่งนั้นจะถูกหรือผิด				
9. ข้าพเจ้ารู้สึกอายเมื่อต้องออกไปพูดหน้าชั้น.				
10. ข้าพเจ้าเคารพและเชื่อฟังคำสั่งสอนที่มีเหตุผลของผู้ปกครอง				
11. ข้าพเจ้าจะเตือนเพื่อนให้ตั้งใจเรียน				
12. ข้าพเจ้ารับฟังความคิดเห็นของเพื่อน				
13. ข้าพเจ้าไม่เชื่ออะไรง่าย ๆ ถ้าไม่มีหลักฐานมายืนยัน..				
14. ข้าพเจ้าชอบอาสาครูทำงาน				
15. เมื่อครูถามข้าพเจ้าจะตอบอย่างชัดเจน				
16. ข้าพเจ้าโต้แย้งกับเพื่อนอย่างมีเหตุผล				
17. ข้าพเจ้ากล้าแสดงความคิดเห็นเรื่องงานของห้องกับเพื่อน ๆ				
18. ในการลงคะแนนเสียงด้วยการยกมือข้าพเจ้าจะยกมือตามที่ตนเองคิด				
19. ข้าพเจ้ารู้สึกกังวลเมื่อต้องพูดต่อหน้าคนมาก ๆ				
20. ข้าพเจ้าจะยกมือทันทีที่ครูซักถามในห้องเรียน				

ตอนที่ 4 แบบสอบถามความอดทน

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านข้อความแล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างหลังข้อความโดยพิจารณาว่าแต่ละข้อความตรงกับความรู้สึกของนักเรียนหรือตรงตามที่นักเรียนปฏิบัติจริง โดยในแต่ละช่องของระดับการปฏิบัติมีความหมายดังนี้

ประจำ	หมายถึง	เมื่อข้อความนั้นตรงกับที่นักเรียนได้ปฏิบัติทุก ๆ ครั้ง
บ่อย	หมายถึง	เมื่อข้อความนั้นตรงกับที่นักเรียนได้ปฏิบัติเสมอ ๆ แต่ไม่ทุกครั้ง
บางครั้ง	หมายถึง	เมื่อข้อความนั้นตรงกับที่นักเรียนได้ปฏิบัตินาน ๆ ครั้ง
ไม่เคย	หมายถึง	เมื่อข้อความนั้นนักเรียนไม่เคยได้ปฏิบัติเลย

ข้อความ	ประจำ	บ่อย	บางครั้ง	ไม่เคย
1. ข้าพเจ้ามักจะเลิกล้มความตั้งใจที่จะทำอะไร เพราะคิดว่าทำไม่เสร็จ				
2. ข้าพเจ้าจะใช้ความพยายามมากที่สุดในบทเรียนที่เรียนอ่อนที่สุด				
3. เมื่อมีปัญหาที่ยากข้าพเจ้าจะพยายามแก้จนสำเร็จ .				
4. ข้าพเจ้าไม่ชอบทำการบ้านวิชาคณิตศาสตร์เพราะยากมาก				
5. ข้าพเจ้าจะทำงานที่ได้รับมอบหมายให้ดีที่สุดแม้จะเหนื่อยมากก็ตาม				
6. เมื่อใดที่ต้องทำรายงานยาก ๆ ข้าพเจ้าจะขอให้เพื่อนช่วยทำให้				
7. ข้าพเจ้าจะทำงานที่ได้รับมอบหมายให้ดีที่สุดแม้จะเหนื่อยยากก็ตาม				
8. ข้าพเจ้าจะยังคงวิ่งแข่งขันต่อแม้ว่าจะเข้าเส้นชัยเป็นคนสุดท้าย				
9. ถ้าข้าพเจ้าพบปัญหาในการทำงานจะหยุดทำทันที				
10. ถึงเพื่อนจะว่าเราเล่นกีฬาได้ไม่ดีข้าพเจ้าก็ไม่โกรธ				
11. เมื่อถูกตำหนิว่างานไม่เรียบร้อยข้าพเจ้าก็แก้ไขใหม่ด้วยความเต็มใจ				
12. ไม่ว่าจะมั่วสับสนมากเท่าใดก็ไม่เคยย่อท้อ				
13. ข้าพเจ้าต้องใช้เวลาพักเที่ยงเข้าห้องสมุดเพราะอ่านหนังสือ ในวิชาที่เรียนไม่เข้าใจ				
14. ถึงอากาศจะร้อนมากข้าพเจ้าก็ลงเรียนวิชาพลศึกษาที่กลางแจ้งโดยไม่บ่น				
15. ครูให้ทำรายงานที่ต้องค้นคว้ามากข้าพเจ้าก็ไม่ย่อท้อทำจนเสร็จ				
16. การทำงานกลุ่มเพื่อนบอกว่างานส่วนที่ข้าพเจ้ารับผิดชอบนั้นไม่ดีต้องทำใหม่ ข้าพเจ้าก็ยินดีที่จะนำกลับมาทำใหม่				
17. ข้าพเจ้าไม่เอะอะโวยวายหรือปฏิเสธเมื่อเพื่อนให้รับผิดชอบงานที่ยาก ๆ				
18. เมื่อข้าพเจ้าผิดหวังก็จะไม่แสดงอาการใด ๆ				
19. ข้าพเจ้าจะถือการปกปิดเมื่อถูกเพื่อนล้อถึงปมด้อย				
20. แม้ว่าจะเหนื่อยมาทั้งวันข้าพเจ้าก็จะทำงานตามหน้าที่ ที่ได้รับมอบหมายให้เสร็จ				

ภาคผนวก ค
หนังสือขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูล

ที่ ทม 1012/1660

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา
กรุงเทพฯ ๑๐๑
๕๑๙๙๔
๕ ส.ค. ๒๕๔๕
๒๓๕

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

๔๔ กุมภาพันธ์ 2545

เรื่อง ขอความร่วมมือเพื่อการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม และรายชื่อโรงเรียนในสังกัด

กองวิชาการ
สำนักการศึกษา
รับที่
วันที่ ๕ ส.ค. ๒๕๔๕
งาน

เนื่องด้วย นางสาววลี จันทร์สว่าง นิสิตระดับปริญญาโท วิชาเอกการวัดผลการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ดำเนินการทำปริญญานิพนธ์ เรื่อง “การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการกับความรับผิดชอบของนักเรียนในโรงเรียน สังกัดกรุงเทพมหานคร” โดยมี รองศาสตราจารย์บุญเชิด ภิญโญนันตพงษ์ และ อาจารย์ชวลิต รวยอาจิณ เป็นคณะกรรมการควบคุมการทำปริญญานิพนธ์ ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย โดยขอให้นักเรียนระดับประถมศึกษาชั้นปีที่ 6 จำนวน 450 คน โรงเรียนวัดทองเพลง โรงเรียนวัดบางประทุนนอก โรงเรียนวัดไทร โรงเรียนพระยามนธาตุราชศรีพิจิตร โรงเรียนวัดบางประกอก โรงเรียนวัดกก โรงเรียนวัดใหญ่ศรีสุพรรณ โรงเรียนบางไผ่ และโรงเรียนบางสะพานนอก ซึ่งเป็นนักเรียนโรงเรียนในสังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร จำนวน 9 โรงเรียน ดังเอกสารที่แนบ ตอบแบบสอบถามความรับผิดชอบ แบบสอบถามความอดทน แบบสอบถามความเชื่อมั่นในตนเอง และแบบสอบถามความมีวินัยในตนเอง ในระหว่างเดือนกุมภาพันธ์ - มีนาคม 2545

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้ นางสาววลี จันทร์สว่าง ได้เก็บข้อมูลในการทำปริญญานิพนธ์ และจะกรุณามีหนังสือแจ้งไปยังโรงเรียนในสังกัดจะเป็นพระคุณอย่างยิ่ง

ขอแสดงความเคารพ

เพื่อโปรดทราบและดำเนินการต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายอภิพงศ์ คุ้มชู)

ผู้อำนวยการสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร

รักษาการในตำแหน่งเลขาธิการ สำนักงานการอุดมศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ๕ ส.ค. 2545

โทร. 664-1000 ต่อ 5726, 5644

โทรสาร. 258-4119

(รองศาสตราจารย์นายแพทย์ หนานนท์)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ดร. อนุชิต งาม

(นายวิชาญ สิริวัฒน)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

รักษาการในตำแหน่งเลขาธิการ สำนักงานการอุดมศึกษา

กองวิชาการ สำนักการอุดมศึกษา

ภาคผนวก ง
รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือ

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือ

1. รศ. วัณญา	วิศาลภรณ์	ภาควิชาการวัดผลและวิจัยการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
2. ดร.ละอียด	รักษ์เผ่า	ภาควิชาการวัดผลและวิจัยการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
3. ดร. สุพร	เข้มเฮง	ภาควิชาการวัดผลและวิจัยการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
4. รศ.ดร. ชัญวิทย์	เทียมบุญประเสริฐ	สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
5. อาจารย์อุดมศักดิ์	นาดี	หัวหน้าฝ่ายทดสอบและประเมินผล กองวิชาการ
สำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ชื่อ นางสาวฉวีล	ชื่อสกุล จันทร์สว่าง
เกิดวันที่ 24 มิถุนายน พ.ศ. 2508	
สถานที่เกิด	จังหวัดอ่างทอง
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2526	มัธยมศึกษาตอนปลาย จากโรงเรียนโพธิ์ทองจินตามณี จังหวัดอ่างทอง
พ.ศ. 2536	ศิลปศาสตรบัณฑิต (ภาษาไทย) มหาวิทยาลัยรามคำแหง
พ.ศ. 2545	การศึกษามหาบัณฑิต (การวัดผลการศึกษา) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประวัติการทำงาน	
พ.ศ. 2538 – ปัจจุบัน	นักวิชาการศึกษา กองวิชาการ สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร
ที่อยู่ปัจจุบัน	23/6 หมู่ 5 ถนนเลียบคลองทวีวัฒนา แขวงหนองค้างพลู เขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร 10160